SAMLADE SKALDEFÖRSÖK

AF

ANNA MARIA LENNGREN

NIONDE UPPLAGAN.

STOCKHOLM.
ADOLF BONNIER.
Kongl. Hof- och Universitets-Bokhandlare.
ISAAC MARCUS' BOKTRYCKERI-AKTIEBOLAG.
1876.

Förord till den digitala utgåvan

Detta är **Projekt Runebergs** digitala faksimilutgåva av den nionde upplagan från 1876 av **Anna Maria Lenngrens** *Samlade skaldeförsök*. Första upplagan kom 1819, två år efter skaldinnans död. Den digitaliserade nionde upplagan liknar den sjätte upplagan från 1857 och återger dess förord. Nästa större ändring kom i elfte upplagan 1884, som var en praktupplaga med illustrationer av Carl Larsson och levnadsteckning av Karl Warburg.

Redan den 20 september 1993 skapades hos Projekt Runeberg en ofullständig elektronisk textutgåva av Lenngrens Skaldeförsök med sex dikter (Pojkarne, Gossen och leksakerna, Berget och poeten, Mannens sista vilja, Bordvisa för gifta männer, Mårten Holk). Den 17 april 1994 tillkom ytterligare 40 dikter och den 30 juli 1995 överfördes innehållet från Gopher till HTML-format. I juni 2004 kompletterades denna med faksimilbilder från hela bandet. Detta skedde i samband 250-årsjubileet av skaldinnans födelsedag den 18 juni 1754. Även för Projekt Runeberg blev detta ett jubileum. **Sidan 41** blev nämligen den 200.000:e digitala faksimilsidan i våra samlingar.

Förord till sjette upplagan.

Då fru Lenngrens dikter år 1819 först utkommo samlade var till dem bifogad en så lydande *underrättelse:*

»De skaldestycken, som nu samlade meddelas allmänheten, »voro för flera år sedan som anonyma strödda i ett dagblad, »utom några, som hitintills ej varit tryckta. Författarinnan »ville aldrig samtycka att en sådan samling skulle utgifvas i »hennes lifstid: hon öfverlemnade till efterlefvande att bedömma »om hennes poetiska tidsfördrif förtjente att förvaras från »glömskan, och önskade att de, i sådant fall, ej måtte synas under »annan

titel än *skaldeförsök.* Efter hennes död har den »utmärkta hedersbevisning, som svenska akademien egnat hennes »minne, medfört förbindelse till deras utgifvande, hvartill man »äfven blifvit uppfordrad af personer, som egt rättighet till »afseende, och bland hvilka vid detta tillfälle bör med tacksamhet »nämnas den vördnadsvärde man, som sjelf benäget erbjudit »sitt biträde genom ett företal. Samlingen är inskränkt. Vid »dess bestämmande har man följt åtskilliga af författarinnan sjelf »gifna anledningar och, när sådane saknats, sökt med valet »förena en viss syftning att efter omständigheterna tillfredsställa »olika läsares skiljaktiga tycke. Hvad angår ordningen, har »man funnit svårighet vid någon särskilt fördelning eller »klassifikation af skaldestycken, som, utom några få, alla äro af en »egen blandad allvarsam och skämtsam genre eller ock af denna »sistnämda allena. Det enda, man dervid iakttagit, är att först »anföra originalstycken, dernäst kända imitationer och »öfversättningar, samt till slut några småvers, och att, då »ordningen icke, såsom i de flesta fall, funnits likgiltig, »sammanställa dem, som i något afseende gränsade i art till hvarandra. »Att anmärkningar vid redaktionen kunna göras äfven med skäl, är »visserligen möjligt; och man vill i förhand gerna medge att »den kunnat vara bättre.»Sedan ofvanstående skrefs, hafva fem upplagor af dessa »skaldeförsök» blifvit tryckta och utsålda, de sednast utgifna likväl så tillvida frångående planen, att några af originalstyckena fått annan plats än den ursprungliga samt till och med inrymts bland öfversättningarne och imitationerna. Detta har i närvarande upplaga blifvit rättadt; och derjemte äro de i »underrättelsen» nämde *småvers* anslutna till originalernas afdelning, till hvilken de ovilkorligen höra. Hvad angår de nya stycken, som tillkommit i sednaste upplagorna, finnas de här införda under rubriken Tillägg, jemte åtskilliga andra, samtlige på samma sätt anordnade och, hvad man troligen skall medgifva, hvart och ett för sig motsvarande de föregåendes mer eller mindre häfdvunna rykte.

Den tidpunkt, hvarunder fru Lenngrens författarskap inföll, sväfvar redan för nuvarande generation i ett slags dunkel i afseende på seder och bruk samt andra förhållanden. Det är derför som denna upplaga blifvit försedd med några historiska upplysningar och ordförklaringar, anordnade bland texten på samma sätt som de få anmärkningar, hvilka förekomma i original-upplagan. Jemte Rosensteins företal finnes ock bifogad en utförligare lefnadsteckning öfver författarinnan, till större delen utarbetad efter de tvänne skalder inom vårt högsta vittra samfund, hvilka framställt hennes odödliga bild.

Rättandet af felaktiga interpunkteringar, jemte likstämmighet i stafningssättet, hör slutligen -- såsom, man vågar hoppas -- till förbättringarne vid denna upplaga, hvilken, utom de förut kända musikstyckena och skaldinnans porträtt, äfven meddelar afbildningar af hennes handstil, af hennes äremedalj och af den grafvård, under hvilken hennes stoft hvilar.

Joh. Gabr. Carlén.

- Företal.

Det kön, som eger vår dyrkan och. ofta icke utan skäl klagar öfver vår orättvisa, detta älskvärda kön saknar i allmänhet flera af de fördelar, hvilka genom naturen eller samhällsordningen blifvit vår lott: makten, styrelsen och äfven denna långvarigare namnkunnighet, som minnet fortsätter i kommande åldrar.

»Förlusten är icke stor!» skall tilläfventyrs en filosof säga, som eftersinnar det vacklande och ombytliga i makten, det bekymrande i styrelsen, de mödor och uppoffringar, med hvilka ett odödligt namn förvärfvas. Utan att bestämma det verkliga värdet af de omnämda fördelar, så anmärkom endast, hvad som icke behöfver bevisas, att fruntimren icke från dem varit uteslutna, ehuru undantagen äro få -- allra minst böra de vara det från den ryktbarhet, som, oberoende af samfundsordningen, lyckan och händelserna, beredes genom snillets egen förmåga, genom skrifter och mästerliga arbeten. Om antalet af fruntimmer, hvilka såsom författare blifvit namnkunniga, är ännu inskränktare än deras, hvilka i verldshistorien blifvit det, så uppehållom oss icke vid orsakerna -- sägom endast att det verkligen sig så förhåller.

Hedrad med det smickrande förtroende att skrifva ett företal till fru Anna Maria Lenngrens skrifter, hvilka nu samlade utgifvas, har jag blifvit ledd på dessa betraktelser, efter de otvunget framställde sig, men icke för att genom sällsyntheten af förträffliga skalder bland hennes kön öka värdet af hennes förtjenst. Fru Lenngrens

skaldestycken framte drag, som vi med afund kunna tillskrifva hennes kön; men om hennes skrifter, sammantagna, skall det omdöme fällas, att af hvad kön författaren ock hade varit, blifva sjelfva skrifterna mästerstycken, och hon värdig att ej allenast räknasför den största skald bland svenska fruntimmer, utan äfven en af Sveriges förträffligaste författare, berättigad att kallas klassisk och att ställas, för att tala om de före henne bortgångne, vid sidan af denne Gyllenborg, som så högt värderade henne, och vid sidan af sina vänner och beundrare Kellgren och Lehnberg.

Jag har nämt klassiska författare -- men hvad är en klassisk författare? Namnet, hemtadt från romerska folkets fördelning i klasser och från vanan att gifva den högsta bland dem företrädesvis utan tillägg benämning af klass, betecknar, i tillämpning till skribenter, de förträffligaste. Likasom namnet har titeln af klassisk författare äfven sin egentliga upprinnelse från de romerska. Härmed är likväl icke afgjordt hvad som gifver rättighet att kallas klassisk författare. Det är bekant, att de romerske auktorerne blifvit indelte i fyra åldrar och att de, som tillhörde den s. k. gyldene åldern, förnämligast bära namn af klassiska. Kanske har man varit nog sträng. Litteraturens återställare i Europa, hvilka egentligen indelt latinske auktorerne, ehuru icke utan stöd af romarnes eget omdöme, voro lärde män, hos hvilka förnuftet skulle hafva ett större värde än inbillningen och känslorna. Deremot har Julius Scaliger, med mera snille än de fleste kommentatorer, visat en benägenhet för de författare, hvilka man vanligen räknar till silfveråldern. Det vissa är, att ett aftagande inföll och att de s. k. koppar- och jernåldrarne icke funnit försvarare. Samma aftagande har egt rum bland romarnes mönster, grekerne, ehuru, så vidt mig är bekant, de sednare icke så bestämdt blifvit indelte som de förre. Om nuvarande nationers författare skall jag icke våga något omdöme. Den anmärkning torde mig likväl tillåtas, att skilnaderne emellan gyldene och silfveråldern i Rom, med sina orsaker, utveckling och följder, igenfinnas i franska vitterheten.

Mången skall finna hvad jag nu skrifvit främmande för mitt ämne. Jag har likväl trott det nödigt för att visa hvad med en klassisk författare bör förstås. Jag har härom förut haft tillfälle att yttra mina tankar utan anspråk. Med samma misstroende till min förmåga, torde likväl nu några reflexioner tillåtas mig.

Men af huru många frågor, af huru många tvister, af huru många olika omdömen mötes man icke, då man talar om förträfflighet i vittra ämnen! De bildande konsterne äro häruti lyckligare och ögat en säkrare domare än man alltid vill tillåta förståndet att vara. Intrycken och känslan ega vid all konst ett stort vitsord till bifall eller förkastande; meni de egentligen imiterande konsterna återkommer man lätt från ett bifall, som blott tycket alstrat, och ehuru äfven här smaken kan undergå skiften, behåller fullkomligheten likväl sitt värde hos kännaren. Apollo de Belvedere, Venus de Medicis, Hercule de Farnese och den kämpande Gladiatorn behålla ett ostridigt företräde, likaså Raphael, Michel Ange, Paul Veronese och Rubens. Icke så i skaldekonsten. Både Homerus och Virgilius hafva blifvit angripne och haft sina Zoiler -- huru mycket mera Racine, Voltaire, Boileau! Om man, för att tala om person, icke kunnat neka Demosthenes, Cicero, Bossuet och Fenelon deras värde, har man icke velat medgifva dem all den rättighet att tjena till mönster, som jag tror vara en följd af fullkomligheten. Ingen tror sig kunna blifva en fullkomnad artist utan att studera de förutnämda mästerstycken. I skrift har man ofta trott sig kunna förbigå de klassiska mönster, trott sig genom deras efterföljande fjättrad, ropat på snille, natur och orginalitet. Det gifves i alla vittra arbeten tvenne hufvudsakliga förtjenster: uppfinningen och utförandet. Den förra, snillets och inbillningens foster, bör vara fri, och de intryck, den gör, likaså. Utförandet vidkännes reglor, icke ensamt skapade af vanan, men grundade i förståndet, som häruti, likasom i allt menskligt, efter att hafva blifvit förvanadt och hänryckt, älskar att hejda sig, sansa sig och dömma. Det frågar: »Var uppfinningen styrd eller tygelfri? Var uttrycket sant? Var ändamålet rätt vunnet? Var känslan jemt underhållen? Kan man till det nöje, som blotta dristigheten, egenheten och nyheten skapat, återgå lika ofta och med samma hvilande, ostörda och varaktiga beundran, som födes genom delarnes sammanstämning, genom rätthet, sanning, genom en vid hvarje läsning förnyad upptäckt af stilens skönheter och af det helas fullkomlighet?» Fullkomlighet är nämd -- den finnes onekligen i stilen, i uppfinnigen, planen, sammansättningen och kan, oaktadt möjliga inkast, föras nära till visshet. I anseende till slagen af skaldekonst och vältalighet är den icke lika bevislig och är underkastad tycke samt nationers och enskiltes olika lynnen.

En rätt tänkare uppehåller sig icke mycket vid de olika meningarna. Han igenkänner och värderar verkliga

mästerstycken, äfven med de fel, de kunna ega eller dem man vill tillägga dem genom för långt drifna reglor och bindande föreskrifter. Han vaktar sig isynnerhet att fördömma något slag, vare sig för dess nyhet eller derföre att det strider mot hans eget tycke; men han erkänner att reglor finnas och att en sund smak gifves, det vill säga han erkänner förnuftets lagar,Bredvid de författare, som följt reglor, hemtade från sjelfva saken och dem sundt förnuft gillat, finnas dessa originalsnillen, som, obekymrade om alla reglor, förkastande allt tvång, skapa sig en ny och egen väg. Beundrom dessa snillen, men utan att försvara deras fel och utan att förringa värdet af en rätt och sann smak! Beklagom tillika alla dem, som, utan att ega deras snille, söka härma dem och tro sig vara snillen genom blotta förkastandet af smakens råd och genom nyheten! Då man bildar sig efter författare af en sund och erkänd smak, kan man likafullt bli föga intressant och äfven matt. Då man bildar sig efter de s. k. originalförfattare, utan att ega deras originalitet, löper man fara att blifva löjlig.

Genom dessa spridda betraktelser har jag velat leda till den slutföljd, att en fullkomlighet finnes, bestående i förening af snille och smak. Snillet, icke nöjdt med att hafva uppfunnit, underkastar sin uppfinning begreppet om det verkliga sköna; och smaken, eller rättare sagdt förnuftet, leder utförandet både till sammansättning och stil. Det är härigenom man förtjenar namnet af klassisk författare; det är genom afvikelse derifrån, genom affektation och öfverdrift, genom blotta begäret att vara ny, som smaken förfaller. Mest förfaller den, då man öfvergifver naturen, det enkla, det tydliga, det bestämda i uttrycket, det rätta och sanna i tanken, då man, för att synas egen, blir otydlig och, för att synas djup, blir mörk. Allra mest och djupast skall smaken falla, om något land skulle vidkännas den olycka, att se en filosofi uppstå, som icke vore nog klar, nog fattlig, nog utredd; och om en sådan filosofi skulle få inflytelse på vitterheten, hvad skulle väl då följden blifva?

Jag har någon gång hört sägas, att det som skrifves i vittra ämnen, att det som kallas smak äro likgiltiga ting för samhället, att man derom kan vara obekymrad, och jag har hört dervid åberopas att så måste tillgå. Detta sistnämda tror jag ock såsom en följd af sakernas vanliga lopp, men icke såsom ett skäl att försumma allt motstånd. Om någon sagt till de grekiske retorerne att de bortskämde Demosthenes konst, om någon med Augustinus sagt åt Persius att han icke borde vilja läsas, efter han icke kunde förstås, hade väl sådant varit utan förtjenst? Försöket kunde hafva misslyckats, men företaget hade varit ädelt. Och då fråga är om samhället, må man medgifva, att ett land icke består genom skalder eller egentliga vältalare, men deremot består det genom rättheten och djupheten i dess lagar och författningar, genom deras förstånd och vishet, som styra detsamma ellerutföra de allmänna värfven. En rätt filosofi, bestämda begrepp, förmågan att göra allt tydligt och klart, äfven en enkel och sund smak, blifva under detta hänseende verkliga behof för samhället. Vid ungdomens undervisning och danande borde detta aldrig glömmas. Alla rättänkande böra derföre våga att, oaktadt ombytta tänkesätt, oaktadt allt klander och smädelse, stå qvar att strida för det sanna och rätta, öfvertygade, att om dess försvarsverk förståndet kan anfallas, äfven nedslås, skall det likväl en dag åter uppresas.

Jag ämnade att endast visa fru Lenngrens rättighet att kallas klassisk författare, men har blifvit förd för långt och till en vidlyftighet, som torde trötta läsaren. Sjelf har jag härvid erfarit det nöje att återkallas till betraktelser och frågor, hvilka så ofta utgjorde ämnet för samtalet i fru Lenngrens umgänge, om hvilket umgänge hennes vänner kunde med Gyllenborg säga:

stunder af mitt lif, då ledsnad okänd var!

Jag har, under det jag skrifvit, erinrat mig huru, då jag och andre sökte bevisa, ifrade, och stundom kunde förbittras, hon genom ett kort uttryck afgjorde frågan, utan att synas vilja det, genom ett uttryck, som fälldes med hennes vanliga modesti, ehuru det icke sällan åtföljdes af satirens udd. Delande det öde med åtskilliga af hennes samtida stora författarne att klandras, var hennes enda vapen mot klandret, hennes enda hämd, ett fint skämt och ett småleende. Hennes ögon hade då ett uttryck, som ingen kan glömma, som sett det. Men vid minsta tecken af bifall nedslogos dessa ögon, och hon tycktes liksom vilja säga: »Har jag sagt något, som förtjente beröm?» Hennes hus kunde kallas en fristad för den goda smaken. Hon försvarar den icke mera sjelf -- men hennes skrifter skola göra det.

Jag har återkommit till fru Lenngren för att icke mer lemna henne och hennes skrifter. Dessa äro icke endast

förträffliga genom stilen: de äro det äfven genom uppfinning och orginalitet -- men genom en orginalitet, som otvunget flöt från snillet och lynnet, som aldrig var eftersökt, som alltid rådfrågade och följde smak. Slaget är af henne ej blott nyskapadt hos oss, men det torde äfven vara svårt att finna mönster deruti på andra språk. De alltid rådande egenskaper i hennes skrifter äro orginalitet, naturlighet, smak och sanning i teckningen, hastighet, ledighet och enkelhet i uttrycken, egentlighet i val af ord, en vexlande, men alltid harmonisk vers. De förutsätta en kännedom af verlden ochmenniskolynnet, som man stundom skulle vara frestad att fråga huru hon med sitt tysta och stilla lefnadssätt kunnat förvärfva, om man icke visste huru det vidtfattande snillet gör erfarenhetens lärdomar hastiga och säkra. Sättet att betrakta föremålen är henne eget och visar en "fin förmåga att observera och den mest rörliga imagination. Hennes skrifter äro mindre satirer än hastiga och djupa karakters- och sededrag. Hon bestraffar lasten och dårskapen icke med en synlig föresats, men genom skämtet och löjet; och hon blir lärorik och ledande till dygd utan att predika den, blir det mera genom åsyftningen än utförligheten. Den, som i vissa af hennes taflor liknade hennes penna vid Hogarths pensel, felade icke. Ton och versfall vexlas i alla hennes stycken efter ämnet. Med allt detta lifliga och originala förenade fru Lenngren en korrektion och en smak, som visa att dessa sednare kunna stå tillsammans med det förra och som rättvisa den rang, man gifvit henne bland svenska författare. Man bör ock derföre anse samlingen af hennes skrifter såsom ett stöd för smaken och ett efterdöme för alla dem, som vilja skrifva versDen korta redogörelsen för gången af fru Lenngrens författareverksamhet, äfvensom den föga vidlyftiga teckningen af hennes lefnadsomständigheter, har man vågat utbyta mot efterföljande vida utförligare uppsats*J. G. C.* -- -- -- -- -- -- --

Att fälla omdöme öfver hvart och ett af fru Lenngrens förträffliga stycken, att emellan dem bestämma företrädet, att vilja förekomma läsaren, hör icke till ett företal: allra minst bör det väntas af mig, som är mera älskare än kännare af skaldekonsten. Fru Lenngrens arbeten tala för sig sjelfva och hade helt visst icke behöft något förespråk. Men en kort teckning af hennes förnämsta lefnadsomständigheter bör här finna ett rum, emedan de blifva intressanta genom det värde, hon egde såsom författare, och skola genom målningen af hennes karakter förhöja detta värde -- -- -- -- -- -- -- -- -- -- --

Nils von Rosenstein.

- ANNA MARIA LENNGREN.

LEFNADSTECKNING.

Efter Franzén och Atterbom, m. fl.

I Upsala, den 18:de Juni 1754, föddes Sveriges snillrikaste skaldinna, dotter af extraordinarie professorn i filosofiska fakulteten Magnus Malmstedt och hans maka Märta Florin.

Den unga Anna Maria erhöll en uppfostran så grundlig, som hennes fader kunde gifva henne den i litterärt hänseende, och tillika så qvinligt bildad, som den endast kunde meddelas af ett fruntimmer med hennes mors rena gudsfruktan och finkänsliga tänkesätt. Hennes förstånd vann derföre en utbildning fullt motsvarande utvecklingen af hennes husliga behag.

I sin ungdom fick hon läsa latin, och hennes kännedom af detta klassiska språk var icke ytlig. Det berättas till och med att hon stundom hjelpt sin far att korrigera de studerandes latinska krior. "Ett lärdt fruntimmer blef hon emellertid aldrig", anmärker författaren af hennes minne i svenskaakademien: "hon afskydde blotta föreställningen derom. Antingen hennes kunskap i de gamla språken ej hunnit fullkomnas, eller hon ville aflägsna allt sken af annan bildning än den hon, med en, kanske öfverdrifven granlagenhet, ansåg tillhöra sitt kön, så lade hon snart bort alla latinska böcker och försakade hellre umgänget med Horatius sjelf än blottställde sig för misstanken om den lärdom, som dertill fordras."

Modersmålet blef emellertid det fält, der hon främst skulle utmärka sig. Intrycket af det småstadsaktiga fruntimmerslifvet omkring henne lockade hennes skaldeåder till den första utgjutelse, som blef känd utom hennes enskilta omgifning: vid 17 eller 18 års ålder författade hon poemet *Té-konseljen*, en satir, den hon dock sedermera ogillade. I detta stycke ser man icke desto mindre "liksom i en outslagen knopp hennes egendomligt

utmärkande skaldegåfva redan förete sina grunddrag, ehuru der ännu blott antydda och groftecknade".

Det fält, der fäderneslandets snillen den tiden förnämligast försökte sig och rönte uppmuntran, var den dramatiska litteraturen. Ehuru mamsell Malmstedt icke offentligen gifvit sig tillkänna såsom författarinna till åtskilliga smärre stycken, som utkommit bland allmänheten, hade likväl hennes namn blifvit bekant och hon sjelf vunnit högaktning och beundran, särdeles af de unga män, som umgingos i hennes föräldrars hus och af hvilka flere sedan blefvo utmärkta litteratörer. Hertigen af Södermanland vardt äfven uppmärksam på hennes anlag. Han uppmanade henne att öfversatta ett dramatiskt sångspel, *Lucile*, hvilket för öfrigt ingalunda var utmärkt genom något poetiskt värde. Emellertid utsatte den unga öfversättarinnan sitt namn under dedikationen till hertiginnan. Lucile uppfördes på kongl. svenska teatern första gången 1776. Ett utmärktare arbete, operan *Zemir och Azor*, försvenskades derefter af hennes hand, och Kellgren, just då på höjden af sin ära, författade prologen till detsamma. Ett par andra dramatiska öfversättningar, *Arsène och Silvain*, följde derefter. Dessa arbeten, i hvilka skaldinnan visserligen saknade tillfälle att utveckla sitt eget snille, torde dock hafva bidragit att utbilda hennes förmåga i afseende på versens tekniska fullkomlighet. Hennes lediga behag i stil och versifikation framlyser i dessa öfversättningar midt igenom allt det tvång, som det ännu mindre bearbetade språket och den gifna musiken medförde.

Märkvärdigare än samtliga dessa öfversättningar är på visst sätt den, som afslutade det första tidskiftet af hennes författarskap, nemligen Ovidii heroid *Dido till Eneas* (1778), gjord, väl icke (såsom nu äskas med efterbildning af originaletsform, men dock omedelbart ifrån originalet. Det bifall, hvarmed den af samtida kännare belönades, blef kanske i någon mån förhöjdt af det ovanliga i företeelsen att hos ett ungt fruntimmer möta sådana insigter. Emellertid instämde i samma bifall äfven Thorild. I hans "Nye granskare" yttras: "Men hvilken renhet, smak, behaglighet, sanning af ett qvinno-snille! Jag har sett hundrade små skönheter, kastade af denna hand, alla tecknade med liflighetens grace. O, mine herrar, då i så häftigt söken de flyktiga behagen af ett ansigte, hvad är ert värde, att I så litet kännen och beundren charmerna af en själ?" Af vigt är detta omdöme: det visar att åtminstone Thorild redan då ansåg öfversättarinnan för en af landets vittra utmärktheter och var misslynt att hon för den större allmänheten ännu kunde vara så obekant.

Detta yttrade Thorild år 1784. Under tiden hade den vigtiga förändringen inträffat i skaldinnans lefnad, att hon måst uppoffra de stunder, som en ung flickas små sysslor alltid lemnat henne lediga till sånggudinnornas sällskap, åt de trägnare och mindre poetiska befattningar, hvilka åligga en maka. Hon blef vid 26 års ålder (1780) gift med sekreteraren, sedermera kommersrådet Carl Lenngren och flyttade med honom till hufvudstaden.

Det tycktes som hon de första åren af sitt äktenskap låtit sin lyra helt och hållet hvila. Utan tvifvel fruktade hon, skrifver hennes ofvannämde biograf (Franzén), att genom den förledas från sitt husliga kall, hvaråt hon egnade sig med den sorgfällighet, som ej kan vara större hos ett endast dertill uppfostradt fruntimmer.

Från denna tid finnas af hennes hand blott några sångstycken, som, ärnade åt ett litet sällskap af glada vänner, snart flögo kring hela riket, men af henne sjelf då icke erkändes. Icke heller visade sig i dem ännu fru Lenngrens egentliga snille. Det framträdde likväl snart, dertill beredt redan länge förut genom flera gynnande omständigheter.

Den sällskapskrets, i hvilken hon lefde, var utan tvifvel en af de mest snillrika i Sverige. Kellgren utgjorde själen deri, och honom sökte allt hvad vittert var. Äfven musikaliska snillen upplifvade detta umgänge, ibland dem Kraus och Wellander, Kraus isynnerhet, som med sin stora talang och insigt i musiken förenade mycken litterär bildning samt, ehuru utländning, kände i grund svenska historien och vitterheten och var en af dem, med hvilka Kellgren helst och förtroligast umgicks. Fru Lenngren sjelf hade en god gåfva att sjunga. När Kellgren hade satt musik till den skönaste af sina sånger,"Inbillningens verld", kände han sig mer förnöjd, än vid någon af de kransar han vunnit, att höra den gillas af Kraus och sjungas af fru Lenngren. Hennes närmaste vänner styrde "Utile dulciu", hvaraf hon sjelf var medlem, och sällskapet "Pro sensu communi" samlades merendels kring hennes tébord. Alla dessa omgifvelser fullkomnade hennes bildning; och ehuru de aldrig förde henne öfver den gräns, der hon ansåg det qvinliga snillet böra stanna, gåfvo de henne likväl ett förståndsljus och en själsodling,

som gjorde henne, då hon ånyo framträdde för allmänheten, värdig att dela dess ynnest med författaren till "Mina löjen" och "Ljusets fiender."

Det var efter hans anmaning som hon begynte i bladet Stockholms-Posten -- hvilket utgafs af honom och hennes man -- att framställa den ena mästerliga taflan efter den andra till allas förundran och förtjusning. I början hade hon nöjet att höra sina arbeten misstagas för Kellgrens egna. Dock röjde sig redan i dessa den särskilta hand, som sedermera aldrig kunde misskännas; och det förut aktade namnet fru Lenngren mottogs nu med ett lika allmänt och odeladt som högljudt och fortfarande bifall. Kellgren öfverlefde icke den tid, då hennes ära uppnådde sin höjd, men han förutsåg den, och detta var en af hans gladaste föreställningar i hans sista dagar.

Alltifrån den stund, då Gyllenborg i svenska akademien uppläste sin sång till hennes ära, gällde tillika såsom afgjordt att hon bland Sveriges författare intog ett klassiskt rum. Hennes *Dröm*, som utgör svaret på nämde sång, beundrades af den tidens läsande allmänhet för sin sinnrika och enkla qvickhet, oaktadt den framstickande lilla elakheten emot en poetisk medsyster. Träffande yttrar emellertid Franzén, anmärker Atterbom, om sista raden i en af verserna, att den i tre till utseendet obetydliga ord tecknar fru Lenngrens personlighet både såsom qvinna och såsom skaldinna. Så i ena som i andra afseendet var hon "nästan aldrig borta". Ty äfven i sistnämda hänseendet vistades hon helst inom hemmet: hon såg vanligen blott från sina fönster den verld hon målade. Den snilleblick, som uppfattade föremålen för hennes pensel, var likafullt så genomträngande, att detta afstånd aldrig hindrade dem öfverflyttas på hennes duk med en sanning lika lefvande och oförlikneligt igenkännlig, antingen de uppenbarade den finare dårskap, som yfdes bakom fransade förhängen, eller den gröfre, som undansvann i grändernas mörker. Hvarken trumpeten eller koturnen ansåg hon tillhöra sig. Husliga förhållanden och uppträden voro de, som af hennes sångmö korades med nästan uteslutande förkärlek, i allmänhet sådana ämnen, som närmastligga eller kunna ligga inom qvinnans synvidd, hvarvid ock en stor gåfva för skämt, för mer eller mindre komisk uppfattning gerna gaf sig luft. Att skildra det moderna sällskapslifvet, sådant det framträdde inom kretsen af hennes åskådning, att afspelga det, stundom i dess förgängliga, men småtäcka behag, oftare i dess sjelf parodiska förvändhet, med en tillsats å ena sidan af idyllisk naturkänsla, å andra sidan af didaktisk betraktelse, öfver hvilken en lindrig fläkt af humor spelar: se der det anborna, det egendomliga området för hennes konstnärskap. Härigenom sker, att hon kan ega beröringspunkter och frändskapsdrag i vissa afseenden med Kellgren, i vissa -- och kanske flera -- med Leopold, i vissa till och med äfven med Bellman, ja Hallman, utan att derföre mindre vara sig sjelf. Sålunda, ständigt hemmavarande eller helst befintlig i sin huslighets gifna omkrets, älskar denna sångmö ej att vara hvad fruntimren kalla "klädd"; men, ehvad hon må bära, måste man derom i samma mening säga att det "klär."

Naturen, den sanna omkring oss lefvande menniskonaturen, visar hon oss öfverallt, dit vi följa hennes målande och lekande inbillning, i kojan, i slottet, i sjelfva gudasalen. Naivare än hon har ej Homerus sjelf skildrat en komisk scen i Olympen. Likt det outsläckliga löje, hvari han låter gudarne sjelfva utgjuta sin gamman, i sanning ett olympiskt löje, på en gång det finaste och gladaste, det mest förnöjande och det mest oskyldiga, är det, som väckes af hennes berättelse om *Kärleken och Dårskapen*. Från denna travestering af antikens gudadynasti eller från hennes mera burleska taflor må man dock ingalunda sluta att fru Lenngren saknade sinne för det ideella. Tvärtom låg idéen om något högre och fullkomligare till grund för hennes komiska åskådning af det verkliga menniskolifvet. Men hon såg af detta äfven den vackra sidan och fattade den med en lika så ren som liflig känsla. Hon har ju ingalunda blott skrattat åt det bisarra i *Vauxhallen*, åt det groteska i *Kalaset*: vi se henne derjemte kunna med rikaste hjertlighet deltaga i *Den glada festen*, betrakta de ystra *Pojkarne*, leka med *De små på landet*, binda *Buketten* åt Nella och med den finaste pensel måla en ung flickas *Bröststycke*. Näppeligen torde någon påstå att dessa skildringar, som tillhöra rymden af det omedelbart framträdande sköna, äro i sin art mindre lyckade än de många i en annan, t. ex. *Biografi, Ålderdomströsten, Det högtförnäma äkta paret, Fröken Lise, Kontrasten,* m. fl. om hvilka man sagt att hennes pensel i dem påminner om Hogarths. Rent allvarsamma stycken har hon diktat få: utom hennes *Hymn*, der hon med mindre framgång försökt sigi den ståtliga odevältaligheten, böra nämnas *Blick på grafven, Adams och Evas första morgonsång* samt *Saknaden*, i hvilka hon varit sin genius

trogen; af de hithörande äro för öfrigt utan tvifvel *Källan, Kyrkogården* och *Lycklig den* de bästa. Rent komiska har hon visserligen diktat flera, det vill säga sådana, i hvilka skämtlusten gifver sig luft endast för sitt eget nöje eller utan afsigtligt bihang af någon lärobetraktelse, någon sens moral. Dit höra t. ex. de burleska karikaturerna *Gubben Didrik, Min salig man, Min salig hustru* och *Mamsell Lisa*; visor, sådana som *Den välvise* och *Dialog på källaren, Visa om paradiset* jemte flera af hennes dryckessånger; några berättelser, dels komiska utan egentlig satir, dels satiriska utan egentlig didaktik såsom t. ex. *Vadet, Kalaset, Äreporten;* epigram-mer, sådana som *Farbror Staffan, Den olycklige i kärlek, Dagbok, Den lille ljugaren* och det ypperliga dramatfserade, som kallas *Opera i tre akter*.Om man genombläddrar Stockholms-Posten, finner man ett i ena numret på prosa framställdt infall, en anekdot, en berättelse, några nummer derefter satt i versform af fru Lenngren, men betydligt upphjelpt. Huruvida äfven prosabiten tillkommit från henne är nu icke lätt att afgöra. Ingenstädes frambär likväl denna sångmö skönare gåfvor än inom den rymd, der hennes allvar och skämt blanda sig med hvarandra under idyllisk form. En sådan är *Den glada festen*, öfver hvars hjertliga tafla leker ett leende, ej utan all ironi, men af den mildaste, den ljufvaste art. Ett motstycke till denna, der idyllens ingifvelser öfverväger satirens, är *Grefvinnans besök*, der satirens ingifvelse öfverväger idyllens. Och till denna klass skulle troligen hafva slutit sig den ofullbordade målningen af *Skuggorna.*

Det är -- vi låna här mera ordagrant af Atterbom -- den epigrammatiska uddigheten af hennes stil, i samband med den allmänna naiviteten af hennes uttryckssätt, som ock ger ett ännu outplånadt behag åt den fordom så allberömda lärodikten: *Några ord till min kära dotter, ifall jag hade någon*. Betraktad såsom poem, kan den visst icke nu med lika hänryckning berömmas: den är egentligen blott en versifierad uppradning af välsagda maximer, der hon mer än annorstädes har skattat åt den vitterhetslära, hvars hyperdidaktiska liktning fullständigt utbildade sig efter Kellgrens bortgång. Betraktad såsom ett system, är den ett ganska prisvärdt sammandrag af qvinnligt lefnadsvett och skulle vara ännu prisvärdare, om qvinnans känsla vore der lika mycket tagen i anspråk som qvinnans förstånd. Att så icke skett kom dels af tidens vishet, dels af författarinnans eget lynne. Så t. ex. finner man med förundran att ett hufvudtema för qvinnans lif, kärleken ochäktenskapet, blifvit med yttersta knapphändighet vidrördt. Det affärdas genom ett epigram. Orsaken är, att för denna skaldinna var all egentlig erotik främmande. I förhållandet mellan könen var för henne all den kärlek, som är annat än vänskap, antingen sinnlighet eller svärmeri. Visserligen låter hon oss i *Medelåldern* höra en öm suck öfver kärlekens försvunna dagar, till och med en klagan att mot dess låga är sjelfva vänskapens blott en ofullkomlig ersättning. Äfvenså är *Det första ordet* en oändligen täck berättelse om ett ungt älskande pars första ömsesidiga förklaring. Men båda två angifva sig vara öfversättningar; och utom dessa tvenne kan i samlingen af hennes skrifter ej ett enda kärleks-qväde uppletas. Mot maximerna i nämnde lilla lärodikt ("Några ord till min kära dotter") är eljest intet att invända, om ej att det sätt, hvarpå de befinnas yttrade, stundom gynnar den möjlighet af alltför bokstaflig uppfattning, hvarigenom detta stycke i sitt inflytande på de svenska fruntimrens själsodling länge verkade föga mindre menligt än nyttigt. Nekas kan ej att dessa satser och råd innehålla sanningar, dem i våra dagar mången vederbörande kanske för litet behjertar: men det kan ej heller nekas att man esomoftast har fattat dem i en mening, som befrämjat af vägen till den motsatta ytterlighet, der "såsen, nipperna och toaletten" utgöra den äkta qvinnobildningens nästan uteslutande intressen och der äfven den minsta skymt af sinne för ädel läsning, för poesi och skön konst, för mensklighet och fosterland gör nog att framkalla tillvitelsen af en "lärd i stubb" eller (med en modernare term) "blåstrumpa." På slikt vis blef detta stycke verkligen, och förblef under årtionden, ett hugneligt evangelium för den genom snillet sanktionerade plattheten. Utan tvifvel var sådant ett missförstånd. I alla fall måste anmärkas att sånggudinnan är i detta läroqväde mer än billigt guvernant. (Samma anmärkning gäller om det lilla stycket *Till mamsell S***.*) Långt mera poetiskt taga sig skaldinnans förmaningar ut, när hon, såsom i den lustigt och skirt behagfulla *Dansen* eller den täcka miniaturen *Mor och dotter*, kläder dem i lefvande bilder, hvilkas blotta framställning innebär den åsyftade undervisningen.

"I sjelfva verket lyckas fru Lenngren minst", yttrar vidare Atterbom, "när hon en och annan gång blir sin skalkaktiga leksamhet otrogen. Hvarken när hon vill vara sentimental eller när hon vill vara dyster och

förskräckande, är hon i snillekraft sig jemlik. Man kan visst icke säga om balladen *Varningen* eller om romansen *Gref Bernhards bröllop* att de äro dåliga, men ingendera är dock riktigt hvad den i sin art borde vara: de förråda att skaldinnan begifvit sig in på ettfält, der hon icke är hemmastadd. Endast på sitt vis kan hon bli förtrolig äfven med sjelfva nattens fasor och vålnader, nemligen när hon behandlar detta hemska område parodiskt: så i den en smula sjelfsvåldiga balladen *Gengångaren*, så i den ännu sjelfsvåldigare balladen *Anders och köks-Kajsa*, en parodi öfver Kellgrens ballad "Fredriks vålnad". Ur samlingen af hennes skrifter har den sednare blifvit utesluten. Samma öde delar hennes fordom allmänt sjungna visa om *Gubben Didrik.*I närvarande upplaga finnes det sednare af dessa stycken upptaget. Förmodligen tyckte hennes efterlefvande vänner att hon i dessa begge stycken hade sträckt poesiens friheter något för långt utöfver den qvinliga gränsen. Likväl har hon äfven i åtskilliga af de stycken, som i samlingen finnas, tillåtit sig situationer, målningar, uttryck, så obrydda om allt pryderi, att en nutida skaldinna knappt skulle äfventyra dem. Sjelf i sin vandel föresynlig, med sin komiska uppfattningsblick förenande den strängaste sedliga sjelfmedvetenhet, tänkte hon att satsen "för de rena är allting rent" bör jemväl af den qvinliga qvickheten få tillgodonjutas. Rätta linien härvid är i alla fall ytterst vansklig. Den uppdrages dock slutligen blott af qvinnans medfödda fina instinkt och naturliga takt för det skickliga. Måhända har fru Lenngren i denna hänsigt en och annan gång sträckt sin vågsamhet till en smula "mannabragd". Men är den verkligen mera vågande eller mindre sedesam i den nyssnämda muntra parodien än i ett stycke sådant som *Andarne*, emedan här samma tema genomföres under en fransyskt half och gles beslöjning och bekräftas genom sjelfva "söta mors" föredöme? Likväl har denna berättelse blifvit i samlingen upptagen, naturligtvis såsom mindre anstötlig än den förra. Om den således är för unga läsarinnor mera uppbygglig, må betviflas".

I allmänhet skall efterverlden äfven derför vid hennes skrifter alltid fästa en stor uppmärksamhet att de så troget måla sin tids seder, sin förevarande sällskapsverld och dervid ega, så väl i ton som i ämnen, så mycket inhemskt. Med undantag af Bellman, torde i det afseendet inga af våra äldre skalder vara mera svensk än hon.

Fru Lenngrens stycken framträdde alltid utan anspråk, och det dröjde länge innan man offentligt hyllade henne såsom fäderneslandets yppersta författarinna, tilldess Gyllenborg 1797 skref till henne sin ofvannämde ode och uppläste den vid svenska akademiens sammankomst. Denna akademi förärade henne sedermera (1800) en årlig pension och beslöt tre

år derefter att genom en deputation uppmana henne att utgifva sina samlade skrifter; men dertill kunde hon icke förmås att samtycka, hur smickrad hon än kände sig öfver utmärkelsen.

Det var det mest karakteristiska draget i hennes lynne att hon liksom sensitivan drog sig tillbaka inom sig sjelf, så snart hon möttes af berömmet. "De vanliga höfligheter, som man tror sig skyldig en ryktbar författare och för hvilka man väntar tillbaka något muntligt bevis på dess rättighet till sitt rykte, undvek hon så mycket hon kunde. Väl var hon fägnad af ett osökt tillfälle att sjelf se in i ett öppet hjerta och finna sig riktigt och fullt förstådd. Men i umgänget ville hon vara endast fruntimmer, ej auktor. I sällskap med sitt eget kön underhöll hon samtal om dess allmännaste föremål, antingen de hörde till barnkammaren eller möbelboden, till operan eller köket. I hennes boningsrum syntes aldrig en bok, aldrig ett skriftyg: knappt af dem, som hörde till hennes hus, träffades hon med pennan i handen. Merendels visste icke hennes man när hon kastat på papperet sina verser, hvilka stundom föddes i hennes hufvud, medan hon gick i sitt hushåll."

Förträfflig såsom maka, var hon äfven i allmänhet ett mönster såsom husfru och således för sitt tjenstefolk snarare en moder än en herrskarinna. I blandadt sällskap noggrant, ehuru ledigt aftagande orden och gerna försigtig ända till slutenhet, befans hon i egentliga vänskapsförhållanden alltid lika öppenhjertig som pålitlig; och den makt, hvarmed hon var begåfvad att i lyckans hemvist förhöja glädjen, bytte sig med samma beredvillighet i sorgens boning till makten att sprida tröst och hjelp.

Hennes utseende kunde, utan att vara egentligen oskönt, likväl ej kallas vackert. Men det gaf ett intryck af stilla behag, hvarvid den alltid enkla och alltid vårdade klädseln sammanstämde med anlete och gestalt till en angenäm helhet. I det allmänna umgänget tycktes ej mindre utseendet än sättet och tonen tillkännagifva en temligen vanlig

kommersrådinna, endast simplare än de flesta. Stundom sågos dock äfven i sådant umgänge hennes ögon uppglänsa af en qvickhet, som hotade med ett epigram; men oftast återhölls det då af hennes läppar med ett mildt halflöje eller följdes det af en genast försonande min, som antydde att det fina saltet af hennes infall ej utströddes af begabberi eller skadefröjd. Också undföll det henne ytterst sällan bland dem, hos hvilka hon kunde vänta sig att det skulle missförstås eller såra. Glömde hon sig understundom, då hon frestades af en alltför oförsyntnärgångenhet eller en alltför oemotståndlig löjlighet, så väckte det i hennes inre straxt ett långvarigt missnöje öfver afvikandet från en grundsats. För öfrigt berättas att för närmare betraktare kunde hennes uppsyn ej helt och hållet dölja en viss sorgsenhet, som der, äfven midt ibland det lifligaste spel af skämtet och löjet, särdeles under de sednare åren, var märkbar.

"Vanskligt är" -- anmärker Atterbom -- "att förklara hvarför fru Lenngren äfven inför qvinnor, som sjelfva voro snillen, men icke dess mindre hennes likar också i sann qvinnlighet och husliga dygder, med samma hårdnackenhet bibehöll samma grundsats att antaga en den möjligast enfaldiga uppsyn och säga dels ingenting, dels endast de utsöktaste trivialiteter. Så skedde" -- enligt hvad han berättar -- "t. ex. vid en af Franzén den 29 Augusti 1807 tillställd sammanträffning med tyska skaldinnan Amalia von Helwig. Af detta möte, som blef deras enda, har ej blott fru von Helwig, utan ock Franzén sjelf lemnat en den mest sorglustiga beskrifning. I den fromma mening att göra den främmande damen personligt bekant med dem, som under vårt århundrades första årtionde räknades för Sveriges vittraste snillen, hade han i Stockholm -- på Mon-Bijou -- sammanbjudit alla dessa utmärktheter till ett poetiskt aftonsamqväm och tillika berättat henne att de voro hans närmaste vänner. Till hans största förlägenhet syntes de nästan samtligen just ena sig på att mot den i hvarje afseende älskvärda utländskan vara så stela, så dragna, så kärfva, så ordnjugga som möjligt. Förgäfves vände sig den arme värden företrädesvis till fru Lenngren med hopp att framlocka någon större fryntlighet, någon lifligare meddelning: det oraklet förblef det stummaste af dem alla. Var detta en blygsamhet, sträckt till blyghet? Var det en djup försynthet eller förutfattad fördom eller förnimmelsen af främlingskap inom sferen af ett fruntimmer, som vid hofvet i Weimar blifvit uppfostrad af Göthe och Schiller? Eller var det ett ovillkorligt uttryck af hennes karakters allmänna återhållenhet, lätt benägen att i hvarje företeelse af själ, som öfversteg dess en gång vedertagna jemnmått, misstänka sken, skryt, prål, och ville hon alltså begagna tillfället att på indirekt vis gifva den tyska damen en lexa, en praktisk tillämpning af "råden till Betti"? Hvad hos Franzén ökade grämelsen var tanken på den för Sveriges snillen oförmånliga föreställning, som fru von Helwig skulle hemföra från detta förolyckade vittra gästabud. Ej heller må undras, om följden blef att från alla snillen af sådant slag bad hon Gud hädanefter för alltid bevara sig".Fru Lenngren hade inga barn, och denna saknad utgjorde för henne ämnet till en djup sorg, hvilken dessutom förökades af tvenne bittert träffande husliga olyckor. Hon uppfostrade en brorsdotter i barns ställe, och hade med innerlig ömhet fästat sig vid dennas älskvärda hjerta och anlag, då det unga fruntimret genom någon nervsjukdom råkade i en sinnessvagnet, som förblef obotlig. Det andra slaget träffade henne genom förlusten af hennes far. Han hade från Upsala på några dagar fägnat henne med ett besök. En afton dröjde han längre än vanligt, och hennes ångest var alltför grundad: det befans att han drunknat.

Denna sorg, i förening med den förra, var kanhända en beredande orsak till den tredje af hennes bepröfvelser, som slöts med hennes död. Det var väl många år efteråt som hennes sjukdom utbröt, men de tvenne olyckorna hade lemnat i hennes hjerta en outplånlig känsla af det bittra i lifvet, hvilken hon väl sällan yttrade, men som tärde henne dess mer, ju mindre hon lät den utgjuta sig. Dock: det sammanhang, som naturen satt emellan det lif, vi tänka, och det lif, vi andas, är en af hennes hemligheter; och det egentliga upphofvet till den förskräckligaste urartning af den närande kraften i vår kropp lär ännu vara en gåta för vetenskapen. Förskräckligt, såsom sjukdomen, var det medel, som till hennes räddning försöktes. Hvem kan undra, om ett fruntimmer med hennes känslighet bleknade vid föreställningen af verktyg, som innerst och närmast vid hennes hjerta borde afgöra hennes lif eller död! Likväl kunde af det sällskap, som dagen förut såg henne i hennes hus, ingen märka hvad henne förestod. Endast åt en person, af hvars uppsyn hon slöt att han hade kunskap derom, gaf hon vid afskedstagandet en själfull blick, som tycktes säga hvad hon sedermera på sin dödssäng yttrade med ord: "Jag är icke rädd för döden, ty jag är icke rädd för Gud." Operationen, ehuru lyckligt utförd, var fruktlös: roten af det

onda satt qvar. Det utbredde sig ånyo med outsägliga plågor. Hon bar dem med en kristens hjeltemod.

En bland dem, hvilkas kärlek utgjorde hennes största glädje, var ett litet barn i samma hus, der hon bodde. Hon hade sett den lilla, då denna nyss begynt att gå och tala. En ovanlig rörelse i hennes hjerta, der den moderliga känslan, ehuru aldrig tillfredsställd, dock alltid lefde, fäste henne vid detta barn, som från den stunden hade tvenne mödrar. Fru Lenngren hade förut haft omsorg om främmande barns uppfostran och känt sig lycklig af deras fortkomst. Sjelf började hon sysselsätta sig med själsdaningen hos den lilla, Augusta,som vistades hos henne från morgon till qväll, uppmärksam på hvarje hennes ögonkast och ord och på det högsta förnöjd åt de lärorika berättelser, som hon då och då fick höra af henne. Ännu vid hennes sjuksäng var detta barn hennes sällskap och tröst, och hon skildes vid det såsom skulle hon ha varit dess verkliga moder.

Så länge hon ännu vår synlig för sina vänner, dolde hon, så mycket hon kunde, sitt lidande för att ej bedröfva dem. Men när det ej längre var möjligt, ville hon hellre försaka trösten af deras deltagande ömhet än se dem lida med henne. En enda af dem tillät hon att stanna qvar hos sig i plågans sällskap, ett värdigt fruntimmer, som, dag och natt vårdande henne med all möjlig ömhet, till slut blef hennes tröst genom sin blotta åsyn.

Fru Lenngren afled i Stockholm den 8:de Mars 1817 vid en ålder af nära 63 år.

Utom hedersbetygelserna under hennes lifstid har svenska akademien äfven efter hennes död egnat hennes minne sin vördnadsgärd dels genom den till hennes ära slagna skådepenningen och dels genom den grafvård, som på Klara kyrkogård blifvit rest öfver hennes jordiska qvarlefvor.

Utgifvaren.

*

Några ord till min kära dotter, ifall jag hade någon

Min kära Betti, du blir stor:
Du från din docka hunnit växa...
Utaf din hulda, fromma mor
Tag, för din framtid, denna lexa!

Uti den verld, du knappast sett,
Så många öden förefalla;
Men med ett gladt och sedigt vett
Skall Betti segra på dem alla.

På lifvets bana varsamt gå,
Men tro ej allt hvad ondt man säger!
Vår verld, min Betti, är ändå
Den allra bästa verld, man eger.

Den är - hvad den beständigt var -
Bebodd af kloka och af dårar;
Och - noga öfverlagdt - den har

Mer rätt till löje än till tårar.

För mycken misstro föder agg,
För mycken lättro ångrens smärta:
Tänk ej i hvarje ros en tagg,
Ej dygd i hvarje manligt hjerta!

Väl dig, om jemt du följa vet
Försigtighet, den kloka gumman:
Den, jemte känslig glädtighet,
Är af all vishet hufvudsumman.

Med läsning öd ej tiden bort -
Vårt kön så föga det behöfver,
Och skall du läsa, gör det kort.
Att såsen ej må fräsa öfver!

Ett odladt vett, en upplyst själ -
Hvad - kunna böcker blott det skänka?
Mitt barn, studera verlden väl:
Den ger dig ämnen nog att tänka!

Hvar menska, Betti, är en bok -
Lär dig att fatta rätt dess värde,
Och mins, att oftast af en tok
Den vise någon visdom lärde!

Men om lektyren roar dig,
Väl - i förädling af ditt väsen
Låt den då blygsamt röja sig,
Men ej i tonen af beläsen!

En lärd i stubb - det är ett rön -
Satirens udd ej undanslipper,
Och vitterheten hos vårt kön
Bör höra blott till våra nipper.

Lyd, Betti, lyd bestämmelsen:
Sök ej att mannabragder hinna
Och känn din värdighet, min vän,
I äran af att vara qvinna!

Se denna mor i huslig krets,
Som vet sitt sanna kall bevaka,
Fullt med den ärelust tillfreds,
Att vara värdig mor och maka!

Se, ordning, mildhet, treflighet
Med blomster hennes fotspår hölja,
Och heder, kärlek, tacksamhet
Dess lefnad och dess minne följa.

Behaget är med fliten slägt:
I nyttig snällhet sätt din heder!
Låt ärbarheten i din drägt
Bli sinnebild af dina seder!

Följ, Betti, smakens enkla bud:
Låt aldrig flärden dig förtrolla!
All prydnad drifven intill skrud
Är blott affischen af en fjolla.

I sällskap sladdrets tomhet fly,
Men sitt ej sluten som en gåta!
För tanklösheten plär man sky,
För mycken klokhet ej förlåta.

Välj uttryck utan brydsamt val,
Se till att du ej domslut fäller!
Och tala, Betti - håll ej tal:
Du tror ej hur det oss förställer!

Gif skämtets udd sitt fina skick
I ord, som glädtigt oförmoda!
Dock mins: man skrattar med en qvick,

Men man bär aktning för den goda.

En lätting, slö till själ och kropp,
Fann en gång lifvet bli en börda:
Då fann en annan lätting opp
Att tiden genom kortspel mörda.

Välj nödigt detta tidsfördrif,
Som, fast af sed och ton ej menligt,
Är - tro mig - med ett verksamt lif
Och själ och känsla oförenligt!

Märk, hur en skönhets blick är hvass
I nit att korten riktgt kasta!
Märk, vid det lumpna ordet »pass»
Hur gracerna på flykten hasta!

Försigtigt äfven undanvik
All brydsam forskning i gazetten!
Vårt hushåll är vår republik,
Vår politik är toaletten.

Blif vid din bågsöm, dina band,
Stick af ditt mönster emot rutan
Och tro, mitt barn, att folk och land
Med Guds hjelp styras oss förutan!

När sig en qvinna nitisk ter
Att staters styrselsätt ransaka,
Gud vet, så tycks mig att jag ser
En skäggbrodd skugga hennes haka.

Nej, slika värf ej stå oss an:
Låt aldrig dem din håg förvilla!
Du skall bli gift - då vill din man
Med tacksamhet min lärdom gilla.

Att giftas ... ej ett ämne fins
Mer rikt att i maximer drifva
Men, goda Betti, hör och mins
Det enda råd, jag har att gifva:

Den make, som dig blir beskärd,
(Märk denna stora hemligheten!)
Var huld, om han är huldhet värd,
Om ej - så var det i förtreten!

Tag händelser och öden lätt,
Mitt barn, så blifva de ej tunga!
Och - mellan oss - är det ett sätt
Att än i åldern synas unga.

Min Betti, lifvet flyr så fort -
Hvad grym, hvad oersättlig skada,
Om, vid det lilla gagn, vi gjort,
Vi nekat oss att vara glada!

Må stojet och förströelsen
Vid andras dom för glädje gälla,
I stilla nöjen sök du den -
Det är för oss vi äro sälla.

Gör nöjet bofast i ditt hus,
Eg i ditt hjerta samvetsfriden!
Den gör vår uppsyn mild och ljus,
Den rår på sorgerna och tiden.

Ja, Betti, lifvets sällhet njut,
Men lifvets pligter ej försaka...
Nu har min lilla lexa slut,
Och till min söm jag går tillbaka.

Den glada festen

Uti prestgåln slamrades med mortalr:

Brådtom hade alla husets hjon.
Pigor svängde sig med helgdags-kjortlar -
Och på spettet satt en gödd kalkon.

Gamla prestmor sågs beställsamt trippa,
Hade mycket att bestyra om,
Tummade sin blanka nyckelknippa,
Nickade så fromt åt hvem som kom,

Vandrade i nattyg - nätt och struken -
Ifrån köket ömsom och i saln,
Bredde ut den fina korn-dränlls-duken
Och tog fram den refflade pokaln.

Hvarför då den myckna ståtligheten,
Detta fej och fjesk i kyrkherrgåln,
Denna tårtan och högtidligheten,
Frikadeller, korf och krams i kåln?

Hvilkens, denna nötta käpp, som siras,
Som så grann och blomsterlindad står?
Jo, vår goda prestfars högtid firas:
Gubben fyller sina sjutti år.

Gamla prestmor, fintlig och förslagen,
Med små fêter på sitt enkla sätt
Fyrti gånger firat denna dagen,
Fyrti år sin goda gubbe glädt...

Redan var nu middagsstunden inne:
Väntadt lag i hemligt antåg var.
Gumman log så fromt uti sitt sinne
Åt det spratt, som hon ställt till åt far.

Gubben tidigt re'n på morgonstunden
Trogen önskan af sin gumma fått,
Med en stoppad nattrock blifvit bunden -
Rån och skålbröd, kaffe, utvaldt godt.

Nu satt han så god och glad till sinnes
(I hans uppsyn lästes lugn och frid),
Förde sig med tacksamhet till minnes
Herrans nåd på den förflutna tid,

Kände varma glädjetårar falla,
Blickade ibland så godt på mor,
Visste med sig han var kär för alla,
Maka, vänner, barn och socknebor.

På en gång blef gubben gladt förlägen:
Någon aning nu föll honom in...
»Dammar det ej,» sade han, »på vägen?
Skäller icke Herkules vid grin'n?»

Gubben ej förgäfves detta tyckte:
Skumt han redan röjt dem långt ifrån.
Nu han ömt i sina armar tryckte
Dotter, måg och lilla dotterson.

Späda gossen räckte morfar käppen
Med den granna blomsterkransen på.
Mormor log och bet sig skälmskt i läppen,
Var så stolt för det hon hittat på.

Heders-mågen, herr kaplan i Wåla,
Kom nu fram med verser, ett patent,
Som han låtit med små englar måla,
Grant och vackert och förgyldt och pränt.

Sedan dotter kärligt gratulerat,
Med jordgubbar fram en korg hon bar,
Dem hon i sin trädgård sjelf planterat
Enkom för sin gamla goda far.

Slägt och vänner syntes nu sig samla
Mangrant till ett gladt och utvaldt lag.

Alla önskade så högt den gamla
Lycka, lycka på hans heders-dag.

Mormor ropte: »Far, nu väntar maten!»
Fromma laget straxt kring bordet står.
Gubben märkte rosorna kring faten -
Lilla Göran läste fader-vår.

Alla rätter ösas, skäras, styckas,
Gumman, fryntlig, lägger för och ler,
Fröjdar sig att tårtan velat lyckas,
Blir så nöjd, när någon vill ha mer.

Glad är dagen, tillfället betydligt,
Blanka silfverkannan fylls med vin -
På det drifna locket synas prydligt
Tolf apostlar och en karolin.

Till ett mål nu alla troget syfta:
Morfars välgång rundt kring laget går.
Gubben ses sin sammets-mössa lyfta,
Blottar rörd sitt silfverhvita hår.

Uppå gåln från löfsaln folket hurrar -
Ingen glöms af matmor vid kalas.
Ölet strömmar, nyckelharpan surrar:
Polskan går vid oafbruten bas.

»Vet ni, vänner,» ropte prestmors svåger.
Tog pokaln och drack sin granne till,
»Alla kungars pro- och epiloger
Mot vår fest jag icke byta vill!»

Gumman

Se, hon kommer - leende och from,
Ärbar i den vackra simpla drägten,
Firad, vördad på sin ålderdom,

Älskad, ärad - kronan ibland slägten!

Se i hennes milda anletsdrag
Goda tycket hjertats målning göra,
Fina vettet skrynkan ge behag,
Ädla känslans uttryck ännu röra!

Vörda dessa strödda silfverhår,
Läs ur ljusa ögat samvetsfriden
Och de dygder, som nu sexti år
Gumman följt så troget framåt tiden!

Lekar, löjen, menlös glädtighet
Vid dess åsyn aldrig flykten taga:
Glad är gumman, glad med vördighet,
Deras fägnad, aldrig deras aga.

Flickan, utaf hennes bifall stor,
Eldas upp att nya dygder hinna.
Något högt den yngling om sig tror,
Som förtjent dess minsta loford vinna.

Evas kön, till sena dagars tröst
Vördnaden din dygd skall offer bära!
Fjollan endast gafs vid lifvets höst
Ålderns lyten, icke ålderns ära:

Yra gossen henne skall bele,
Flickans skämt sin udd mot henne hvässa -
Gråa hår ej någon aktning ge
Växta på en åldrig tokas hjessa.

Pojkarne

Jag mins den ljufva tiden,
Jag mins den som i går,
Då oskulden och friden
Tätt följde mina spår,

Då lasten var en hexa
Och sorgen snart försvann,
Då allt - utom min lexa -
Jag lätt och lustigt fann.

Uppå min mun var löjet
Och helsan i min blod,
I själen bodde nöjet,
Hvar menniska var god.
Hvar pojke, glad och yster,
Var strax min hulda bror;
Hvar flicka var min syster,
Hvar gumma var min mor.

Jag mins de fria fälten,
Jag mätt så mången gång,
Der ofta jag var hjelten
I lekar och i språng,
De tusen glada spratten
I sommarns friska vind
Med fjär'larne i hatten
Och purpurn på min kind.

Af falskheten och sveken
Jag visste inte än:
I hvar kamrat af leken
Jag såg, en trogen vän.
De långa lömska kifven,
Dem kände icke vi:
När örfilen var gifven,
Var vreden ock förbi.

Ej skillnad till personer
Jag såg i nöjets dar:
Bondpojkar och baroner,
Allt för mig lika var.
I glädjen och i yran
Den af oss raska barn,
Som gaf den längsta lyran,
Var den förnämsta karln.

Ej sanning af oss döljdes
Uti förtjenst och fel -
Oväldigheten följdes
Vid minsta kägelspel:
Den trasigaste ungen
Vann priset vid vår dom,
När han slog riktigt kungen
Och grefven kasta' bom.

Hur hördes ej vår klagan,
Vårt späda hjerta sved,
Vid bannorna och agan,
Som någon lekbror led!
Hur glad, att få tillbaka
Den glädje, riset slöt,
Min enda pepparkaka
Jag med den sorgsne bröt...

Men, mina ungdoms-vänner,
Hur tiden ändrat sig!
Jag er ej mera känner,
I kännen icke mig.
De blifvit män i staten,
De forna pojkarne,
Och kifvas nu om maten
Och slåss om titlarne.

Med fyrti år på nacken
De streta med besvär
Tungt i den branta backen,
Der lyckans tempel är.
Hvad ger då denna tärnan,
Så sökt i alla land?
Kallt hjerta under stjernan,
Gul hy och granna band.

Den lilla tiggarflickan.

Den stackars Nelli satt och gret På modrens mull i grafven. Tung var dess suck och tåren het, Som vätte tiggarstafven.

Hvar en, som henne gick förbi, Dess klagan kunde höra: »Hvad skall det af mig arma bli? Gud, hvad skall Nelli göra?

Jag liten är och moderlös — Stor är min nöd och smärta. Om jag till döds i kölden frös, Rör det ej någons hjerta.

Min mor, min mor,» hon snyftade, Och tårar rösten dränkte, »Min mor, min mor!» hon suckade. Och ned sitt hufvud sänkte.

Gick så förbi en andlig man, Såg hennes tårar trilla, Sig af sitt kall befogad fann Att hennes oro stilla.

»Din moder kommer ej igen,» Han sade, »fast du gråter; Men du förtörnar himmelen Om du så illa låter.Läs flitigt din katkes, mitt barn, Och dina aftonböner, Så undflyr du visst satans garn, Och himlens bistånd röner!»

Han gick och, handen höjande Andäktigt öfver flickan, Meddelte rik välsignelse, Men ingenting ur fickan.

Och, stojande uti hans spår, Kom nu en verldslig sälle, Som gaf sin slant och gret sin tår På detta sorgsna ställe.

(En slant, o kristen, mättar mer Än lexor ur katkesen. Märk det, I andans män! För er Är denna parentesen.)

»Stor tack, min goda herre, tack!» Framsuckade den lilla Och slanten i sin kjolsäck stack Och skalf af köld så illa.

Med utsträckt hand och sorgfullt bröst Satt den förlåtna arma Och bad med nödens qväfda röst Hvar kristmild sig förbarma.

Och der en mängd med menniskor Sågs fram och åter vandra. Hos en var rösten kall och torr, Och snäsande hos andra.Uti den rikes hårda blick Hans hjerta var att skåda. Den girige så brådtom fick Och såg sin fyrk i våda.

En man med stjerna på sin frack Drog upp havanna-prisen, Svor några ord om »tiggarpack,» Om »lättjan» och »polisen.»

»Nå, hvar man kommer,» skrek en dam, »Så hör man ungar tjuta!» Och gick, vid scenen af en dram, Att sina tårar gjuta —

En dam, visst icke gjord af stål För denna menskligheten, Men som ej tiggar-ungar tål, Blott för malpropeteten,

Som, i sin vällust dagligt van Att nödens offer snäsa, Än aldrig nånsin en roman Har torrögd kunnat läsa ...

Det mörknade, och dagen skred — Ren brann en dunkel lykta. Och mer och mer af ångest led Den lilla djupt betryckta.

»Hvem skall beskydda mig, o hvem? Jag så för mörkret ryser! Och ingen mamma, intet hem — Jag hungrar och jag fryser.»Hon hemsk och rådvill såg sig om, Af skuggan sig förskräckte, Då dit en kristmild qvinna kom, Som henne handen räckte.

»Kom,» sade hon, »och med mig gå, Der du ser lampan lysa! Jag fattig är, har många små, Men skall dig gerna hysa.»

Hon med den späda uslingen I varma kojan trädde Och af den goda gerningen Så innerligt sig gladde

Och moderligen lofvade Den moderlösa skydda Och såg Guds englar leende Sig lägra kring dess hydda,

Och gjorde se'n sin aftonbön Till skyddaren för alla, Förvissad att sin gernings lön, På sina barn se falla,

Och somnade så ljuft och godt: Frid i dess hjerta rådde, En sällhet, som i gyllne slott Än ingen mäktig nådde.

Du rike utan mensklighet, Du borde dig bedröfva: Du lycka har — lycksalighet Blott de, som godhet öfva!

_

Kärleken och Dårskapen.

Gudaskaran i all gamman Efter slutadt lottospel [9] Satt en kulen qväll tillsamman Vid en brasa af kanel.

Jofur tummade på åskan, Sorgfri mellan skål och vägg, Drack med ifver och i brådskan Spillde nektar i sitt skägg.

Juno värmde sina fötter, Fina, retliga och små, Knaprade på pepparnötter, Smekte moppa då och då.

Venus knypplade manschetter, Till julafton något spratt. Gracerna på taburetter Hvar en vid sin båge satt.

Mars, som ögnade gazetten, Stötte hatten på tre qvart, Skrek, förtjust, till gudaätten: »Bravo, bravo, Bonaparte!»

Herr Vulkan, att maka bränder, Stod med eldtången i hand, Svor emellan sina tänder På herr öfversten ibland.Bacchus skalkades i yran, Glädtig, vek och känsloöm. Febus gnolade vid lyran: »Goda gosse, glaset töm!»
10

Merkur, sysslolös ej heller, Gaf ut order till supén. Astrild sög på karameller Och red käpp på kaducén.

Gamla fröken med egiden Höll ett kort och lämpligt tal Öfver pojkar nu för tiden Utan aga och moral...

Men så när jag satt åsido Att också en annan pilt Sprang på golfvet med Kupido Och for fram än mera vildt:

Det var Dårskapen, en broder Till hans lilla kärlighet, Alstrad utaf samma moder, Men en skurk — som hvar man vet.

Först en lek och så en träta — Mellan pojkar vanlig sed! Lilla Astrild fick ej äta Karamellerna i fred.

Lugg och knuff i hår och hufv'en, Tapper strid och ömkligt slut: Dårskapen — hvad tycks — den lufven Klöste Astrilds ögon ut.Skrik i tak, alarm och väsen, Svimning, eau-de-luce och gnäll — Flux i första åkarschäsen Efter gudarnes Acrel![11]

Ryck på axeln, svaren korta... Venus skrek: »Fins intet råd?» 'Ingen hjelp — pupillen borta: 'Pojken blir stenblind, ers nåd!»

Venus gret, och gudaskaran Svor åt Dårskap hämd och död. Syndarn skalf. Men midt i faran Öfverguden tystnad bjöd.

»Blodig hämd,» så föllo orden, »Gör ej skadan mindre stor. Straffet blir: att han på jorden Leda skall sin blinde bror!»

Ära för de högas välde, Jupiter i all respekt, Men när denna dom han fällde, Visst var gubben litet knäckt!

—

Varningen.

Ballad. Den unga Rosina var dygdig och skön... Med arbete vann hon sin föda. Gref Albert till älskog med suckar och bön Förgäfves förspillde sin möda. Skrik i tak, alarm och väsen, Svimning, eau-de-luce och gnäll — Flux i första åkarschäsen Efter gudarnes Acrel![11]

Ryck på axeln, svaren korta... Venus skrek: »Fins intet råd?» 'Ingen hjelp — pupillen borta: 'Pojken blir stenblind, ers nåd!»

Venus gret, och gudaskaran Svor åt Dårskap hämd och död. Syndarn skalf. Men midt i faran Öfverguden tystnad bjöd.

»Blodig hämd,» så föllo orden, »Gör ej skadan mindre stor. Straffet blir: att han på jorden Leda skall sin blinde bror!»

Ära för de högas välde, Jupiter i all respekt, Men när denna dom han fällde, Visst var gubben litet knäckt!

—

Varningen.

Ballad. Den unga Rosina var dygdig och skön... Med arbete vann hon sin föda. Gref Albert till älskog med suckar och bön Förgäfves förspillde sin möda.Vid dag och vid lampa hon sydde och spann, Så trägen vid sömmen och garnet. Och grefven af brottslig begärelse brann Att fånga det värnlösa barnet.

Och ödslig var hyddan, och vintern var kall, Och arbetet började tryta. »Gif ja till min bön,» sade grefven, »så skall Ditt armod i prakt sig förbyta.

För skön är din hand till så mödosamt gagn, Din kropp till så tarfliga kläder. Din fot är så späd — kom och åk i min vagn!» Han talte för vind och för väder.

Ja, böner och löften och eder och hot Att våldsamt sin lifstråd förstöra, Allting stod den dygdiga tappert emot... Men grefven var lärd att förföra.

»Nå, sköna Rosina,» så föll nu hans tal, »Väl mig att så dygdig dig finna! Jag pröfvat din heder — du eger mitt val: Med vigsel du blir min grefvinna.

Din far var en prestman, en grefve var min, Men kärleken alla gör lika. En kyss, sköna flicka... Sitt mer ej och spinn: Din brudgum dig aldrig skall svika.»

En ros på den dygdigas kinder rann opp, Hon såg på den guldsmidda herre: Än nekade munnen, men blicken gaf hopp, Ty skön var förförarn — dess värre.»O», skrek han, »min engel, nu, nu är du fäst!» Och tryckte en ring på dess finger. »I morgon du hemtas med handbok och prest, När det uti bönklockan ringer.

Och flickan hon var både sorgsen och säll: En bäfvande glädje hon kände. Och ja fick gref Albert, och förren det var qväll En brudskrud så dyrbar han sände.

När natten och stillheten började rå, Hon stängde sitt lås och sin regel Ock klädde den blomstrande brudskruden på Och såg sig ej mätt i sin spegel.

Hon fäste det glitter på lockar och arm, Hon fäste dess särskilda stycken, Hon prydde sin snöhvita, blygsamma barm Med perlor och ädlaste smycken.

Hon nämde sin brudgum med ömmaste namn, Så säll att dess ankomst förbida. Men hastigt — o, himmel — der restes en hamn I likdrägten upp vid dess sida.

En dödsskräck i själen den smyckade for, Dess anda den snart ville dämma: En is i dess ådror... Hon kände sin mor, Hon hörde dess klagliga stämma.

Med handen till varning ur svepningen sträckt Hon sorgligt betraktade bruden: »Olyckliga dotter! Förrädiska drägt! O, ser du ej ormar i skruden?Af lasterna bäddas din brudliga säng, Och sveket skall brudfacklan bära: En bof är din brudgum, hans utklädda dräng Är presten... O, rädda din ära!»

Med afskeds-huld åtbörd och signande blick Sågs vålnaden åter försvinna. Förstelnad stod dottern, och timman förgick Förr'n hon på sin skräck kunde vinna.

Der stod hon så blek utan stämma och ljud — Men hastigt hon varningen lydde, Slet af sig de smycken, den gäckande skrud, Och fort som för lågorna flydde.

Men Albert på klockslaget, riktigt bestämdt, Nu for med den sjelfgjorda presten; Och lättsinnigt smädande var deras skämt Om denna förrädiska festen.

Lömskt smålog förförarn och skrytande fräckt: »Den dufvan är fast i min snara! Hon vigseln tror ärlig: hon tror för min slägt Den hemlig ej länge skall vara.»

Han fortfor: »Det kräket är menlöst och fromt — Men svår var dess dygd mig att vinna.» Nu sökte han offret. Men rummet var tomt Och lefvande lif ej att finna.

På golfvet de smycken han kringströdda fann: För häpnad han fick ej fram ordet. Den flämtande lampan än halfslocknad brann ... Vid den låg en handskrift på bordet.»Förrädare,» stod der, »din afsigt är röjd — Behåll

dina nesliga skänker! Men hämden skall drabba, fast långsam och dröjd, Försåtet och djefvulska ränker.»

Nå, har ni sett skytten, som hukar sig ner Och lägger sitt öga till kornet, Men felar på hårsmån och svär, då han ser Sitt villbråd ur skotthåll på tornet?

Och har ni sett ulfven, så viss om sitt rof, Re'n lammet med ögonen spisa, Men gnissla med tändren och flux ta en lof, När vaksamme herdar sig visa?

Den detta har skådat, han skådar jemväl Förrädarn af ilska betagen: Bort gick han, högt svor han — dess gudlösa själ Så plötsligt var aldrig bedragen.

Den flyende sköna af dygden fick mod — Så himlen plär oskulden skydda. En enka, så ädel, gudfruktig och god, Den värnlösa upplät sin hydda.

Der vann hon en fristad, varaktig och säll, Beskyddad för list och för våda. »Blif här!» sade gumman. »Mitt tarfliga tjäll Nog rymligt skall bli för oss båda.

Jag hade en dotter — hon lefver ej mer... Tag del i min ensliga smärta! Hvad fordom hon egde, åt dig jag nu ger: Min hydda, mitt bord och mitt hjerta.»

—I värnlösa tärnor vid slända och söm, Flyn lissmarn, i gillret ej snafven! Må hedern er alltid bli dyrbar och öm — Men vänten ej varning från grafven!

Väl den, som ej löften af nidingen tror, Men skyr den beblomstrade snaran! Ty sällan en hänfaren skyddande mor Skall upptäcka sveket och faran.

—

Gref Bernhards bröllop.

Romans.Grundad på en verklig händelse i Tyskland, under medeltiden. **D**yrbart klädd i präktig riddarskrud, Från sin borg den ädle Bernhard lände. Möta ville han sin sköna brud — Hvilken fröjd hans unga hjerta kände!

Omhvärfd af en glädtig ungdoms-tropp, Fiksam deras sena färd han lastar, Sporrar fålen och i sträckt galopp Långt förut i djupa skogen hastar.

Skräckligt öde — o, en röfvarhop Blodbegärligt ser hans gyllne smycken. Fåfäng strid! Förgäfves är hans rop: Han är plundrad och hans kropp i stycken. I värnlösa tärnor vid slända och söm, Flyn lissmarn, i gillret ej snafven! Må hedern er alltid bli dyrbar och öm — Men vänten ej varning från grafven!

Väl den, som ej löften af nidingen tror, Men skyr den beblomstrade snaran! Ty sällan en hänfaren skyddande mor Skall upptäcka sveket och faran.

—

Gref Bernhards bröllop.

Romans.Grundad på en verklig händelse i Tyskland, under medeltiden. **D**yrbart klädd i präktig riddarskrud, Från sin borg den ädle Bernhard lände. Möta ville han sin sköna brud — Hvilken fröjd hans unga hjerta kände!

Omhvärfd af en glädtig ungdoms-tropp, Fiksam deras sena färd han lastar, Sporrar fålen och i sträckt galopp Långt förut i djupa skogen hastar.

Skräckligt öde — o, en röfvarhop Blodbegärligt ser hans gyllne smycken. Fåfäng strid! Förgäfves är hans rop: Han är plundrad och hans kropp i stycken.Ned i jorden gömmande sitt brott Röfvarskaran med en hast försvinner, Då i förväg re'n till Bernhards slott Unga bruden med sitt sällskap finner.

Bröllops-laget uti festligt skick Dagens helgd med fröjdens blickar röjde. Bernhards moder — endast hennes blick Var ej glad, ty hennes Bernhard dröjde.

Bispen väntar, vigseltimman slår — Bruden hemsk en sorglig aning känner. Hastigt hän att söka Bernhards spår Sänd en flock af riddare och svenner.

Bruden darrar ... tåren föll ... o, Gud! Maktlös hon af modrens armar stöddes. Hennes halsband — sorgsna förebud — Plötsligt sprang, och perlorna förströddes.

Rysligt vildt en stormvind rasar fram, Ugglan skränar från det öde tornet, Blixten splittrar mången åldrig stam, Vindbron fälls, och ängsligt skallar hornet.

Kommo svenner, — ångestfulla stund! Kindren bleka, rifna voro håren. Gällt för dörren gnisslar Bernhards hund, Som dem åtföljt, sökande i spåren.

Som en pil han fram i salen far: Skräck och jemmer — o, hvad qval det gäller! Bernhards hand med fästnings-ringen qvar, Blodig än, i brudens sköt han fäller.Nu ett skrik, den hvassa smärtans skrik, Och hon dignar dödsblek, hon i skruden, Skön som brud — ack, skön ännu som lik ... Gråtom den olyckliga bruden!

—

Buketten.

Nella sprang med glädtig min Snabb från morgontoaletten, Sökte rosen och jasmin — Gissa hvem som får buketten?

Än en hyacint hon bröt, Än tulpan och än narcissa, Knöt och sjöng och sjöng och knöt — Men åt hvilken? Du får gissa.

Åt en älskare? Jo, pytt — Straxt skall det om kärlek gälla! Hjertats lilla skälmska skytt Än ej nänts att träffa Nella:

Än i hennes fria själ Fann passionen ingen gömma. Känslor hade hon likväl Lika ädla, lika ömma.

From och enslig på en vind Bodde herrgålns gamla Anna. Krämpan bleknade dess kind, Åldern skrynkade dess panna. Nu ett skrik, den hvassa smärtans skrik, Och hon dignar dödsblek, hon i skruden, Skön som brud — ack, skön ännu som lik ... Gråtom den olyckliga bruden!

—

Buketten.

Nella sprang med glädtig min Snabb från morgontoaletten, Sökte rosen och jasmin — Gissa hvem som får buketten?

Än en hyacint hon bröt, Än tulpan och än narcissa, Knöt och sjöng och sjöng och knöt — Men åt hvilken? Du får gissa.

Åt en älskare? Jo, pytt — Straxt skall det om kärlek gälla! Hjertats lilla skälmska skytt Än ej nänts att träffa Nella:

Än i hennes fria själ Fann passionen ingen gömma. Känslor hade hon likväl Lika ädla, lika ömma.

From och enslig på en vind Bodde herrgålns gamla Anna. Krämpan bleknade dess kind, Åldern skrynkade dess panna.Alla husets vackra barn Fordom hon med trohet skötte. Med sin psalmbok och sitt garn Hon sin ålder nu förnötte.

Sist för Nellas späda år Vakade dess hulda möda. Nu var grånadt hennes hår, Hennes ögon voro röda.

Nella mindes ömt och grant Att den gamlas fest var inne, Derför hon buketten bandt Af ett tacksamt, kärligt sinne.

Nu hon kom så glad och god Att sin lilla skänk förära. Gumman re'n med muntert mod Sjöng: »Vak upp, min själ, gif ära!»

Nella smög sig fram i hast Att den gamla hjertligt klappa, Skänkte nu sin blomsterkvast Och en penning ifrån pappa.

Gumman gret en känslig tår — Bort sprang Nella, menlöst yster. Englarne i hennes spår Gladdes öfver deras syster.

—

Gossen och leksakerna

En liten pilt jag bygga såg
Ett skepp af flarn med flagg och tåg...
Ack hvad det fröjdade den lilla!
Kom så en högvis trumpen man
Och skepp och flagg en dårskap fann,
Beviste det - all fröjd försvann.
Ack, hvad den vise gjorde illa!

Till nya löjen gossen lopp...
I skålen såpan löstes opp,
Och bubblan flög så präktigt skiftad.
Den vise skrek: »Hvad uselhet -
Se bilden af din dödlighet!»
Och bubblan sjönk, och gossen gret.
Hvi blef hans glädje så förgiftad?

I öfverkloke i vår verld,
Hur liten tack den nit är värd
Att sanningsglaset för oss hålla,
Att gillra med förnuftets garn!
O, lemnen oss - vi äro barn -
Och våra lekverk och vårt flarn
Låt oss i ostördt lugn behålla!

Eklog.

I en koja, kring sin spis, Satt en menlös slägt på bygden, Gubben grånad, from och vis, Gumman god som gamla dygden, Nöjde vid sitt tända ris.

Matmors gerning hurtigt led, Karin nystade på garnet, Jerker slöjdade en sked, Och på golfvet lekte barnet. Husets barn i tredje led.

Drängen med sitt sista lass Kom från skogen trött till qvällen. Gårdshund, gamla trogna Pass, Makligt låg i ring på hällen — Katten tvättade sin tass.

Moster Gunnil i en vrå Talte sagor, band på noten. Gamla Lustig då och då, Husets vän, soldat vid roten, Finska fejden minde på.

Hastigt husbondfar man såg Pipan emot spisen knacka. Rörd var han i själ och håg, Tog så brådt sin almanacka, Som i stora bibeln låg.»Vänner», ropte han, »se här», Med en fröjd som ej var tvungen, »Denna dagen är oss kär — Låt oss be till Gud för kungen: Det hans dyra högtid är!

Kungars kung, som allt förmår, Gif hans ungdom mod och lycka!» Utbrast gubben, och en tår Föll uppå hans nötta krycka, Stödet för hans sjutti år.

Gumman sade: »Rätt och lag Skall han skydda för de ringa!» 'Sveriges ovän skall en dag Bäfva för hans tappra klinga', Inföll Lustig — 'det svär jag!

Jag i Stockholm sett min kung För de flinka blåa gossar. Skölden blir ej honom tung — Tapperhet ur ögat blossar: Han är rask som han är ung.'

Dotter Karin fick nu ljud — Hennes önskan var för freden Och en kärlig kunglig brud. Jerker lade från sig skeden Och bad samma bön till Gud.

Gunnil, fattig fromma själ, Tog till orda så gudsnådligt: »Folket för allt split och gräl, »Kungen från allt kränkt och vådligt, Store Gud, bevara väl!»Nu förentes allas röst, Nu upphöjdes allas händer: »Sveriges kung till Sveriges tröst Styre lyckligt sina länder Till dess sena ålders höst!»

—

Tänd din lusteld, lyckans son, Låt kanonen glädje dundra, Fröjda dig med stoj och dån — Låt oss små din prakt beundra, Dina murar vidt ifrån!

Då palatset upplyst står, Glindrande i lustbarheten, Blott en suck från kojan går. Högre dock än fröjd-raketen Detta tysta offer når.

—

Hymn.

O, du, som verldars millioner Uti din faders-hägnad tar, Hvars makt är evigt uppenbar För alla folk och religioner, I hvad för hamn du dig vill te, I hvad för skick dig för oss bilda, Nationer, hyfsade och vilda, Dig en gemensam ära ge. Nu förentes allas röst, Nu upphöjdes allas händer: »Sveriges kung till Sveriges tröst Styre lyckligt sina länder Till dess sena ålders höst!»

—

Tänd din lusteld, lyckans son, Låt kanonen glädje dundra, Fröjda dig med stoj och dån — Låt oss små din prakt beundra, Dina murar vidt ifrån!

Då palatset upplyst står, Glindrande i lustbarheten, Blott en suck från kojan går. Högre dock än fröjd-raketen Detta tysta offer når.

—

Hymn.

O, du, som verldars millioner Uti din faders-hägnad tar, Hvars makt är evigt uppenbar För alla folk och religioner, I hvad för hamn du dig vill te, I hvad för skick dig för oss bilda, Nationer, hyfsade och vilda, Dig en gemensam ära ge.Hvar skall man högst ditt väsen skatta, Du himlarnes och jordens gud, Uppå hvars visa allmakts-bud I rymden verldar blefvo satta, Du, som åt sferer rörsel ger Och lifvar knottets strödda härar, Som uti molnets blixt förfärar Och uti solens blickar ler?

Från ekens stam till veka sippan, Till allt är stämpeln af dig sträckt. Det stoft, som flyr med vädrets fläkt, Den tyngd, som mässar sig i klippan, Allt är min häpna undrans mål, Hvarthelst dig tanken vågar följa, Från oceanens djupa bölja Till droppen uti blommans skål.

Men när du ur sitt intet väckte Planeter, sol och jord och haf, När allt en varelse du gaf, Du gaf den sällast åt mitt slägte: Du skänkte det en känslig själ Och denna själ en kraft att verka, Förstånd att dina under märka Och böjelser att göra väl.

Du gaf den forskande förmåga, Som öppnar jordens fasta kropp Och än på fästet stiger opp, Der gnistrande kometer tåga. Du menskosjälen värdig dömt Att vidt naturens verk förnimma; Men händelsernas nästa timma Du i ett lyckligt mörker gömt.För oss du bildade naturen I skönt och ständigt vexladt skick. Till rike menskan jorden fick Och monarkien öfver djuren. Du gaf oss med förnuftets bloss En varning emot brott och våda Och låter oss din godhet skåda Jemväl i hvad du nekat oss.

Men hvad som högst din nåd förklarar Och högst hvar dödligs dyrkan får, Det är det ljus, som från dig går Och sig för hjertat uppenbarar, Den lag, du menniskorna lär Som alla samfunds-dygder föder, Som säger att vi äro bröder Och att du allas fader är,

Den tröst vid alla lifvets skiften, Som talar utur själens grund, Gör leende i plågans stund Och skingrar fasans natt i griften, Den kraft, som lyfter tanken opp Från kretsen utaf ändligheter Och öppnar himlars saligheter För oss i ett odödligt hopp.

O, du, som verldars millioner Uti din faders-hägnad tar, Hvars makt är evigt uppenbar För alla folk och religioner, Du, som, i allting god och vis, Gaf känslan för din äras yrkan, Tag alla hjertans sanna dyrkan Och alla slägtens lof och pris!

—

Adams och Evas första morgonsång.

Skön och nyfödd var naturen — Tredje morgonsolen brann. Källan sprang af fröjd och djuren Stumt beundrade hvarann.

Bruten var ännu ej freden: Minsta mask dess sällhet njöt. Salig endrägt öfver Eden I hvar fläkt sin anda göt.

Hinden tigern menlöst smekte, Bette vid dess sida tätt. Lammet oförfäradt lekte Med sin konung, lejonet.

Rosen hyste inga törnen, Blomman dolde intet gift. Sparfven hyllad var af örnen, Kärlek alla väsens drift.

Af en helig känsla tände, Edens englasälla par Nu dess första lofsång sände Upp till varelsernas far:

»Du, som från det klara höga Skådar jorden för din fot, Till dig, Fader, lyfts vårt öga — Tag vår sällhets-suck emot!Du, som bildat alla väsen, Fästets glans och jordens skrud, Herre, cedrarne och gräsen Lofva dig, all godhets gud!

Intet blad din nåd förtiger — Allmakt röjs i löf och knopp. Fältens friska ånga stiger Som ett rökverk till dig opp.

Bäckens sorl och fågelns qvitter Till din ära höja sig. Blomstrens prakt och daggens glitter Allt, o Fader, prisar dig!

Och vi, Herre, vi besjunga Högt din makt i skapelsen. Böjlig gjorde du vår tunga Och vår röst att tolka den.

Allt, hvarthän sig tanken sträcker, Allt hvad ögat fatta kan, I vårt hjerta dyrkan väcker För naturens upphofsman.

Huld du på vårt intet tänkte — Säll och herrlig blef vår lott. Stort det välde, du oss skänkte, Öfver allt hvad anda fått.

Helig skall vår lofsång vara: Evigt, evigt god är Gud! Klipporna och bergen svara: Evigt, evigt god är Gud!»

—

En blick på grafven.

Snart skola mina år förflyta Som droppar uti tidens haf, Snart tunga stormar ödsligt ryta Och gräset vissna kring min graf.

Snart döden skall det öga sluta, Som länge sorgens tårar göt: Snart skall mitt stoft sin hvila njuta Och frid i jordens lugna sköt.

Men i den stund, då dödens smärta Mig omger med sin ryslighet, O, då gör kännbar för mitt hjerta, Allfader, din barmhertighet!

När rösten, skälfvande och bruten, Åkallar, Skapare, ditt namn, O, sträck mot mig i dödsminuten Din hulda faderliga famn! De tre sista stroferna af denna sång finnas såsom psalm intagna i nu gällande Svenska Psalmboken under N:o 449.

—

Källan.

Genom dalens stilla famn Denna källa tyst sig bryter. Bortskymd hennes bölja flyter, Obemärkt och utan namn.

Men då vid dess lugna flod Vandrarn trött af möda dignar, Glad han hennes skatt välsignar För sitt vederqvickta mod.

Måtte himlen höra mig: Må dess fadersgodhet gifva Att mitt lif en bild må blifva, Lugna källa, utaf dig!

Vare ärelystnans lott Att i höga loftal blänka — Min att likar bistånd skänka, Lefva glömd och göra godt!

—

Kyrkogården.

Stundom kring de dödas läger För mig sjelf jag vandra plär. Tystnaden, jag finner der, Ingen fasa för mig eger: Ljuf den för min känsla är.

Källan.

Genom dalens stilla famn Denna källa tyst sig bryter. Bortskymd hennes bölja flyter, Obemärkt och utan namn.

Men då vid dess lugna flod Vandrarn trött af möda dignar, Glad han hennes skatt välsignar För sitt vederqvickta mod.

Måtte himlen höra mig: Må dess fadersgodhet gifva Att mitt lif en bild må blifva, Lugna källa, utaf dig!

Vare ärelystnans lott Att i höga loftal blänka — Min att likar bistånd skänka, Lefva glömd och göra godt!

—

Kyrkogården.

Stundom kring de dödas läger För mig sjelf jag vandra plär. Tystnaden, jag finner der, Ingen fasa för mig eger: Ljuf den för min känsla är.När jag mig förtroligt sänker På en gräsbevuxen häll, Fridsamt på min lefnadsqväll, Mina sorgers slut jag tänker, Tänker hvilan, och är säll.

Utan bäfvan, utan smärta Ser jag dödens strödda spår: Vid den stumhet kring mig rår, Ingen röst uti mitt hjerta Något brott mig förebrår.

Jag en renad glädje känner Uti denna enslighet — Och från hvilans rolighet Vålnader af hulda vänner Hviska frid och salighet.

—

Lycklig den!

Lycklig den, med sorgfritt hjerta Fridsamt helsar morgonen Och förutan ångrens smärta Återskådar aftonen!

Lycklig den, hvars lefnad flyter Bäckens lugna bölja lik Och, fast lyckans ynnest tryter, Är af egna dygder rik! När jag mig förtroligt sänker På en gräsbevuxen häll, Fridsamt på min lefnadsqväll, Mina sorgers slut jag tänker, Tänker hvilan, och är säll.

Utan bäfvan, utan smärta Ser jag dödens strödda spår: Vid den stumhet kring mig rår, Ingen röst uti mitt hjerta Något brott mig förebrår.

Jag en renad glädje känner Uti denna enslighet — Och från hvilans rolighet Vålnader af hulda vänner Hviska frid och salighet.

—

Lycklig den!

Lycklig den, med sorgfritt hjerta Fridsamt helsar morgonen Och förutan ångrens smärta Återskådar aftonen!

Lycklig den, hvars lefnad flyter Bäckens lugna bölja lik Och, fast lyckans ynnest tryter, Är af egna dygder rik!Lycklig den, som orädd lyder, När hans sista timma slår, Och hvars graf en blomma pryder, Vattnad af en ömhets-tår!

—

Slottet och kojan.

Jag har en landtlig stuga — Den stugan är dock min. Men ödmjukt skall man buga, Att till mig komma in.

Så föga högt från marken Har den sin resning fått... Men der, framför åt parken, Der står ett skyhögt slott.

I prakt och stoj otroligt Der bor en herreman. Jag sofver alltid roligt, Men det gör inte han.

Han hofman är — dess värre — En präktig stjerna bär. Men, stackars nådig herre, Hur litet säll han är!

Jag satt framför min koja En vacker aftonstund Lycklig den, som orädd lyder, När hans sista timma slår, Och hvars graf en blomma pryder, Vattnad af en ömhets-tår!

—

Slottet och kojan.

Jag har en landtlig stuga — Den stugan är dock min. Men ödmjukt skall man buga, Att till mig komma in.

Så föga högt från marken Har den sin resning fått... Men der, framför åt parken, Der står ett skyhögt slott.

I prakt och stoj otroligt Der bor en herreman. Jag sofver alltid roligt, Men det gör inte han.

Han hofman är — dess värre — En präktig stjerna bär. Men, stackars nådig herre, Hur litet säll han är!

Jag satt framför min koja En vacker aftonstundDå plötsligt hördes stoja Hans koppel kring min lund.

Hans nåd förbi mig trädde, Just som jag bäst förnöjd Försynens godhet qvädde I menlöshet och fröjd.

Det var en liten visa, Som sjelf jag gjort — jo jo — Att himlens Herre prisa För lugn och sinnesro,

För sundheten och födan, För faderligt försvar, För hvila efter mödan Och ångerfria dar.

Hans nåde, stödd mot bössan, Grant hade hört min sång, Jag teg och tog af mössan... Han tankfull gick sin gång.

Han göt en suck af smärta — Ha, den förstod jag godt: »Gif mig ditt glada hjerta, Och gerna tag mitt slott!»

Då lyfte sig mitt öga Till den, som delat så: Palatsen åt de höga Och glädjen åt de små.

—

Lycksaligheten.

Jag sökte dig, lycksalighet — Ack, huru var min längtan het För dig, du älskade gudinna! Mitt tysta tjäll mig ledsnad gaf: Jag fattade min vandringsstaf I hopp att dig omsider finna.

I kungars lysande palats Min tanke gaf dig säker plats: Här målades du för mitt sinne. Men fåfängt hopp, bedräglig glans! Uppå levér du aldrig fans Och ej på kur i mannaminne.

Min forskning gjorde nu försök Bland hjeltar, plymer, skott och rök — Men du ej följde segerns bana. Ibland en tjust och dårad hop Hvad fann jag? Skrik och hurrarop, Te-deum och en trasig fana.

Jag gick der lärdomsfacklan brann: En skinntorr, vetenskaplig man, Röd kring det sjunkna ögats kanter, På alla språk dig lärdt beskref. Men snart jag öfvertygad blef, Att du ej bor i folianter.

Der Plutus sina håfvor bär, Jag sökte dig. Du fans ej der: Bland aktier, vexlar utan ändeJag såg en gulblek, karg person Och dömde straxt, att herr patron Helt säkerligt dig aldrig kände.

För tanken spökade din hamn: Jag sökte dig i Mirzas famn, Jag sökte dig i dryckeslagen, Jag fördes af begärens ström — Men utur villans korta dröm Jag väcktes sorgfull och bedragen.

Se'n så jag flyktigt vankat om, Jag till min hydda återkom, Och den, jag sökt så långt och vida, Sökt under, trängtan och begär, Stod — märken, dödlige — stod här Helt hemmastadd bredvid min sida.

Hur fåfäng var då ej min färd! Uti min hyddas lugna verld Jag målet för min önskan vunnit: Jag väljer sjelf min arbetstid, Har vänner, helsa, bröd och frid — O, jag lycksaligheten funnit!

—

De små på landet.

Raska barn på blomsterfält, Anblick af hvad mest är sällt! Med förtjusning vid ert nöje. Jag såg en gulblek, karg person Och dömde straxt, att herr patron Helt säkerligt dig aldrig kände.

För tanken spökade din hamn: Jag sökte dig i Mirzas famn, Jag sökte dig i dryckeslagen, Jag fördes af begärens

ström — Men utur villans korta dröm Jag väcktes sorgfull och bedragen.

Se'n så jag flyktigt vankat om, Jag till min hydda återkom, Och den, jag sökt så långt och vida, Sökt under, trängtan och begär, Stod — märken, dödlige — stod här Helt hemmastadd bredvid min sida.

Hur fåfäng var då ej min färd! Uti min hyddas lugna verld Jag målet för min önskan vunnit: Jag väljer sjelf min arbetstid, Har vänner, helsa, bröd och frid — O, jag lycksaligheten funnit!

—

De små på landet.

Raska barn på blomsterfält, Anblick af hvad mest är sällt! Med förtjusning vid ert nöje.Vid ert oskuldsfulla löje Skådas af en känslig vis Lifvets korta paradis.

Runda kinder, mod och merg, Trefligt hull och liflig färg, Luft och frihet, berg och backar, Frisk aptit och nötta klackar, Ingen skymt af konstens tvång, Lust och lekar, fröjd och språng.

Spring du, lilla täcka grupp — Snart en bok med ris och tupp Skall i stugans qvalm dig stänga! Sök din frihetstid förlänga, Barndomsglädjen lifligt känn — Aldrig återkommer den.

Gosse, bygg ditt skepp af flarn, Tumla, skalkas, glada barn! Ledsnan, den der fula hexan, Kommer tids nog fram med lexan. Snart din skrifbok bunden är, Början gjord till verldsbesvär.

Hoppa, flicka, yr och späd, Lammets hals med blomster kläd, Fröjda dig vid dockans nipper! Mamma snart en märkduk klipper: Redan vid din första fåll Glädjen flytt på längre håll.

Sälla korta barndomstid, Stund af menlöshet och frid,Än i åldern öm för minnet, Sorgligt ljuft du tjusar sinnet. När min tanke återgår Till din evigt flydda vår!

-

Dansen.

Unga flickor, lätta väsen, Täcka, blomstrande behag, Svingen glädtigt i angläsen — Kort är nöjets sälla dag!

Likväl akten, då I svingen Under glädjens yra lopp, Att ej med en fläkt af vingen Astrild tänder lågor opp!

Efter vanan skälmsk och listig, Hemligt sårar han och ler. Yalsen gör den skalken dristig — Unga sköna, akten er!

Han försåtligt kring er vakar: Oförvägna, sjelf dig skyll, Om hans bloss i dansen sprakar På din spindelglesa tyll!

När du i kadriljen ilar, Yster, fjäril-lätt och varm. Än i åldern öm för minnet, Sorgligt ljuft du tjusar sinnet. När min tanke återgår Till din evigt flydda vår!

-

Dansen.

Unga flickor, lätta väsen, Täcka, blomstrande behag, Svingen glädtigt i angläsen — Kort är nöjets sälla dag!

Likväl akten, då I svingen Under glädjens yra lopp, Att ej med en fläkt af vingen Astrild tänder lågor opp!

Efter vanan skälmsk och listig, Hemligt sårar han och ler. Yalsen gör den skalken dristig — Unga sköna, akten er!

Han försåtligt kring er vakar: Oförvägna, sjelf dig skyll, Om hans bloss i dansen sprakar På din spindelglesa tyll!

När du i kadriljen ilar, Yster, fjäril-lätt och varm.Riktas hans förmätna pilar Vådligt mot din öppna barm.

Konstigt ligga gillret, snaran Blombetäckta för din fot — Unga flicka, flyg ej faran Blind och svindel-yr emot!

-

Katten och papegojan.

Fabel.

»**D**er sitter du så instängd i din bur, Uti din täta jerntråds-koja, Du sköna varelse utaf en fri natur!» Så talade en katt till frökens papegoja, Ett litet täckt, förståndigt djur, Som tryggt från takets höjd såg katten gå på lur. »Hur nesligt», for han fort, »att se dig slafviskt smyga Igenom denna ring med ständigt samma tvång — Känn fåglars rättighet en gång! Låt mina ord dig öfvertyga: Dig skänktes vingar för att flyga ... Flyg ned, blif lös ur detta prång! Man knappast någon stund dig i ett fönster vädrar: Du njuter sällan luftens fläkt. Du är ett väsende så älskansvärdt och täckt! Din romerskt krökta näbb och dina vackra fjädrar, Allt inger kärlek och respekt. Riktas hans förmätna pilar Vådligt mot din öppna barm.

Konstigt ligga gillret, snaran Blombetäckta för din fot — Unga flicka, flyg ej faran Blind och svindel-yr emot!

-

Katten och papegojan.

Fabel.

»**D**er sitter du så instängd i din bur, Uti din täta jerntråds-koja, Du sköna varelse utaf en fri natur!» Så talade en katt till frökens papegoja, Ett litet täckt, förståndigt djur, Som tryggt från takets höjd såg katten gå på lur. »Hur nesligt», for han fort, »att se dig slafviskt smyga Igenom denna ring med ständigt samma tvång — Känn fåglars rättighet en gång! Låt mina ord dig öfvertyga: Dig skänktes vingar för att flyga ... Flyg ned, blif lös ur detta prång! Man knappast någon stund dig i ett fönster vädrar: Du njuter sällan luftens fläkt. Du är ett väsende så älskansvärdt och täckt! Din romerskt krökta näbb och dina vackra fjädrar, Allt inger kärlek och respekt.Du är för skön att längre sucka I slafveri: Tryck vredet på din lilla lucka, Och gör dig fri!»

'Jag tackar hjertligt för fleuretten Och dina goda råd!' föll papegojan in. 'Du gjort din kompliment — jag känner etiketten — Nu bör det mig att göra min ... Du har ett alltför vackert skinn: Jag admirerar deraf glansen, Din smidigt krökta rygg, din pantomim i svansen. Du har jargon af goda ton: Du jamar just med expression. Men rörande den frihets-läran, Hvarom med sådant nit du dina lexor ger, Så tycks mig som dervid jag någon afsigt ser, Och — jag kan icke ha den äran Att komma ner. Jag med min lott är nöjd, ej vågsam och förveten: Utaf min fröken jag beror. Jag har väl något tvång, och litet trångt jag bor, Men jag en lycka har, som är väsentligt stor, Och det är hägnet, säkerheten Mot dina jakobinska klor.'

—

När svärmarn ropar: «Bryten bojan! Och menar lagens helga band, Så tänk, min läsare, ibland På papegojan!

—

Björndansen.

Fabel.

På en vauxhall*Vauxhall:* a) en offentlig trädgård med dans- och konsertsal, som i slutet af 1700-talet öppnades i London af en entreprenör vid namn Vaux och afsåg fullkomlig jemlikhet för alla samhällsklasser, från de högsta till de lägsta: b) benämning på likartade ställen för offentliga nöjen i andra stora städer. Vauxhallen i Stockholm, inrättad till förmån för lifgardets barnhus, inrymdes i den fordna orangeribyggnaden vid norra sidan af dåvarande Kungsträdgården (nu Carl XIII:s torg) och var på sin tid talrikt besökt. Den bestod af en stor salong med schweizeri på ena ändan och spisqvarter på den andra. Sedan byggnaden efter trädgårdens omstöpning blifvit begagnad för arsenalens samlingar och derpå inrymt en brunnsinrättning, nedrefs den år 1852. ibland djuren Björnen en gång — som man vet — I balletten och i turen Visade sin skicklighet.

Man kritiken nu ej glömde: Hvar och en i den tog del. Hund och katt om dansen dömde, Funno alla något fel.

»Fåfängt söker man sig skapa Till hvad ej naturen vill!» Ropte en bedagad apa. »Kära Nalle, bjud, ej till!»

Hare, häst och hjort med andra Gjorde löje åt hans språng. Sjelfva åsnan fann att klandra Tid hans *pas de rigodon.Pas de rigodon:* en nu aflagd benämning på ett slags danssteg i kadrilj.

Elefanten ville tycka Genren icke vald så rätt, Men att kanske han gjort lycka I en tåglig menuett.

»Nej, till ingen dans han passar!» Sade ändtlig djurens kung. »Ingen grace i svans och tassar — Attityden stel och tung!»

Björnen trodde — märken felet Af en granskning föga fin — Någon afund med i spelet, Och for fort och höll god min.

Oförmodadt fram ur hopen Mot dansören lopp en so Med de gälla bifallsropen: »Exellent! Bravissimo!»

Under smädelsen och grinet Björnen modet än behöll. Men vid bifallet af svinet — Hvem kan undra om det föll!

—

Grefvinnans besök.

Bevars, hvilket fläng både ute och innan — Hos prestens hvad stoj och hvad stök! Ett bud hade kommit, att nådig grefvinnan Tänkt göra ett middags-besök.

Pastorskan höll råd med sin dotter Lovisa Om ordning på dukning och fat: Hon ville sitt kok-vett vördsamligen visa Med ståtlig välfägnad och mat.

Nu dammades salen och gamla porträtter, Stamfädren förnämst deribland: Matronor med nattyg och snörda korsetter,*Korsett:* ett under den öppna öfverklädseln framstickande lifstycke, som snörades öfver barmen ofvanpå linnet eller en särskilt bröstlapp (chemisett). Och prester med biblar i hand.

Björnen trodde — märken felet Af en granskning föga fin — Någon afund med i spelet, Och for fort och höll god min.

Oförmodadt fram ur hopen Mot dansören lopp en so Med de gälla bifallsropen: »Exellent! Bravissimo!»

Under smädelsen och grinet Björnen modet än behöll. Men vid bifallet af svinet — Hvem kan undra om det föll!

—

Grefvinnans besök.

Bevars, hvilket fläng både ute och innan — Hos prestens hvad stoj och hvad stök! Ett bud hade kommit, att nådig grefvinnan Tänkt göra ett middags-besök.

Pastorskan höll råd med sin dotter Lovisa Om ordning på dukning och fat: Hon ville sitt kok-vett vördsamligen visa Med ståtlig välfägnad och mat.

Nu dammades salen och gamla porträtter, Stamfädren förnämst deribland: Matronor med nattyg och snörda korsetter,*Korsett:* ett under den öppna öfverklädseln framstickande lifstycke, som snörades öfver barmen ofvanpå linnet eller en särskilt bröstlapp (chemisett). Och prester med biblar i hand.

Pastorskan påklädde sin långkoft Icke såsom nu i det egentliga hvardagslaget, utan vid högtidligare tillfällen nyttjades fordom koftan, längre eller kortare, öfver en dertill hörande kjol samt vidt urringad kring halsen. Merendels var den af dyrbart siden. af siden, Herr pastorn sin bästa peruk, Lovisa sin drägt, som den framfarna tiden Hvar årshelg kom endast i bruk.

Nu syntes grefvinnan och fröken vid hagen ... Herr pastorn till mötes dem gick Med idelig jänk på kaftanen och kragen I städadt och presterligt skick.

På trappan, med nigningar täta och djupa, Stod prestfrun så gladlynt i soln; Och dotter och mor foro ödmjukt framstupa Att kyssa den grefliga kjoln. Den förnedrande seden hos underordnade qvinnor att såsom aktningsbetygelse kyssa de högre uppsatta på kjolen försvann allmänt ur herrskapsklassen kort efter 1809 års nya statsskick. En underordnad mansperson brukade kyssa den högre på rockskörtet.

I salen det högborna främmande trädde — Herr pastorn med bugning och krus Beskref hur man underdån' hjertligt sig glädde Af äran, som skedde hans hus.

Det grefliga herrskapet fördes till bordet — Guds gåfvor det feltes ej der. Grefvinnan så nedlåten nådigt tog ordet: »Bevars, hvad ni gjort er besvär!»

Pastorskans anrättning hon täcktes beprisa, Fann dillköttet läckert och ungt, Berömde ostkakan och brydde Lovisa För husets vällärde adjunkt.

Och fröken, med fingrar som snön att förblinda, En vinge af kycklingen bröt Och matade stundom sin sköna Belinda Och föga af rätterna njöt.

De förnäma gäster med blick på hvarannan Bemärkte herr pastorns gestalt Med knifven i steken och svetten i pannan Och trugning och bugning vid allt.

Pastorskan tog skålen med smultronen bräddad: Allt var så hjertinnerligt undt. Hvar tallrik hon bjöd som en ättehög bäddad — Allt rikligt, tillräckligt och rundt!

Med klenät*Klenät:* ett slags ännu på landet (synnerligast vid jultiden) brukligt bakelse, kokadt i s. k. flottyr. och strufvor och pontak*Pontak:* egentligen ett särdeles godt rödt franskt vin, hade under 1700-talet blifvit en gemensam benämning för allt franskt vin af röd färg och var troligen sådant som försattes med socker. och skålar På tiden så länge drog ut: Det grefliga herrskapet satt som på nålar ... Men ändtlig tog måltiden slut.

In kommo nu plantor, solbrända och feta, Framförda af mor och af far. Och nådiga frågor hvad ungarna heta, Och tröga och tölpiga svar.

Pastorskan, så ärbar med korslagda näfvar, Kom fram med en stämma så mjell Med tal om Lovisa och sysslor och väfvar — Och kors, hvad den flickan var snäll!

Lovisa begapade frökens garnering Och bjefset kring kjortel och barm Med spekulation på en dylik stoffering Till granngåls-mamsellernas harm

Nu frambjöd hon kaffe ur kannan, som blänkte I gammal ziratlig fason; Och öfver herr grefven, som fordom den skänkte, Höll pastorn en parentation.

Om stora bedrifter nu skar han i växten Med vältaligt krångel och bråk Och kryste förståndet och späckade texten Med skriftenes heliga språk.

Med anständig suck för den salige döda Grefvinnan drog näsduken opp, En artighet sade för prestfolkets möda, Bjöd afsked och tog sin salopp. *Salopp:* ett af siden eller annat lätt tyg förfärdigadt fruntimmersplagg, rundskuret såsom en slängkappa, men helt kort och merendels utan ärmar.

Och pastorn nu grefskapet följde till linden — Hans sedsamma dotter och fru Nu nego vid trappan, vid porten, vid grinden Och ... stå der och niga ännu.

—

Dröm.

Skalden Gyllenborg, som 1763 skrifvit ett äreminne öfver den då aflidna fru Nordenflycht, eller “den svenska Uranie“, såsom hon benämdes i ett af henne stiftadt vitterhets-sällskap, hade sedermera på svenska akademiens högtidsdag den 20:de December 1797 uppläst ett af honom författadt ode till fru Lenngrens ära i anledning af hennes i tidningen Stockholms-Posten införda poëmer.

Det var till svar på denna hyllning af “Sveriges skaldefar“ som fru Lenngren skref sin Dröm. **U**ti en dröm ej längese’n Jag såg en grupp af tvenne sälla På väpplingen i Elysén Bredvid en lagerskuggad källa.

Om stora bedrifter nu skar han i växten Med vältaligt krångel och bråk Och kryste förståndet och späckade texten Med skriftenes heliga språk.

Med anständig suck för den salige döda Grefvinnan drog näsduken opp, En artighet sade för prestfolkets möda, Bjöd afsked och tog sin salopp. *Salopp:* ett af siden eller annat lätt tyg förfärdigadt fruntimmersplagg, rundskuret såsom en slängkappa, men helt kort och merendels utan ärmar.

Och pastorn nu grefskapet följde till linden — Hans sedsamma dotter och fru Nu nego vid trappan, vid porten, vid grinden Och ... stå der och niga ännu.

—

Dröm.

Skalden Gyllenborg, som 1763 skrifvit ett äreminne öfver den då aflidna fru Nordenflycht, eller “den svenska Uranie“, såsom hon benämdes i ett af henne stiftadt vitterhets-sällskap, hade sedermera på svenska akademiens högtidsdag den 20:de December 1797 uppläst ett af honom författadt ode till fru Lenngrens ära i anledning af hennes i tidningen Stockholms-Posten införda poëmer.

Det var till svar på denna hyllning af “Sveriges skaldefar“ som fru Lenngren skref sin Dröm. **U**ti en dröm ej längese’n Jag såg en grupp af tvenne sälla På väpplingen i Elysén Bredvid en lagerskuggad källa.

Det var »den svenska Uranie» Och »Daphnes» skald vid hennes sida. En synbar djup melankoli Sågs öfver hennes hamn sig sprida.

»Camillas sångare, o hör,» (Så vid en halfsuck föllo orden) »Man dig en präktig lofsång gör Och mig en bitter harm på jorden!

Säg, har jag ej till klagan rätt? Serafer, Gyllenborg mig glömmer Och nu — ack, så är verldens sättSå börjas en af fru Nordenflychts visor: »Ack, så är verldens sätt! Falskhet, oförrätt Är hennes sista lön» ... — En annan varelse berömmer!

Med hvilken bragd af vitter själ, Säg mig, förtjente *hon* väl detta? Hon aldrig läst ett ord i Bayle, Som Kellgrens skugga vet berätta.I en biografi öfver fru Nordenflycht anföres som en af hennes sällsynta förtjenster, att hon gifvit sig tålamod att blad för blad genomläsa hela Bayle's “Dictionnaire historique et critique,“ ett digert verk i fyra tomer och stort folioformat.

Jag skref mitt hela köns försvar,“Fruntimrets försvar“ är titeln på ett af fru Nordenflychts längre skaldestycken. Som alla minnen än förvara, Och *hon* törhända nödigt har Att könet henne må försvara.

Mitt snille på ett vidsträckt fält Gjort färder, som man vet, ej korta Och fört mig bort långt öfver Bält,Liksom Gyllenborg har äfven fru Nordenflycht i vers besjungit tåget öfver Bält. Och *hon* — är nästan aldrig borta.

Nej, aldrig fann hon mina spår ... Säg, hvarför hon ett lof förskyller? Det fins ju ej ett enda får I hennes stackars två idyller!Endast två idylliska stycken hade fru Lenngren publicerat i Stockholms-Posten, då detta skrefs.

Ett lof af Sveriges skaldefar (O, Creutz, se djupet af förtreten!) Kan henne bli — hvad mig det var — En lyftning till odödligheten.

Likväl» — så fortfor denna hamn — »Hvi bör mig sådan fruktan röra? *Så* svag förtjenst, *så* ringa namn, Hvad anspråk kunna de väl göra!

Och huru häpen, huru brydd Lär hon sig icke nu befinna, Ej van vid muntran och beskydd Och utan hopp att bifall vinna!

Med hvilket fruktlöst hufvudbråk I nitet att sin känsla lyda Hon söka skall en ton, ett språk För att en tacksam vördnad tyda!Ja, jag är hämnad, hon är dömd — Jag min förtrytelse kan spara: Det är ett straff att bli berömd, Då på sitt lof man ej kan svara.:

Nu Saffo,Liksom den lespiska skaldinnan kastade sig fru Nordenflycht för kärleks skull i sjön. Visserligen blef hon uppdragen med lif, men afled tre dagar derefter. Det är häraf fru Lenngren ger henne namnet Saffo. lättad i sitt qval, Sig till sin ljusa granne vände, Som, leende vid detta tal, En blick af bifall henne sände.

Jag återsänktes till vår jord, Väckt af den lifligaste smärta, Ty, Saffo, dina sista ord De funno eko i mitt hjerta!

—

Så under drömmars svärmeri, Der tanken löper utan tömmar, Hvar menska efter sitt geni Gör resor uti sina drömmar.

Att stundom deri talas kan Så sant som om man varit vaken, Vet bäst den vidtbereste man, Som gjort sin tur kring zodiaken.d. v. s. Axel Gabriel Silfverstolpe i sin versifierade saga "Djurkretsen" (zodiaken).

—

Invokation.

Inför din tron i ett bedjande skick, Mäktige Febus, jag dristar mig sänka! Muntran och mod med en gynnande blick Värdes mig skänka!

Gif af din skyddande godhet ett rön: Bifall en ifrig försökares yrkan! Uppfyll min önskan, behjerta min bön, Gilla min dyrkan!

Bland den alldagligt dig offrande här Ställ mig, o Febus, ej bortskymd i hopen, Den du blott lusten och rimmet beskär, Tröttad af ropen!

Lär mig att skåda vidt fjerran ifrån Vägen till ryktbarhet, brant och besvärlig, Icke mig tro, när jag stiger på tån, Bål och förfärlig;

Hänför min inbillning, elda min blod, Gif mina tankesprång syftning och styrsel! Gif mig eteriska sångarens

mod, Icke hans yrsel —

Icke den ton, du åt lycksökarn gaf, Skalbaggar lik, som vid jordbrynet surra — Kraften af sången, när skimret drags af, Bara ett hurra ...

Icke den bardens, som färdig och snar Sporrar sin vingade fåle till Pinden, Osar och viftar ett rökelsekar, Styr efter vinden!

Gif mig, Apollo, den ädlare lott, Styrka och lenhet i vexlande blanning, Tonen egentlig för koja och slott, Klarhet och sanning!

Måtte min sång i vår stojande verld Väcka förfinade känslor för nöjet, Fåfängans, skrytets och höghetens flärd Agas af löjet!

Lär mig att stundom, pindarisk i glans, Alstra ett qväde, som hopen förstummar! Värj dock min skaldmö från skrik utan sans, Intryckta tummar!

Gif mina målningar värma och färg, Enighet, klokhet och ordning i sätten, Hejd och försyn att ikläda en dverg Rustning af jätten!

När i en odes högstrålande sken Hjeltarnes bragder jag går att beprisa, Låt ej min sångmö, förhesad och klen, Tralla en visa!

Måtte, då krigarn i härnad och blod Trotsande mött de eldsprutande svalgen, Lofsångens platthet ej pröfva hans mod Mer än bataljen!

Offren åt dygder, som pryda vårt land, Likne af blomstren det friskande doftet, Icke en vallmo, med pris-girig hand Räckt utur stoftet!

Låt af exempel mig aldrig förförd Bryta hos grannen ett ax uppå tegen: Blifve en rik eller knappare skörd Alltid min egen!

Febus, det offer, min dyrkan dig bragt, Värdes ej dömma som lättsinnig yra! Bönhör mig, eller, försmådd af din makt, Krossa min lyra!

—

Det högtförnäma äkta paret.

Tiden gör oboteliga skador, Oförsynt dess makt på allting rår! — Glest och grånadt är grefvinnans hår — Ingen mins när grefven hade vador: Chapeau-bas[20] han uppå pinnar går.

Begges skuldra till förvandling lutar — Men hur kapprakt är ej deras mod! Utom dräggen af en greflig blod, Se två mumier uti granna klutar, Fordna tiders murkna återstod!

Hör hans nåd med stora namn på tungan Utaf fadrens stolta ättelängd — Offren åt dygder, som pryda vårt land, Likne af blomstren det friskande doftet, Icke en vallmo, med pris-girig hand Räckt utur stoftet!

Låt af exempel mig aldrig förförd Bryta hos grannen ett ax uppå tegen: Blifve en rik eller knappare skörd Alltid min egen!

Febus, det offer, min dyrkan dig bragt, Värdes ej dömma som lättsinnig yra! Bönhör mig, eller, försmådd af din makt, Krossa min lyra!

—

Det högtförnäma äkta paret.

Tiden gör oboteliga skador, Oförsynt dess makt på allting rår! — Glest och grånadt är grefvinnans hår — Ingen mins när grefven hade vador: Chapeau-bas[20] han uppå pinnar går.

Begges skuldra till förvandling lutar — Men hur kapprakt är ej deras mod! Utom dräggen af en greflig blod, Se två mumier uti granna klutar, Fordna tiders murkna återstod!

Hör hans nåd med stora namn på tungan Utaf fadrens stolta ättelängd —Geisten, väldig, rösten, qväfd och stängd, Under synbart äfventyr för lungan Sorla jemt om deras bragders mängd.

Se dess makas hvarje blick befalla Slafvisk vördnad för dess rang och börd, Skral och skröplig, än af flärden förd, Fordom uti robe-de-cour[21] och gala I ett hof förtorkad och försnörd!

Se, min vän, men ömka och beklaga Höga dårens usla ålderdom! Sista tanden skallrar i hans gom: Han ej lifvets ledsnad kan fördraga Och förskräcks för vansklighetens dom.

—

Mor och dotter.

Se flickan der med band och blomsterkransar, Som blixtrar fram i gracers lätta rad! Hon är ej glad för det hon dansar: Hon dansar för det hon är glad.

Se, hennes mor med ömma, hulda blickar Sitt glada barn betraktar känslofull Från soffans lugn, som det så väl sig skickar För mammas värdighet och hull!

Än täck som mor och med sin dubbla haka, Hon lemnat klokt de ungas tidsfördrif: Geisten, väldig, rösten, qväfd och stängd, Under synbart äfventyr för lungan Sorla jemt om deras bragders mängd.

Se dess makas hvarje blick befalla Slafvisk vördnad för dess rang och börd, Skral och skröplig, än af flärden förd, Fordom uti robe-de-cour[21] och gala I ett hof förtorkad och försnörd!

Se, min vän, men ömka och beklaga Höga dårens usla ålderdom! Sista tanden skallrar i hans gom: Han ej lifvets ledsnad kan fördraga Och förskräcks för vansklighetens dom.

—

Mor och dotter.

Se flickan der med band och blomsterkransar, Som blixtrar fram i gracers lätta rad! Hon är ej glad för det hon dansar: Hon dansar för det hon är glad.

Se, hennes mor med ömma, hulda blickar Sitt glada barn betraktar känslofull Från soffans lugn, som det så väl sig skickar För mammas värdighet och hull!

Än täck som mor och med sin dubbla haka, Hon lemnat klokt de ungas tidsfördrif:I dansen mer ej dunstar bort ett lif, Som helgadt är åt hushåll, barn och maka.

Se sprätten sjelf i sina trånga skor Lik bromsen spetsad uppå stickan, Med aktning skåda denna flickan, Med vördnad nalkas denna mor!

—

Fröken Lise.

Visa.

<b<Fröken Lise vid fjorton år Snörd och rak och sedig går, Alla dar moraler får Af en fransk bedagad hexa, Dansar, spelar, får beröm, Skådar englar i hvar dröm, Tecknar blommor på sin söm, Medan egna blomster växa.

Unga Lindor, dödligt kär, Snart den skönas hand begär, Häftig, varm och trägen är, Lofvar dyrt att evigt brinna. Ringar, nipper, bref och bud, Klagan, tjusning, brutna ljud, Offer till de giftas gud — Nu är fröken Lise grefvinna. I dansen mer ej dunstar bort ett lif, Som helgadt är åt hushåll, barn och maka.

Se sprätten sjelf i sina trånga skor Lik bromsen spetsad uppå stickan, Med aktning skåda denna flickan, Med vördnad nalkas denna mor!

—

Fröken Lise.

Visa.

<b<Fröken Lise vid fjorton år Snörd och rak och sedig går, Alla dar moraler får Af en fransk bedagad hexa, Dansar, spelar, får beröm, Skådar englar i hvar dröm, Tecknar blommor på sin söm, Medan egna blomster växa.

Unga Lindor, dödligt kär, Snart den skönas hand begär, Häftig, varm och trägen är, Lofvar dyrt att evigt brinna. Ringar, nipper, bref och bud, Klagan, tjusning, brutna ljud, Offer till de giftas gud — Nu är fröken Lise grefvinna.Äkta ståndets paradis Njutes nu på bästa vis: Lilla nåden fler bevis Af sin låga hunnit skänka. Några år gå snart förbi — Nöjen, flärd och jalusi, Slät kredit och bryderi Börja stundom sinnet kränka.

Tiden sina märken ger — Fägringen förgår allt mer: Hvarje dag hon misslynt ser Alla ögon från sig vända. Harm och krångel inom hus! Vackra pigor bort burdus! Vänta grefven sent vid ljus! Nu få glädjens dar en ända.

Lyckligt, efter ödets bok, Slutas hennes äkta ok: Hon blir klädd i flor och dok[22], Köper »doktor Bålds postilla», Vräker salig herrns porträtt, Skämmer bort sin unga ätt, Pratar dygdigt, öfvar slätt, Fruktar Gud och dömmer illa.

Ändtlig fylls dess ödes mått ... Sköna fröknar, sen den lott, Som så mången röna fått I det lif, vi fåviskt prisa: Vara länge verldens slaf, Sist i plågor lida af, Multna i familjegraf Och — bli ämne för en visa!

—

Toaletten.

Hurtigt puderkappan[23] fram! Nåden till conquête skall smyckas. Se, Susanna med sin kam ... Gud, låt koeffyren lyckas!

Sjunkna ögon, vrångt humör, Liten tryckning af hektiken, Bakvändt allt hvad tossan gör, Tårar öfver spanska tiken.

Jenk i spegeln, fjäll och fnas, Skrynkor i bronserad panna, Näsa med familjefras — Sura miner åt Susanna.

Upptåg utan tal och mått, Ändring, missförstånd och feber, Halsen gul och håret grått, Harm, vapörer och kobeber[24].

Kork och blyhvitt och karmin: Bara ungdom uppå skinnet — Litet mera nådig min, Mera lättnad uti sinnet.

Små försök till skick och air — Doux-souriren ändtlig funnen: Snörp på läppen här och der För vakanserna i

munnen.Skira gaser, åldrig barm I process med bröstbuketten, Naken, men förvissnad arm, Glans och prakt i braceletten.

Ändtlig nåden färdig är: Ingenting i flärden fattas ... Fjolla hvad du haft besvär Att af vettigt folk beskrattas!

—

Till en girig.

När sänkta rullgardin Gör rummet qväfdt och täppt, När doktorn, mörk till min, Ger inga fler recept, När vakmadam uti strump-lästen Kring sängen tassar tyst och fort Och yrkar samvetsömt på presten, Ack, Blunt — då är det med dig gjordt!

Snart kyrkans räkningar Qvitteras för din mull. Snart glupska arfvingar Beskatta ditt schatull. När bästa rhenska vin skall flöda Uppå ditt graföl för slikt pack, Ack, lönte det väl då sin möda Att sjelf du alltid vatten drack? Skira gaser, åldrig barm I process med bröstbuketten, Naken, men förvissnad arm, Glans och prakt i braceletten.

Ändtlig nåden färdig är: Ingenting i flärden fattas ... Fjolla hvad du haft besvär Att af vettigt folk beskrattas!

—

Till en girig.

När sänkta rullgardin Gör rummet qväfdt och täppt, När doktorn, mörk till min, Ger inga fler recept, När vakmadam uti strump-lästen Kring sängen tassar tyst och fort Och yrkar samvetsömt på presten, Ack, Blunt — då är det med dig gjordt!

Snart kyrkans räkningar Qvitteras för din mull. Snart glupska arfvingar Beskatta ditt schatull. När bästa rhenska vin skall flöda Uppå ditt graföl för slikt pack, Ack, lönte det väl då sin möda Att sjelf du alltid vatten drack?Nej, Blunt hör sanningen! Än är du icke sjuk — Ge luft åt penningen, Låt kamma din peruk! Gör dig en rolig stund i verlden ... Vet, att till allt det mynt, du spar, När se'n du far den sista färden, Du lemnar ändå nyckeln qvar!

—

Porträtterna.

Uppå ett gammalt gods, ett arf af gamla fäder, En skinntorr greflig enka satt, Var skral, drack ständigt te på fläder och hade ben, som spådde väder, Och leddes merendels besatt. En dag — Gud vet hur det var fatt — När hon med kammarpigan satt Uti den stora saln, beklädd med gyllenläder Samt här och der med ett porträtt Af hennes hög välborna ätt, Hon i sitt höga sinne tänkte: Om jag likväl så lågt mig sänkte Att tala med det lumpna hjon, Kanske det gaf min gikt en liten diversion; Och fast ej denna dumma flundran Förstår en fin konversation, Så får min lunga en motion Och detta stackars våp skall falla i förundran Att höra på min extraktion. Nej, Blunt hör sanningen! Än är du icke sjuk — Ge luft åt penningen, Låt kamma din peruk! Gör dig en rolig stund i verlden ... Vet, att till allt det mynt, du spar, När se'n du far den sista färden, Du lemnar ändå nyckeln qvar!

—

Porträtterna.

Uppå ett gammalt gods, ett arf af gamla fäder, En skinntorr greflig enka satt, Var skral, drack ständigt te på fläder och hade ben, som spådde väder, Och leddes merendels besatt. En dag — Gud vet hur det var fatt — När hon med kammarpigan satt Uti den stora saln, beklädd med gyllenläder Samt här och der med ett porträtt Af hennes

hög välborna ätt, Hon i sitt höga sinne tänkte: Om jag likväl så lågt mig sänkte Att tala med det lumpna hjon, Kanske det gaf min gikt en liten diversion; Och fast ej denna dumma flundran Förstår en fin konversation, Så får min lunga en motion Och detta stackars våp skall falla i förundran Att höra på min extraktion.»Susanna» — sade hon — «du sopar denna salen, Och sopar den mest alla dar, Du ser de konterfej, den har, Men gapar, som du vore galen, Och vet ej af hvad folk, du spindelväfven tar! Hör då ... Till höger främst, det är min farfars far, Den vidtbereste presidenten, Som kände flugors namn på grekska och latin Och förde med sig hem och skänkt akademin En metmask ifrån Orienten ... Nå ... den der näst intill — af våda satt i vrån — Är salig fänriken, min enda kära son, I ställning och i dans ett mönster, Mitt och familjens hela hopp, Som sju slags stångpiskor[25] fann opp, Men fick en fläkt ifrån ett fönster Och slöt i en katarr sitt ärofulla lopp — Hans grafvård resas skall af marmor ... Det här är till min mor, grefvinnan, en fru farmor: Hon var uppå sin tid för skönhet vidt i rop Och — som det verkligt händt, och icke är en sagen — Halp drottning Kirstin kröningsdagen Att häkta understubben hop ... Nu ... den der damen i mantiljen Det är min grand'tant, kära barn ... Och den der gubben med talar'n[26] Det är en onkel i familjen, Som spelte en gång schack med sjelfva ryska czarn ... Det der porträttet se'n till venster Är salig öfversten, min man. Hvem egde skicklighet, talanger och förtjenster I rapphöns-jagt, om icke han ... Men se nu väl på denna damen I den ovala vackra ramen,Som i sin höga barm den der buketten bär — Se hitåt — inte på den der — Hvad stolthet kan man ej ur hennes ögon läsa! Se, hvilken ädelt bugtad näsa! Kung Fredrik blef en qväll i denna skönhet kär, Men hon var dygden sjelf och började att fräsa Och kungen underdånigt snäsa Så att han blef helt flat och sade: 'Ack ma chère, Bevars, hvad hon är fasligt fjär!' Ja ja, den händelsen kan ännu mången sanna — Nå ser du inte hvem det är? Hvad — käns jag inte straxt på denna stolta panna?» 'Men, kors bevars väl', skrek Susanna Och släppte nålar, sax och tråd, 'Skall detta vara hennes nåd!!!' »Hvad — skall det vara? Hvad...hvad! Slyna, Fort ut på dörrn med dig och med din knyppeldyna! »... Hvad harm — men det med rätta sker, När man med slika djur i nådigt tal sig ger!»

Grefvinnan fick på stund en ny attack af gikten, Och det är alltihop som lärs af denna dikten.

—

Fästmön.

Ser du Lisbe, nyss trolofvad, Sipp och sirlig i sin skrud, Nästan redan klädd till brud, Fjesad, firad och begåfvad, Som i sin höga barm den der buketten bär — Se hitåt — inte på den der — Hvad stolthet kan man ej ur hennes ögon läsa! Se, hvilken ädelt bugtad näsa! Kung Fredrik blef en qväll i denna skönhet kär, Men hon var dygden sjelf och började att fräsa Och kungen underdånigt snäsa Så att han blef helt flat och sade: 'Ack ma chère, Bevars, hvad hon är fasligt fjär!' Ja ja, den händelsen kan ännu mången sanna — Nå ser du inte hvem det är? Hvad — käns jag inte straxt på denna stolta panna?» 'Men, kors bevars väl', skrek Susanna Och släppte nålar, sax och tråd, 'Skall detta vara hennes nåd!!!' »Hvad — skall det vara? Hvad...hvad! Slyna, Fort ut på dörrn med dig och med din knyppeldyna! »... Hvad harm — men det med rätta sker, När man med slika djur i nådigt tal sig ger!»

Grefvinnan fick på stund en ny attack af gikten, Och det är alltihop som lärs af denna dikten.

—

Fästmön.

Ser du Lisbe, nyss trolofvad, Sipp och sirlig i sin skrud, Nästan redan klädd till brud, Fjesad, firad och begåfvad,Stofferad och prydd, Förgudad och lydd, Med refrängen Om brudsängen Allt för ett påmint och brydd?

Rikt besmyckade små fingrar: Hvar enda nipp af gull. Omkring halsens hvita hull Hvilken kostbar ked sig slingrar! Vid hjertat helt tätt Se fästmans porträtt, Starkt flatteradt, Briljanteradt, Dumt och dyrbart på allt sätt!

Fästman, af det tendra slaget, Platt i joller och i skämt, Libbar vid den sköna jemt, Henne endast ser i laget. I vinkel och vrå Nu smeka de två. Hvad extaser! Hvilka fraser, Äckliga att höra på!

Hvar en ärbar dam förlägen Hviskar i solfjäderns skygd: »Modesti, du vackra dygd, Hvar i Guds namn tar du vägen!» Matronan rent ut Utbrister till slut: »Hastig ända Måste hända På den eld, som tänds i krut.»

—

Min salig man.

Cornelius — lik sin hela ätt — Bar hat till tomma krus och flaskor, Knöt högt i nacken sin rosett[27] Och trifdes gerna i damaskor.[28]

Han linkade uti sin gång; Och när han gick, den fromma själen, Gaf jackan, himmelsblå och lång, Alltjemt en broderkyss åt hälen.

Utur hans hatt med söndrig kull Stack prydligt fram det röda håret, Som kammen, för god ordnings skull, Fick nalkas jemt en gång om året.

Så såg han ut till sin figur, Bar gullgul flaggduk omkring magen, Hirschfängare och byxsäcks-ur,[29] När det ej pantsatt var för dagen.

Mot midda'n stod han vanligt opp (Hans valspråk var: *»Festina lente!»*) Tog se'n sötkummin i en kopp, Försatt med »Hjärnes testamente».[30]

Satt så en timma på sin säng, Förnöjd med strumporna i handen, Var hatare af hast och fläng Och glömde gerna strumpebanden.Men fast så skickad till person, Han hade likväl fått passera, Om han haft loflig ambition Att ta sig opp och avancera.

På lärdom hade han ej brist: Till allt han kunnat skicklig vara, Ty han kom upp som gymnasist För tretti år se'n ifrån Skara.

Men maklighet han sällast fann, Bjöd icke till att bryta isen Och i sin lifstid aldrig hann Till mer än extra vid accisen.[31]

Beständigt var mitt tal så här: »Cornelius, tag dig kommissioner Och skaffa dig en karakter Och köp dig nya permissioner!»

Ja, ja, nog fins det sysslor till Och titlar, embeten och tjenster; Men mången ej till höger vill, Blott för att krogen är till venster.

Om han följt goda råd, kanske Att, i all trots för afunds-grinet, Han kunnat bli hofsinkare För allt det kungliga porslinet.

En jungfru hos en hårfrisör, Som plär en kammarfru frisera, För min skull honom tog sig för Till denna post rekommendera.Men säkert var han jakobin: Om rangen han sig föga brydde, Drack alltid hellre öl än vin Och höga areställen skydde.

Hur ofta i förstörd gestalt Jag honom hört den sats predika: »Allt dubbelt-öl är brygdt af malt Och källaren och krogen lika!»

Men en gång någon sorts fiskal, Som gick och lurade kring knuten, Fick nys om detta fräcka tal Och gaf min skatt en smäck på truten.

Cornelius ifrån denna stund Fann vådan utaf politiken, I slika högmål höll sin mun Och tog sin hand från republiken.

Nu är det jemt halft år i natt Se'n stora grälet var vid tullen: Då blef han hemledd utan hatt, Om käft och öron röd och svullen.

Visst måtte striden varit sträng, Ty näsan kommen var till korta. I släptåg följde hans gehäng — Men rock och väst de voro borta.

Nu låg han der ... och på ett bord Stod flaskan tätt vid hufvudgärden. Och »Bränvin!» var det sista ord Som undföll honom här i verlden.

—Så var min man Cornelius Tratt ... Porträttet vill jag Posten[32] skänka. Att det är likt min äkta skatt, Det vittnar *en bedröfvad enka.*

—

Stockholms-våren.

Jag qväder dig, du ljufva vår! Dock nej — jag qväder ej: jag endast dig beskrifver ... Med stora steg du till oss går, Och stoppningen af kitt och blår Jag från mitt gamla fönster rifver.

Jag ser väl inga trän i knopp, Jag ingen fjäril ser, och hör väl ingen lärka, Men, sälla vår, jag kan din ankomst deraf märka Att gikten flyger i min kropp Och mina fötter börja värka!

Ditt ljufva antåg röjs af tecken utan tal: Af snufvans gångbarhet, af febrarna och flussen, Af vandrarns bryderi på gatan i sitt val Emellan högarna och pussen.

Visst är du ej det minsta lik Den vår, som skalderna beskrifva, På helsa och på blomster rik: Jag hör ej annat af än getmjölk och hektik — Hvad lofsång kan jag dig då gifva?

— Så var min man Cornelius Tratt ... Porträttet vill jag Posten[32] skänka. Att det är likt min äkta skatt, Det vittnar *en bedröfvad enka.*

—

Stockholms-våren.

Jag qväder dig, du ljufva vår! Dock nej — jag qväder ej: jag endast dig beskrifver ... Med stora steg du till oss går, Och stoppningen af kitt och blår Jag från mitt gamla fönster rifver.

Jag ser väl inga trän i knopp, Jag ingen fjäril ser, och hör väl ingen lärka, Men, sälla vår, jag kan din ankomst deraf märka Att gikten flyger i min kropp Och mina fötter börja värka!

Ditt ljufva antåg röjs af tecken utan tal: Af snufvans gångbarhet, af febrarna och flussen, Af vandrarns bryderi på gatan i sitt val Emellan högarna och pussen.

Visst är du ej det minsta lik Den vår, som skalderna beskrifva, På helsa och på blomster rik: Jag hör ej annat af än getmjölk och hektik — Hvad lofsång kan jag dig då gifva?

—

Fröken Juliana.

»**J**uliana, glöm aldrig din adliga ätt, Lägg bort dina ofrälse miner! Mins noga de kall, dina fäder beklädt, Mins grefvarna, dina kusiner!

Var högsint, min dotter, var myndig och rak, För bönder lyft aldrig på floret![33] Förgät ej din farfars förgyllda schabrak Och vapnet, som hänger i koret!»

Så talte majorskan, satt mäkta förnäm På herrgårdens gamla ruiner I kåpa[34] af sammet med två fingers bräm Af gulnade, nötta hermliner.

Dess dotter, ett belät af hvitaste skinn, Den välborna fröken Juliana, Var vindögd och lång, gick med fötterna in, Af födsel och ohindrad vana.

Den nådiga fru-mor tog lakrits i mun, Att torrhostans envishet stilla. Af glasögon näsan var knipen och tunn, Men bugten de klädde ej illa.

Så kunde hon sitta den långa Guds dag I länstoln vid uret med göken[35] Och räkna upp anor och kälta på drag Och planta förstånd uti fröken.Och fröken Juliana var lydig sin mor, Bar näsan direkte i vädret Och masklupna strumpor och kippade skor, Förslitna och bruna på lädret ...

Men lemnom vår fröken till städning och skick — Tillfyllest man målat personen. Berättom i korthet hvad öde hon fick Till heder för edukationen.

Den blomstrande tiden i väntan försvann Att ädlingars hjertan betvinga, Ty: »Hellre förtråna och aldrig få man Än nedom sin börd sig förringa!»

Det var just vår frökens lifegna sentens — Den stod i dess åtbörd att läsa. Men skyr man den ettriga nässlan som bräns, Än mer gamla fröknar, som snäsa.

I trettio jular med mormors robrong[36] För sed skull af grannarna bjuden, Hon började finna sin frökentid lång Och märka små runor i huden.

Dock tröstad af äran att vara förnämst Och värdig den salig majorskan, Hon yfdes att sitta vid bondbröllop främst För kronfogdens fru och pastorskan.

Omsider, när hoppet den nådiga tröt, Beskrattad och hädd omkring landet, Hon — ätten till fasa — med länsmannen knöt Det heliga äktenskapsbandet.Så gick det Juliana ... Hvad bitter förtret! För sent man sin dårskap begråter, Då skrynkor och harm och familjens signet Är allt hvad den stolta står åter.

—

Kontrasten.

Hilda sväfvar lätt i dansen, Glädtig i sin vår, Menlös sjelf som blomsterkransen, Flätad i dess hår.

Ungdom ur dess ögon strålar, Späd är hennes arm, Liljans blyga hvithet prålar I en nyfödd barm.

Liten fot, ett lif som vidjan, Spensligt, vekt och täckt; Gracers gördel omkring midjan, Stegen som en fläkt ...

Hennes goda tant, kring halsen Fullt sex qvarter tjock, Stånkar anfådd med i valsen, Ovig som ett block.

Skeppundsvigtiga matrona, Skona oss, jag ber! Så gick det Juliana ... Hvad bitter förtret! För sent man sin dårskap begråter, Då skrynkor och harm och familjens signet Är allt hvad den stolta står åter.

—

Kontrasten.

Hilda sväfvar lätt i dansen, Glädtig i sin vår, Menlös sjelf som blomsterkransen, Flätad i dess hår.

Ungdom ur dess ögon strålar, Späd är hennes arm, Liljans blyga hvithet prålar I en nyfödd barm.

Liten fot, ett lif som vidjan, Spensligt, vekt och täckt; Gracers gördel omkring midjan, Stegen som en fläkt ...

Hennes goda tant, kring halsen Fullt sex qvarter tjock, Stånkar anfådd med i valsen, Ovig som ett block.

Skeppundsvigtiga matrona, Skona oss, jag ber!Sänk då dessa breda rona Vid ett spelbord ner!

I den vida soffan hamna! När du dansa vill, Vet, så räcka, att dig famna, Inga armar till!

Ynglings-löjen äro hvassa, Blixtra hastigt fram: Vid hvar skakning af din massa Föds ett epigram.

Sätt dig vackert och dig svala — Lemna dans och lek! Hellre ideligen tala Om Guds väderlek!

Med din håg för denna flärden Du bedröfvar mig. Kära gumma, lemna verlden Förr’n den lemnar dig!

Låt ej dansen mer dig fresta, Som vårt löje väckt! Snusa nu och döm din nästa — Håll dig i respekt!

—

Ålderdomströsten.

Smickra pojken, blinda mor, Åt hans sjelfsvåld bifall blicka, Böj dig, spänn igen hans skor, Stoppa namnam i hans ficka ... Vänta — pilten blir väl stor!

Se i hoppets perspektiv (Alla mödrar sett detsamma) Glädjen för din framtids lif! Hvad han pekar på för mamma Straxt den söta gossen gif!

»Mamma!» Detta ljufva ord Låt till yrsel dig berusa! Agan är ju snillets mord — Kela, eftergif och krusa! Följden innan kort blir spord.

Pilten kammar upp sin lugg, Bär som yngling frack och piska[37], Ler åt söta mor i mjugg, Tröttnar vid att evigt sliska, Blir på sonlig vördnad njugg.

Unga-herrn, förvänd och tvär, Styrd af infall och af nycker, Dagligt mera sturskhet lär. Och när denna sorg dig trycker, Gör han gäck af »ma chére mére.»Spillda böner, fåfäng gråt — Fädernet till sista summan! Junkern vandrar lastens stråt, Skryter af att »lura gumman,» Gör din kassa jemt försåt.

Stackars mor, hvad sorgligt slut! Men på flathet skall så hända ... Skurken suckar hvar minut: »Gud, låt käringen ta en ända, Att jag mödernet får ut!»

—

Rosalie.

"**D**en dygdige är säll — dygd är den största skatten!» Så sade jemt min mor, med blek och magrad kind, Åt sill och mögladt bröd, drack vatten Och spann vid lampa sent på natten Och bodde i en vind.

»Den dygdige är säll!» Jag denna lexa hörde Och svalt och trodde den som fromt och lydigt barn. Men snart man oss ur vinden körde, I räkning upp för hyran förde Vår spinnrock och vårt garn.

»Den dygdige är säll: han segrar, fast han lider!» Så fortfor än min mor, tog mig vid hand och gick, Spillda böner, fåfäng gråt — Fädernet till sista summan! Junkern vandrar lastens stråt, Skryter af att »lura gumman,» Gör din kassa jemt försåt.

Stackars mor, hvad sorgligt slut! Men på flathet skall så hända ... Skurken suckar hvar minut: »Gud, låt käringen ta en ända, Att jag mödernet får ut!»

—

Rosalie.

"**D**en dygdige är säll — dygd är den största skatten!» Så sade jemt min mor, med blek och magrad kind, Åt sill

och mögladt bröd, drack vatten Och spann vid lampa sent på natten Och bodde i en vind.

»Den dygdige är säll!» Jag denna lexa hörde Och svalt och trodde den som fromt och lydigt barn. Men snart man oss ur vinden körde, I räkning upp för hyran förde Vår spinnrock och vårt garn.

»Den dygdige är säll: han segrar, fast han lider!» Så fortfor än min mor, tog mig vid hand och gick,Beskref mig dygdens lön omsider, Dog om en natt uti ett lider Och packets ömkan fick.

En Laïs sågs förbi med gyllne förspann tåga — Hon dygdens öde såg, såg fasan i min själ Och, grufligt gäckande min plåga, Mig fräckt om dygden hördes fråga: Om den sig lönar väl.

Ännu min moders ord mig någon styrka skänkte — »Den dygdige är säll!» brast jag med tårar ut. Men diamantens prakt, som blänkte, Då glädjens dotter fönstret sänkte. Förqväfde mitt beslut.

Jag följde hennes spår: jag lastens bana trädde, Och lyckan gaf mig hand. Jag skimrade af prakt. Det guld, som mina väggar klädde, Min rikdom, allt belog och hädde Hvad mig min moder sagt.

Men, sedolärans tolk, jag hör dig gräsligt banna: Du mig en sliten text om tvenne vägar lär. Jag ler åt hotet i din panna Och ger mig dristigt lof att stanna På den, som rosor bär.

»Ja, följ den,» ropar du, »men lugnet, sinnesfriden Ditt läger skola fly!» — Visst ej — jag lärt förslå: Man hvilar bättre här i tiden På ejderdun, i skygd af siden, Än på en bädd af strå.»Men lasten dock en dolk invid sitt hjerta hyser, Som fräter det!» — Er sats är falsk, I vise män! Se detta hull, der helsan lyser, Den mun, den blick, der nöjet myser, Och återkallen den!

»En dygdig skall din flärd föraktets löje skänka, Skall afsky din person!» — Jag hämdens vällust får: Min segervagn — fröjd att det tänka — Skall dygdens dotter fullbestänka, Der hon i trasor går.

»Välan, din död, ditt slut — räds, skall jag dig beskrifva?» — Jag lefver fram min tid i vällust och i ro. Tids nog skall se’n mitt öde blifva Att saligt hädan mig begifva I bättring, hopp och tro.

Så talte Rosalie. Jag fasade och hörde. Allt dygdigt gäckades, allt heligt trampadt blef — Och intet jordskalf straxt förstörde Och ingen blixt den brottsling rörde, Som denna lära dref!

—

Den välvise.

Minnessång.

I herrar, jag vill er berätta På denna förnöjliga stund:

»Men lasten dock en dolk invid sitt hjerta hyser, Som fräter det!» — Er sats är falsk, I vise män! Se detta hull, der helsan lyser, Den mun, den blick, der nöjet myser, Och återkallen den!

»En dygdig skall din flärd föraktets löje skänka, Skall afsky din person!» — Jag hämdens vällust får: Min segervagn — fröjd att det tänka — Skall dygdens dotter fullbestänka, Der hon i trasor går.

»Välan, din död, ditt slut — räds, skall jag dig beskrifva?» — Jag lefver fram min tid i vällust och i ro. Tids nog skall se’n mitt öde blifva Att saligt hädan mig begifva I bättring, hopp och tro.

Så talte Rosalie. Jag fasade och hörde. Allt dygdigt gäckades, allt heligt trampadt blef — Och intet jordskalf straxt förstörde Och ingen blixt den brottsling rörde, Som denna lära dref!

—

Den välvise.

Minnessång.

I herrar, jag vill er berätta På denna förnöjliga stund:

Det lefde i verlden, för detta, En man af förträffliga pund, En välbeställd rådman uti Askersund.

Den salige mannen i fråga Teg alltid i sittande rätt, Visst icke i brist af förmåga, Nej, vänner, det var så hans sätt, Att tiga och skrufva sin stöfvel-manchett.[38]

Men ära för rådmannens minne! Ett råd här i verlden han gaf, Och märk huru snillet bor inne Hos den, som minst skryter deraf — Det rådet skall hedra vår vän i hans graf.

Det var just en söndag vid bordet, Då rådman tömt rommen i båln, Den välvise hastigt tog ordet Och rådde oss dricka på kåln ... Fyll glaset — till rådmannens ära går skåln!

Nu brast som ett band för hans tunga, Hans uppsyn blef klarnad och ljus: Han rådde båd' gamla och unga Att taga ett skyndesamt rus Och tiden ej slösa med sladder och krus.

Se'n höll han om drycker och bålar Ett tal, exellent i sin sort, Tillstyrkte att fjäset med skålar Som tidspillan borde tas bort, Ty menniskans lifstid är oviss och kort.

Ett tal af så dråpeligt värde, Ett råd af så grundad reson,

Exemplet af mannen, som lärde, Bevekte hvar törstig person Och pressade tårar ur mången citron.

Men, vänner, beundrom den aning, Som salig herr rådmannen dref! Kort efter så herrlig förmaning För alltid han otörstig blef Och hastigt med Karon i farkosten klef.

Hvad kan nu af händelsen läras? Jo, händelsen lär ju oss klart Att rådiga hufvu'n må äras, Att drycker ge talkonsten fart, Att Karon med färjan kan frakta oss snart.

—

Misstaget.

Clorinda i sin trånga cell; I egen dyster smak möblerad, Fann sig i slöja och flanell Förryckt draperad.

På bordet bredvid hennes bädd Ett krucifix, en hufvudskalle, Som grinade — hu, jag blir rädd — Så styggt som nalle!

Hot af en myndig klosterfru, Bikt hos en pater, kal om hjessan!

Exemplet af mannen, som lärde, Bevekte hvar törstig person Och pressade tårar ur mången citron.

Men, vänner, beundrom den aning, Som salig herr rådmannen dref! Kort efter så herrlig förmaning För alltid han otörstig blef Och hastigt med Karon i farkosten klef.

Hvad kan nu af händelsen läras? Jo, händelsen lär ju oss klart Att rådiga hufvu'n må äras, Att drycker ge talkonsten fart, Att Karon med färjan kan frakta oss snart.

—

Misstaget.

Clorinda i sin trånga cell; I egen dyster smak möblerad, Fann sig i slöja och flanell Förryckt draperad.

På bordet bredvid hennes bädd Ett krucifix, en hufvudskalle, Som grinade — hu, jag blir rädd — Så styggt som nalle!

Hot af en myndig klosterfru, Bikt hos en pater, kal om hjessan!

Hvarenda morgon klockan tu Precist i messan!

Klen frukost, middag temligt skral, Spioneri, försåt och sqvaller! Och promenaden högst fatal Bland torn och galler!

Den arma flickan, täck och ung, Fann sig gement förställd af doket Och bördan ständigt mera tung Af kloster-oket.

En natt — omöjligt någon blund — Om hjertat mer än vanlig trängsel ... Och hon beslöt en liten rund Kring lås och stängsel.

Så kom hon — aldrig vet man hur — I hvalfvets långa mörka trappa Och togs i famn af en figur Med utbredd kappa.

Clorinda darrade och teg (I dylikt fall hvad var att göra?) Och lät sig nu med snabba steg Allt längre föra.

Signalen gifven — porten opp — Och herrn med kappan, jemte nunnan, Väl omsvept, klatsch, i fullt galopp Kom lyckligt unnan.

Att riddarn vid sitt klosterån Begått ett misstag, syns väl redan.

Men hur han saken kom ifrån Skall spörjas sedan.

Nu höjde sig en okänd röst, En ljuf behaglig silfverstämma: 'Hvarföre till ert pansarbröst Så hårdt mig klämma?'

»O, har jag ej Sofia frälst?» Skrek han. «Kan ödet så förblinda?» 'God gerning — lika hvem som helst!' Utbrast Clorinda.

Och riddarn fann vid dagens skymt Rätt vacker sin kamrat i schäsen Och tyckte båd' för sent och grymt Att göra väsen.

Han fick en blond för en brunett ... Moralen lär oss — som jag tycker — Att sig en vis man finner lätt Vid ödets nycker.

—

Moster Agnetas klagan.

»**D**e goda seder äro borta!» Så är min mosters jemna gnäll, En dygdig sextiårs mamsell. »Uti min ungdom denna qväll Åt man sig sjuk af gröt och torta, Men hur han saken kom ifrån Skall spörjas sedan.

Nu höjde sig en okänd röst, En ljuf behaglig silfverstämma: 'Hvarföre till ert pansarbröst Så hårdt mig klämma?'

»O, har jag ej Sofia frälst?» Skrek han. «Kan ödet så förblinda?» 'God gerning — lika hvem som helst!' Utbrast Clorinda.

Och riddarn fann vid dagens skymt Rätt vacker sin kamrat i schäsen Och tyckte båd' för sent och grymt Att göra väsen.

Han fick en blond för en brunett ... Moralen lär oss — som jag tycker — Att sig en vis man finner lätt Vid ödets nycker.

—

Moster Agnetas klagan.

»**D**e goda seder äro borta!» Så är min mosters jemna gnäll, En dygdig sextiårs mamsell. »Uti min ungdom denna qväll Åt man sig sjuk af gröt och torta,Sjöng så i ärbarhet en psalm Och låg i syskonsäng på halm.

Då gick man i ett os af stekar: På alla bord en julgris fans. Då sågs i helgen ständig dans Och bockar med båd' horn och svans Och liknelse- och under-lekar, Då blef jag liknad vid en ros — Men högligheten är sin kos!

Då funnos dygder och dykränger,[39] Bland folket fryntligt umgängssätt. Med rob[40] matronan gick så nätt I lång och sedig menuett. Då flängdes ej som nu man flänger. Då lekte flickorna göm-ring — Men nu de gömma ingenting.

Då var det fröjd på alla kanter All julen om båd' dag och natt, Och skälmska upptåg, tusen spratt Och dam i tak och stoj och skratt. Med famntag löstes många panter. Uti vår tid finns ingen pant, Som ej skall lösas med kontant.

Nu man hvarandra julklapp sänder I askar utaf trä och papp Och mången obetald atrapp: Presenten dyr och lönen knapp. Jo jo, nog vet man hur det händer! Atrapper fås nu i hvart hus ... Min blir — som förr — ett skålpund snus.»

—

Min salig hustru.

Karikatur.

Det var natt, och månen blänkte På min trasiga tapet Sömnlös i min enslighet låg jag makligt och betänkte Denna verlds fåfänglighet,

Tänkte på min salig Greta, Som för knappa fjorton dar Med pleröser bort jag bar Utan sorg — ty Gud skall veta Hvad hon mig i tiden var!

Rann mig nu så bjert i hågen Hennes skarpa gälla röst, Hennes digra bruna bröst, Hennes skeppunds-tyngd på vågen, När hon vägdes i fjol höst.

Tycktes mig än se dess panna Utaf vredens norrsken full, Då hon, för mitt narris skull, Nyss i flinten på Susanna Slungade en soppkastrull.

Mindes noga, till exempel, Hur hon se'n blef lam i ron, Bar hög klack på ena skon, Flitigt gick i Herrans tempel, Ständigt kom i gräl vid bron,Såg så lifligt i portgången (Det var sist hon stöpte ljus) Hur hon stod i sin karpus,[41] Gret vid »Visan öfver Fången»[42] Och bjöd alla grannar snus,

Ändtlig kom ihåg det sista, Hur hon, plägad litet grand, Bräckte benet, fick kallbrand, Dog och i bronserad kista Sveptes med citron[43] i hand.

—

Vauxhallen.

[44] Vauxhallen börjas, min bror! Mängden är talrik och stor: Fladdrande lockar, Mångfärgade vippor, Fröknar i flockar, Vestaler i knippor, Jemlikhet, qvalm och musik, Glacer, förkylning, hektik, Frillor och fruar och fri republik!

Friheten bor i vårt land: Drängar bland stjernor och band! Hvila och vandring Och små reflexioner, Bifall och klandring På drägt och personer! Såg så lifligt i portgången (Det var sist hon stöpte ljus) Hur hon stod i sin karpus,[41] Gret vid »Visan öfver Fången»[42] Och bjöd alla grannar snus,

Ändtlig kom ihåg det sista, Hur hon, plägad litet grand, Bräckte benet, fick kallbrand, Dog och i bronserad kista Sveptes med citron[43] i hand.

—

Vauxhallen.

[44] Vauxhallen börjas, min bror! Mängden är talrik och stor: Fladdrande lockar, Mångfärgade vippor, Fröknar i flockar, Vestaler i knippor, Jemlikhet, qvalm och musik, Glacer, förkylning, hektik, Frillor och fruar och fri republik!

Friheten bor i vårt land: Drängar bland stjernor och band! Hvila och vandring Och små reflexioner, Bifall och klandring På drägt och personer!Gummor i styf konkarong,[45] Döttrar i trängtan och tvång ... Skall då den balen ej börjas en gång?

Stanna, min vän, om du vill — Se, hvilken dråplig kadrilj! Se den senjören Med sprattlande vador! Känn den odören Af mysk och pomador! Väpna ditt öga med glas: Se, hvad den nymfen har grace — Kinder af safflor och barm af karkas!

Himmel, nu mörknar vår sal! Skumrasket skymmer vår bal — Knuffar och hinder, Malis och flöretter, Flottiga kinder Och os af kotletter ... Ändtlig ett månsken af ljus — Kackling och buller och sus, Ledsnad, utdunstning, behof utaf snus.

Trängseln nu gör mig förtärd ... Vauxhall, du liknar vår verld: Menskan der fiker Och svettas otroligt, Väsnas och skriker Och tror sig ha roligt, Tråkar i stoj och besvär, Knotar, fronderar och svär, Men ej dess mindre — så gerna är der.

—

Mirza.

Jag slog puder i mitt hår, Band nytt sidenband i nacken,[46] Klädde på mitt ras-de-maur[47] Och den splitter nya fracken, Gick i skicklig ungkarlskrud Till att söka mig en brud.

Nu till Mirza blef min gång, Sedig, tjuguårig flicka, Som fått i ett långsamt tvång Te på bit med mormor dricka, Snygg i drägt med lapp och skarf: Bara dygden uti arf.

»*Vivat* klok försigtighet», Tänkte jag uti mitt sinne, Att en hustru ta, som vet Koka ölost, trifvas inne! Sådan skatt i våra dar Är för äkta männen rar.»

Så jag gjorde min kalkyl, Till den fagra mö mig vände, Tolkade i friarstyl Huru hon min låga tände. Mirza snörpte mun och teg, Rodnande, gaf ja och neg.

Nå, i Guds namn, sagdt och gjordt! Genom bloden gick en rysningAtt min frihet gick så fort, Nu så blef det fjesk och lysning, Brudsäng, understubb och prest — Stackars man, nu var jag fäst!

Första veckan glad aspekt, Gynnad af de ljufva smeken: Ännu hade vi konfekt Och ragu på bröllopssteken. Mirza, som hon förr var van, Gömde somt till morgonda'n.

Året skred. Så småningom Hushålls-hågen fanns ej mera: Ledsnan märktes, lusten kom För min qvinna att briljera. Nu är annat lefverne: Hvarje vecka stor supé.

Ständigt smyckad som till bal, Upp till axeln nakna armar — Vid mitt fogligaste tal: »Kors, mitt hjerta, hvad du larmar! Just för sparsamhetens skull Nöter jag mitt fina hull.»

Flärd och prakt från topp till häl, För min klagan intet öra, Alltid rik på goda skäl Att sin ömma hälft förstöra ... Hjertlig ömkan med en hvar, Som så fintlig qvinna har!

—

Herrns och fruns morgonkonversation.

Frun.

Nå, vår supé den var ju fin? I bästa smak allt arrangeradt Och dekoreradt, Väl ekläreradt, Syperbt serveradt!

Herrn.

Och huset rättnu ruineradt!

Frun.

Bevars, hvad du gör elak min! Vi se ju folk af första klassen? Ett hus som vårt af bästa ton — Man måste...

Herrn.

Åh, ja visst... Men kassen — Jag blir bankrutt, jag gör cession!

Frun.

Gör det, gör det, mitt hjerta lilla, Men dugtigt, med förstånd och plan — Du vet att mången här i stan Sig derutaf ej funnit illa.Herrn.

Men krångel, svek, bedrägeri — Man blir till skam på torg och gata.

Frun.

Bah, det der rusket går förbi — Låt folket ha sin tid att prata! Tro mina ord: Konkursen gjord, Som förr vi hålla loge och ekipage och bord Och göra fienderna flata.

Herrn. Ja, ja, du kan ha rätt, Agatha!

—

Hans nåds morgonsömn.

Tyst, tyst, godt folk — Bathyllus sofver! Se, redan glimmar fram den höga middagssol Längst in i hans alkov, modellen för alkover, Som blef med damast klädd och starkt förgylld i fjol. Inom en sluten borg af atlas och krepiner, Se i hans ljufva sömn hvad skiftning utaf miner — Förstör ej denna morgondröm! På pannan står en dagg af fina gårdags-viner: Han jollra tycks ännu bland smekande kusiner Herrn.

Men krångel, svek, bedrägeri — Man blir till skam på torg och gata.

Frun.

Bah, det der rusket går förbi — Låt folket ha sin tid att prata! Tro mina ord: Konkursen gjord, Som förr vi hålla loge och ekipage och bord Och göra fienderna flata.

Herrn. Ja, ja, du kan ha rätt, Agatha!

—

Hans nåds morgonsömn.

Tyst, tyst, godt folk — Bathyllus sofver! Se, redan glimmar fram den höga middagssol Längst in i hans alkov, modellen för alkover, Som blef med damast klädd och starkt förgylld i fjol. Inom en sluten borg af atlas och krepiner, Se i hans ljufva sömn hvad skiftning utaf miner — Förstör ej denna morgondröm! På pannan står en dagg af fina gårdags-viner: Han jollra tycks ännu bland smekande kusinerI smink och flärd och musseliner Och slösa mynt och lif och kyssar och beröm. En lurk i stolt livré man ser så sakta klifva Att städa till ett frukostbord, Beredd uppå hans första ord Att ur japanska kärl en skatt från Mocca gifva. Se, hur han tittar ut och snäser till en björn, Som sig planterat i ett hörn. Att på hans nådes uppkomst vänta Med halsen sträckt och lång, när dörren synes glänta. Se, uti sal och i tambur Hvad hisklig svärm af slika djur, Som tidigt samlat sig från hvarje gränd och gata Att prata om förlust och få — god tid att prata, Ett folk, som i sin säng omöjligt ger sig ro Och som just derför, skall man tro, Har liksom satt sig för att andras hvila hata. Hvad knot och knorr i alla vrår! Der den fördömda skräddarn står Och för en galadrägt gör väsen, Förfärdigad för fyra år. Der skriker en sig hes om vagnen och om schäsen Och räcken åt hans nåds mamsell. Och der man hör skomakarns gnäll, Som mumlar för sig sjelf, Gud vet hvad strunt, i vädret, Om fattigdom och barn och om det dyra lädret. Der trampar krämarn, vred och varm, Och drar en räkning ur sin barm. Och der står målarn, den der fjesken, Som löper jemt och gör alarm För den der lumpna arabesken ... Men stå der länge nog, du oförskämda hop, Far ut i harm och klagorop Om din förspillda tid och finn det icke troligtAtt man ännu så dags ej uppe är och klädd! Nu vänder sig hans nåd uppå sin ejderbädd Och slumrar än en timma roligt.

—

Dialog på källaren.

Pusta ut, min bror, och sjung Om den tid, då du var ung! Drick och sitt ej der och måtta — Säg oss dina ödens lopp! »Nå, så topp! Sjuttonhundra-femtiåtta Kom jag först från Småland opp.

Hurtig pilt om femton år, Paduband i flätadt hår,[48] Hedersskänk, en ost af mor min, Skjortan, ur dess sista väf, Något snäf, Urväxt kapprock efter bror min, Mössan pelsad af en räf» ...

Nog, min bror, om plagg och drägt! Säg oss något om din slägt — Fast, hvad hedrar det personen? Du är dock en ofrälst man. »Mycket sann, Kära bror, är reflexionen — Låt oss klinga med hvarann!» Att man ännu så dags ej uppe är och klädd! Nu vänder sig hans nåd uppå sin ejderbädd Och slumrar än en timma roligt.

—

Dialog på källaren.

Pusta ut, min bror, och sjung Om den tid, då du var ung! Drick och sitt ej der och måtta — Säg oss dina ödens lopp! »Nå, så topp! Sjuttonhundra-femtiåtta Kom jag först från Småland opp.

Hurtig pilt om femton år, Paduband i flätadt hår,[48] Hedersskänk, en ost af mor min, Skjortan, ur dess sista väf, Något snäf, Urväxt kapprock efter bror min, Mössan pelsad af en räf» ...

Nog, min bror, om plagg och drägt! Säg oss något om din slägt — Fast, hvad hedrar det personen? Du är dock en ofrälst man. »Mycket sann, Kära bror, är reflexionen — Låt oss klinga med hvarann!»Säg oss hellre, om du vill, Hur din lefnad se'n gått till, Hur dig ödet täckts beskära Att bli rådman, broder Gök! »Dunst och rök Är all denna verldens ära — Slå i pontak[49] på försök!

Händelsen, min bror, var den: Många hätska afundsmän Gjorde krängel uti valet. Saken syntes desperat» ... Bara prat! Med förlof, jag föll i talet: Klassen, bror? »Illitterat.

Men — betrakta lyckans nåd — En gång fann jag på det råd Slef och glas ur huset skicka: Jag på bålens tömning

dref Utan slef. Den, som råder så att dricka, Bör bli rådman — och jag blef.»

—

Kalaset.

Frun vill i dag slå på stort: Samtliga gästerna bjudna på kort — Hör stekvändarn gnäller: Säg oss hellre, om du vill, Hur din lefnad se'n gått till, Hur dig ödet täckts beskära Att bli rådman, broder Gök! »Dunst och rök Är all denna verldens ära — Slå i pontak[49] på försök!

Händelsen, min bror, var den: Många hätska afundsmän Gjorde krångel uti valet. Saken syntes desperat» ... Bara prat! Med förlof, jag föll i talet: Klassen, bror? »Illitterat.

Men — betrakta lyckans nåd — En gång fann jag på det råd Slef och glas ur huset skicka: Jag på bålens tömning dref Utan slef. Den, som råder så att dricka, Bör bli rådman — och jag blef.»

—

Kalaset.

Frun vill i dag slå på stort: Samtliga gästerna bjudna på kort — Hör stekvändarn gnäller:Herrar och fruar, matronor, mamseller Trippa så lätt in i herrskapets port. Värden är trumpen: kontanter det gäller ... Helsning och nigning, som aldrig ta slut! Gällt man i dörrarna klappar och smäller, Knärackan skäller, Frun ropar idligt: »Välkommen!» »Vet hut!»

Bordet skenbarligt på sned — Sällskapet krusar och paras i led: Rangordning, högsäten, Däfna servetter, platå och beläten,[50] Brist och missräkning på gaffel och sked, Brända pastejer med unkna inmäten, Sotdöda aborrar — dråpligt kalas — Sega kapuner och härskna klenäten, Såsen förgäten, Spår efter tummar på haltande glas!

Målron nu kommer sig för: Sällskapets glam om det onda man hör, Om gikt och passioner, Djerfhet och fräckhet hos bindmöss-personer, Köttbrist och taxor och stegring på smör. Trugning och maning och fjesk och fasoner ... Heder för hofsinkarn — se, hvilken bål! Dunster af rom och af skämda citroner — Propositioner ... Nu för värdinnan en klingande skål!

—

Gubben.

Jag saknar all min fordna kraft — Min vän, jag nalkas ålderdomen. Af hull och vador, som jag haft, Hvad är mig öfrigt? Endast stommen.

Skumt blir mitt öga dag från dag. Mitt öra döft för ljufva läten Och smältningen allt mera svag För ostron, biffstek och klenäten.[51]

När raska bröder fröjda sig Och tömma bålens sista droppa, I nattrock jag förlustar mig Bredvid en spilkum hafresoppa.

När hvar och en med sin mamsell Om kärlek och om nöjen qväder, Så ansar jag min fontanell, Spår nederbörd och ruskigt väder

Och talar, enligt år och pligt, Om ungdoms-oförsigtigheten, Gör vid hvart anfall af min gikt Ett loftal öfver måttligheten.

Dock ej att jag uti min själ De glada bröders ro fördömmer: Knappt är podagern ur min häl, Förr'n sjelf jag

ålderns tyngd förglömmer.Då manar känslan i mitt bröst Att glädjen med de unga prisa: Jag stämmer upp min gamla röst Och dricker vid en glädtig visa.

Nej, fruktom icke ålderns dar — Blott afund gör dem mörka, tunga. Mitt hjerta ännu sällhet har, När andra om sin sällhet sjunga.

—

Testamentet.

På denna verldens vida klot Till ett och samma mål vi vandra: Mot döden finnes ingen bot Och ingen ört och ingen rot, Och sättet skiljer blott den ena från den andra. Vi omges utaf plågors hot: Ack, emot jemlikhet hur dårligt att predika! På skillna'n när af lung-, gul-, tvin- och vattusot Så äro, som mig tycks, vi menskor temligt lika.

I någon plåga stadd af ofvannämda slag, En hedersman låg på sitt sista Och hade re'n bestyrt om svepning och om kista Med vackra plåtar och beslag Samt, enligt kyrkofädrens lag, Tillbragt en stund i fromma böner, Skilt tanken ifrån jordens grus, Beställt med ordning om sitt hus Och undanröjt all tvist för sina kära söner. Då manar känslan i mitt bröst Att glädjen med de unga prisa: Jag stämmer upp min gamla röst Och dricker vid en glädtig visa.

Nej, fruktom icke ålderns dar — Blott afund gör dem mörka, tunga. Mitt hjerta ännu sällhet har, När andra om sin sällhet sjunga.

—

Testamentet.

På denna verldens vida klot Till ett och samma mål vi vandra: Mot döden finnes ingen bot Och ingen ört och ingen rot, Och sättet skiljer blott den ena från den andra. Vi omges utaf plågors hot: Ack, emot jemlikhet hur dårligt att predika! På skillna'n när af lung-, gul-, tvin- och vattusot Så äro, som mig tycks, vi menskor temligt lika.

I någon plåga stadd af ofvannämda slag, En hedersman låg på sitt sista Och hade re'n bestyrt om svepning och om kista Med vackra plåtar och beslag Samt, enligt kyrkofädrens lag, Tillbragt en stund i fromma böner, Skilt tanken ifrån jordens grus, Beställt med ordning om sitt hus Och undanröjt all tvist för sina kära söner.Se'n denna svåra akt var gjord, Lät han den äldsta till sig kalla Att honom än en gång med några afskedsord Sin sista vilja anbefalla. »Kom», sade han, »min käre son! Du alltid var mig huld och om min ålder mån. Du har min väntan ej bedragit: Din far du ständig glädje gett. Hör nu de mått, jag för din välfärd tagit! Du har ett godt förstånd, ett fint och odladt vett; Men af hvad *jag* i verlden sett, Plär slikt sin egare ej göda. Du vore dömd, min son, till torftighet och möda, Till sliten rock och mager föda, Förtjent uti din anlets-svett, Om himlen i min makt ej lemnat Att mildra ödets hårda dom. Tag mot min hela egendom, Som jag dig ensam odeld ämnat — Som sagdt, tag den i ditt förvar!» »Ack», utbrast ynglingen, »min far», Och snyftade af billig smärta, »Jag vördar, som jag bör, ert hjerta: Ert godhetsprof är alltför stort! Men hvad har då bror Lukas gjort — Skall jag hans arfsrätt undanrycka?» »Min son», var gubbens svar, »jag handlat som jag bort! Din bror är född att göra lycka: Han är en narr ... farväl ... nog kommer Lukas fort!»

—

Andra tyger, andra seder!

»**I** min ungdom», sade tant, »Så der sjuttonhundra-tretti, Då var flickan, kära Betti, Ärbar i sitt triumfant![52] Ingen

smörja fans på skinnet, Fladdrigt bjefs man då ej bar, Och hos vackra könet sinnet Stadigt som robrongen[53] var.

Allting är sig olikt nu — Andra tyger, andra seder! Tunna tafter, liten heder, Så hos flicka som hos fru! Skamlöst skick och djerfva miner, Oblyg gång på lustans stråt, Fräckhet, smink och musseliner Följa våra dagar åt.

—

Biografi.

Just denna dag i denna månad För femti år se'n, kära bror, Om morgon 'bittid', som jag tror, Blef far min gräseligt förvånad Utaf ett nödrop från min mor.

Andra tyger, andra seder!

»**I** min ungdom», sade tant, »Så der sjuttonhundra-tretti, Då var flickan, kära Betti, Ärbar i sitt triumfant![52] Ingen smörja fans på skinnet, Fladdrigt bjefs man då ej bar, Och hos vackra könet sinnet Stadigt som robrongen[53] var.

Allting är sig olikt nu — Andra tyger, andra seder! Tunna tafter, liten heder, Så hos flicka som hos fru! Skamlöst skick och djerfva miner, Oblyg gång på lustans stråt, Fräckhet, smink och musseliner Följa våra dagar åt.

—

Biografi.

Just denna dag i denna månad För femti år se'n, kära bror, Om morgon 'bittid', som jag tror, Blef far min gräseligt förvånad Utaf ett nödrop från min mor.I ångsten han ur sängen for Med bakvändt skutt från hufvudgärden, På pigan skrek, bad Gud och svor, Fick inte rätt på sina skor — Och i detsamma såg jag verlden.

Jag vidare ej säga vet Om denna dags märkvärdighet, Hvarom är ordadt fyllest redan. Man som kuriöst dock anmärkt har, Att straxt jag ganska törstig var, Och det har jemt hängt vid mig sedan.

Min barndom sedermera gick Förbi i vanligt pjunkigt skick, I kolten och oskyldigheten. Jag utslag, snask och sjelfsvåld fick, Skreks ut för öfvermåttan qvick, Red käpp och skrällde med trumpeten.

Men tiden löper i galopp: Jag elfva år hann hastigt opp, Tog tjogtals fågelbon och skator, Klef öfver plank att snatta frukt, Ref sönder byxor, kräfde tukt, Fick knutet hår[54] och informator.

Dock detta tvång tog hastigt slut: Vid skränet af min första stut Stor skräck min hulda moder tog sig. Magistern fick på dörren gå, Ty »pojken blir nog folk ändå!» (Beständigt var refrängen så.) Säg, kära bror, om hon bedrog sig?Jag ganska hastigt förbigår Den mellantid af fem, sex år, Som sedan jag i lugn förnötte, Då jag som mammas bästa son Slog dank, drack te med sockerrån Och mina skridskobragder skötte.

Se'n blef jag från föräldrars hus Sänd till Upsala lärdomsljus På en af våra munkbro-skutor. Nu borde jag bli lärd och klok — Jag band mig hop en temabok, Drack flitigt öl och knäckte rutor.

Men lärdomen sin möda har — Jag derför ganska trägen var, Skref små paskill om folk i staden. Gick friskt grassatim hvarje natt, Slogs med gesällerna besatt, Som oftast uti proban[55] satt Och — tog med största heder graden.

Hur kort är glädjens sälla tid! Ur verlden far min for i frid, Med honom alla bref med pengar. Krediten flydde min person: Jag svalt, fick ändtlig kondition Och, medelst min erudition, Rang för hans höga nådes drängar.

Der blef jag i min menlöshet Af kammarjungfruns däjlighet Söfd i det ljufva kärleksruset. Och följden af mitt olycksval?Stryk, käbbel, sqvaller och förtal, Hans nåd min hemliga rival Och snöpligt afsked utur huset.

Få denna verldens vida stråt Jag vandrade en tid bortåt, Försagd vid detta motgångsrönet, Knep så ett arf med trug och tvist, Ansåg mig skicklig till jurist, Fick mig en fullmakt som kopist Och nya äfventyr med könet.

Men bäst jag, lustig med mitt arf, En apa i mitt tidehvarf, Vann dårars lof och klokas löjen, På lyckans ban jag miste klef, På gillstu'n inqvarterad blef, En ode öfver motgång skref ... O, verld, så flykta dina nöjen!

Tro mitt exempel, kära vän: Ej skalden föds af kärleken Och äran endast, fast så menas! Nej, snillet blänker fram i nöd: Den första skalden skref för bröd, Var bysatt, sökte understöd Och sjöng ett lof till sin Mecenas.

Mitt eget öde häraf hör: Min skyddsgud var en rik grossör, Grossörskan sjelf min skyddsgudinna. Jag tog till lyran, grep mig an, För rimmadt smicker pengar vann, Gaf dygder åt herr handelsman Och skönhet åt min skyddarinna.Nu, frälst ur kreditorers gap, Till ett förmånligt äktenskap Jag började bli hjertans fiken. Jag såg mig väl försigtigt om, Men, vid ett litet rus af rom, I oförtänkt besittning kom Utaf en mö i Skinnarviken.

Du yngling, som i frieri Uti ditt val vill lycklig bli, Lär rätta dina fel af mina: Slå straxt din håg från flickan bort, Om hon är brunögd, tjock och kort, Med näsan af den hvassa sort Och sjunger gällt och heter Stina!

Så till gestalt och namn och skick Var hon, som jag till maka fick Och eger i behåll till dato. Snart såg jag hvad mig förestod, Stred någon tid med hetsig blod, Men trotsar nu i tålamod Den stora filosofen Cato.

Den största glädje, jorden har, Man njuter netto åtta dar Från knäfallet vid kullerstolen. Så blir den äkta makan kall Och mannen lurad — glädjen all. O, månn' man ej bekänna skall: Allt är fåfängligt under solen!

Min dag i bryderi försvann, Min makas mest på operan, Vid lustpartier och spektakel.Jag fann min ställning kinkig bli; Kom in i farligt vingleri, Drogs för polisen, men blef fri, Gud vet, jag tror af ett mirakel!

Så blef jag bränvins-inspektor, Kom dagligt mer och mer i flor Och satte summor in på banken, Var stinn och dryg och förde stat, Mig höjde öfver folkets prat, Höll präktigt bord med silfverfat Förmedelst sportlarna på dranken.[56]

I denna sälla tidepunkt, Då jag i engelsk vagn[57] så tungt Mig vräkte vid min stolta maka, Då bischoff rann i hvardagslag, Då trodde visst omöjligt jag, Att kronans fenkol[58] denna dag Mig så förträffligt skulle smaka!

Men lyckan blef mig åter vred: Från hennes höjd jag stöttes ned, Blef tvungen att burdus cedera, Försökte allt slags industri, Biljard, la belle[59] och lotteri, Hembryggeri, lurndrägeri — Men lyckades med intetdera.

Den tid det lönade sin man: Jag statens bästa tog mig an, Skrek starkt på krig — och svenska äran, Var nitisk för fantasters sak, Höll tal på gator, torg och tak,Drack skålar vid kanoners brak Och ropte hurra på begäran.

Min lefnad sedan tyst förflöt, Och nästan ingenting mig tröt, Förutom skor och permissioner. Jag strök kring staden som ett noll, Är nu en lem i Par-Brikoll[60] Och nyttjas vid parentationer.

Och hon, hvars like förr ej fans I yppig flärd och prakt och glans Från hufvudet till fotabjellet, Såg verldens lust så snart förgås: Nu gör hon risgryns-korf, gunås, God och välsmaklig, det förstås, Så väl att genom hemtning fås Som ock att spisa uppå stället.

Se här, min vän, till tidsfördrif En styckad målning af det lif, Hvars lopp jag kort nu sammandrager: Stolt, när i lyckan jag befallt, Så vänlig, se'n det blifvit allt, Oändligt ödmjuk, när jag svalt, Och vis hvar gång jag haft podager.

—

Gengångaren.

Ballad.

Månen från en glugg på luckan Gaf ett blekt, bedröfligt sken. Lisa under sorg och suckan Vred sig i sin bädd allen.

Ständigt hade hon i hågen Styrman Niklas Väderhatt, Som så plötsligt föll i vågen, I sitt rus, vid Kattegatt.

Än dess tankar togo kosan Bus der hennes Niklas sank, Än hon nöp en tröst ur dosan Utaf pinsback, nött och blank.

Det var midnatt ... Nå hvad hände? Först på dörrn tre starka slag, Så en röst, som Lisa kände: »Låt upp, Lisken — det är jag!»

Lisa kom i ångst och klämma, Ropte i förskräckelsen: »Det är Nilses egen stämma — Hu, bevars, han går igen!»

Hastigt såg hon dörrn på gafvel, Märkte grant hin ondes streck, Tyckte som en dunst af svafvel Hvad som var en dunst af beck.Der stod Nils i bussaronger ... Lisa, under täcket gömd, Ropade så hemsk och ånger:[61] »Arma själ, är du fördömd?»

Röst från spöket: «Skall du fasa För din Nikias, dumma nöt! Kom' jag från fördömdas brasa, Vore jag väl ej så blöt.

Jag är säll på bästa viset, Våt — men det är regnets skull — Kommer just från paradiset, Första krogen vid Norrtull.

Båtsman Gös dig skref med rätta Hur jag sjönk i bränningen, Men den skurken glömt berätta, Att jag kom till lifs igen.»

Lisas fröjd — hvem kan väl mäkta Säga ut, hur hon blef glad ... Kära läsare, ursäkta Vändningen af min ballad!

—

Taflan.

Till Fröken***.

Se en skogspark och en sjö, Sol och måne der i grunden — Der stod Nils i bussaronger ... Lisa, under täcket gömd, Ropade så hemsk och ånger:[61] »Arma själ, är du fördömd?»

Röst från spöket: «Skall du fasa För din Nikias, dumma nöt! Kom' jag från fördömdas brasa, Vore jag väl ej så blöt.

Jag är säll på bästa viset, Våt — men det är regnets skull — Kommer just från paradiset, Första krogen vid Norrtull.

Båtsman Gös dig skref med rätta Hur jag sjönk i bränningen, Men den skurken glömt berätta, Att jag kom till lifs igen.»

Lisas fröjd — hvem kan väl mäkta Säga ut, hur hon blef glad ... Kära läsare, ursäkta Vändningen af min ballad!

—

Taflan.

Till Fröken***.

Se en skogspark och en sjö, Sol och måne der i grunden —Fåglar kring den blåa runden! Se på ängens slagna hö, Svanen simmande i vassen Fiskarn lutad vid sitt nät! Se hur under tunga lassen Dragarn släpar sina fjät! Se hur rask i arbetsvärmen Kullan rör sin starka kropp — Se den blekta lintygs-ärmen Intill axeln vecklad opp! Se på flickan, der vid stacken, I korsetten af kalmink,[62] Kinden röd af helsans smink, Hatten halkad ner på nacken! Se de raska pojkarne, Se på den, som hvässer lian ... Men hvartill den litanian Af hvad allt här är att se? Skogen, himlen, sjön och stranden Fåglar, menniskor och djur, Allt är sanning och natur, Allting prisar mästerhanden. Måtte ni, så späd och täck, Som så lärt naturen måla Denna svaga härmning tåla Af min penna och mitt bläck!

—

Myntets fyra åldrar.

Man gyllne åldern kallat har Den tid, då uti alla stater Fåglar kring den blåa runden! Se på ängens slagna hö, Svanen simmande i vassen Fiskarn lutad vid sitt nät! Se hur under tunga lassen Dragarn släpar sina fjät! Se hur rask i arbetsvärmen Kullan rör sin starka kropp — Se den blekta lintygs-ärmen Intill axeln vecklad opp! Se på flickan, der vid stacken, I korsetten af kalmink,[62] Kinden röd af helsans smink, Hatten halkad ner på nacken! Se de raska pojkarne, Se på den, som hvässer lian ... Men hvartill den litanian Af hvad allt här är att se? Skogen, himlen, sjön och stranden Fåglar, menniskor och djur, Allt är sanning och natur, Allting prisar mästerhanden. Måtte ni, så späd och täck, Som så lärt naturen måla Denna svaga härmning tåla Af min penna och mitt bläck!

—

Myntets fyra åldrar.

Man gyllne åldern kallat har Den tid, då uti alla staterHvar en uti sin ficka bar En pung med holländska dukater. Se'n följde Silfrets tidehvarf: Riksdalrar, piastrar, karoliner Och slika oviga machiner Man fick i handel och i arf. Så kom den tunga koppartiden,[63] Som gjorde ännu mer besvär — Och säkert alla fägna lär, Att äfven den är väl förliden ... Nu, gudskelof, på intet sätt Man öfver slika bördor klagar, Men verlden faller allom lätt I pappersålderns sälla dagar.

—

Försök till en visa i Anakreons stil.

Tag hit min lyra — jag vill sjunga Om kärleken och drufvans saft! Än äro mina känslor unga Och ännu glad min bildningskraft.

Än kan jag utan möda hinna Den ystra flickans lätta språng, Än kan jag hennes blickar vinna Och än behaga med min sång.

Än kan jag Bacchi söner lära Att kämpa i ett dryckeslag, Hvar en uti sin ficka bar En pung med holländska dukater. Se'n följde Silfrets tidehvarf: Riksdalrar, piastrar, karoliner Och slika oviga machiner Man fick i handel och i arf. Så kom den tunga koppartiden,[63] Som gjorde ännu mer besvär — Och säkert alla fägna lär, Att äfven den är väl förliden ... Nu, gudskelof, på intet sätt Man öfver slika bördor klagar, Men verlden faller allom lätt I pappersålderns sälla dagar.

—

Försök till en visa i Anakreons stil.

Tag hit min lyra — jag vill sjunga Om kärleken och drufvans saft! Än äro mina känslor unga Och ännu glad min bildningskraft.

Än kan jag utan möda hinna Den ystra flickans lätta språng, Än kan jag hennes blickar vinna Och än behaga med min sång.

Än kan jag Bacchi söner lära Att kämpa i ett dryckeslag,Ur striden segerkransen bära, Af ruset kär, men aldrig svag.

Men snart den fröjd, mig ödet unnat, Skall öfverge mig, stackars man, Och jag skall säga: »Jag har kunnat:» För detta lyckliga: »Jag kan!»

—

Häckburen.

Nannas siska i sin bur, Re'n vid solens gryning vaken, Qvittrar kärlek och natur Med den ömma maken, Flaxar, ömsom kär och rädd För den lilla kaxens ifver, Strider svagt och eftergifver, Reder till en liten bädd.

Nanna några suckar drar, Lägger sysslan bort så sakta, Närmas att det lilla par Rörd och tyst betrakta, Vet ej just att skäl sig ge Hvarför hennes kinder brinna, Hvarför hon så ljuft skall finna Att två fåglars lekar se.

Men de ömma känslors gud För dess hjerta tyckes hviska:

Ur striden segerkransen bära, Af ruset kär, men aldrig svag.

Men snart den fröjd, mig ödet unnat, Skall öfverge mig, stackars man, Och jag skall säga: »Jag har kunnat:» För detta lyckliga: »Jag kan!»

—

Häckburen.

Nannas siska i sin bur, Re'n vid solens gryning vaken, Qvittrar kärlek och natur Med den ömma maken, Flaxar, ömsom kär och rädd För den lilla kaxens ifver, Strider svagt och eftergifver, Reder till en liten bädd.

Nanna några suckar drar, Lägger sysslan bort så sakta, Närmas att det lilla par Rörd och tyst betrakta, Vet ej just att skäl sig ge Hvarför hennes kinder brinna, Hvarför hon så ljuft skall finna Att två fåglars lekar se.

Men de ömma känslors gud För dess hjerta tyckes hviska:

»Snart skall Nanna ock bli brud Liksom hennes siska!» Nanna pysslar om de små, Hackar ägget med persilja, Tänker: »Astrild, ske din vilja — Clas i dag mitt ja skall få!»

—

Till en ung flicka.

På hennes födelsedag.

Gläd dig i din ungdoms-vår, Unga, ystra flicka, gläd dig! I de blomsterkransar kläd dig, Som man strör i dina spår!

Tag med högmod den bukett, Som en älskling, ljuft betagen, Offrar på den sälla dagen, Då du in i verlden trädt!

Undfå, i en moders famn, Som dig nu så ömt skall trycka, Önskningar till högsta lycka, Sällhet er af ljufsta namn!

Yfs, då alla fägna sig, Då en hvar dig offer gifver Och all husets täflan blifver, Vackra flicka, blott för dig!

»Snart skall Nanna ock bli brud Liksom hennes siska!» Nanna pysslar om de små, Hackar ägget med persilja, Tänker: »Astrild, ske din vilja — Clas i dag mitt ja skall få!»

—

Till en ung flicka.

På hennes födelsedag.

Gläd dig i din ungdoms-vår, Unga, ystra flicka, gläd dig! I de blomsterkransar kläd dig, Som man strör i dina spår!

Tag med högmod den bukett, Som en älskling, ljuft betagen, Offrar på den sälla dagen, Då du in i verlden trädt!

Undfå, i en moders famn, Som dig nu så ömt skall trycka, Önskningar till högsta lycka, Sällhet er af ljufsta namn!

Yfs, då alla fägna sig, Då en hvar dig offer gifver Och all husets täflan blifver, Vackra flicka, blott för dig!

Intet ögonblick förspill — Lef din dag bland lek och löje. Medan verlden är ett nöje Och en lust att vara till.

Tidens flykt ej hindras kan: Snart skall detta hem förlåtas, Denna hulda mor begråtas, Denna älskling bli din man.

Snart, som vaknad ur en dröm, Du till tretti årtal hunnit — Lek och fester då försvunnit, Födslodagar och beröm.

Och din tröga äkta vän Skall ej mer din högtid prisa, Men en artighet dig visa Dermed att han glömmer den.

Derför i din ungdoms-vår, Unga, ystra flicka, gläd dig! I de blomsterkransar kläd dig! Som man strör i dina spår!

—

Vadet.

Det hände någon gång en stackars engelsman (Qvickt hufvud, artig pojke eljes, Som det förtäljes), Intet ögonblick förspill — Lef din dag bland lek och löje. Medan verlden är ett nöje Och en lust att vara till.

Tidens flykt ej hindras kan: Snart skall detta hem förlåtas, Denna hulda mor begråtas, Denna älskling bli din man.

Snart, som vaknad ur en dröm, Du till tretti årtal hunnit — Lek och fester då försvunnit, Födslodagar och beröm.

Och din tröga äkta vän Skall ej mer din högtid prisa, Men en artighet dig visa Dermed att han glömmer den.

Derför i din ungdoms-vår, Unga, ystra flicka, gläd dig! I de blomsterkransar kläd dig! Som man strör i dina spår!

—

Vadet.

Det hände någon gång en stackars engelsman (Qvickt hufvud, artig pojke eljes, Som det förtäljes),Det hände,

säger jag, att han Förutan stöflar sig befann. »Bevars, nog vet man sådant händer!» Med mycket skäl man här invända kan. »Det var ej något nytt — och snillena, minsann, Ha ondt om skor i alla länder.» Nå, läsare, jag medger dig, Så grym är väl erfarenheten, Men du skall också tillstå mig, Att när man utan mynt vill stöflar skafta sig, Då pröfvas snillet, fintligheten. Hvad gjorde denne då? Låt se: Han gick till en skomakare — Figurligt sagdt var visst ej detta, Det säger mig mitt samvete; Men frågan är om stöflarne, Och svår är konsten att berätta. Ponera annorstäds till fötter och till ben Han sig behöfvande befunnit, Man sirligt kunnat sagt: Han gick till en kapten, Och sagan till sin stil då mera prydnad vunnit. Men minsta medel här ej vins Till prydnad och till glans för stilen, Ty uti hela England fins Ännu ej en kapten vid sylen.

Nå, vidare — den man, hvarom förtäljas bör, Gick till en stöfvel-fabrikör (Den titeln kan i hast passera) Och i hans magasin begynte revidera, Beskåda, häckla och probera, Tills äntlig han så lycklig var Att hitta på ett stöfvelpar, Af bockskinn, glänsande och smorda, Precist som åt hans fötter gjorda.Den glädje han förnam när detta par drogs på, Var, skall man tro, visst icke ringa, Men det kan endast den förstå, Som ser sig nya stöflar få, Då året om han har haft inga. Först han försökte med dem gå — Åh nej, de kändes ej det allra minsta tvinga Den liktorn, han drogs med uppå sin venstra tå. Nu började han äfven springa, Och vips från trappan med ett hopp Och långa stycken framåt gatan. Skomakarn efter honom lopp, I tofflor stadd, med krum och ovig kropp, Och skrek: »Ta fast, ta fast den satan, Ack, ta fast tjufven — fort ta fast!» Men han med stöflarna i hast Sig trängde genom slödderhopen, Som skockat sig vid dessa ropen, Och satte af som en fantast Och stötte kärngar kull och korgar, rån och vofflor: »Fort, fort ur vägen!» ropte han. »Godt folk, vi slagit vad hvem fortast löpa kan. Med stöflar jag och han med tofflor.»

—

Bord-visa.

Sjungen, vänner, Höjen glädjens ljud! Medan själen lyckligt känner, Lydom nöjets bud! Den glädje han förnam när detta par drogs på, Var, skall man tro, visst icke ringa, Men det kan endast den förstå, Som ser sig nya stöflar få, Då året om han har haft inga. Först han försökte med dem gå — Åh nej, de kändes ej det allra minsta tvinga Den liktorn, han drogs med uppå sin venstra tå. Nu började han äfven springa, Och vips från trappan med ett hopp Och långa stycken framåt gatan. Skomakarn efter honom lopp, I tofflor stadd, med krum och ovig kropp, Och skrek: »Ta fast, ta fast den satan, Ack, ta fast tjufven — fort ta fast!» Men han med stöflarna i hast Sig trängde genom slödderhopen, Som skockat sig vid dessa ropen, Och satte af som en fantast Och stötte kärngar kull och korgar, rån och vofflor: »Fort, fort ur vägen!» ropte han. »Godt folk, vi slagit vad hvem fortast löpa kan. Med stöflar jag och han med tofflor.»

—

Bord-visa.

Sjungen, vänner, Höjen glädjens ljud! Medan själen lyckligt känner, Lydom nöjets bud!Låt oss glömma Allt hvad lifvet tär! Skulle himlen brottslig dömma Den, som lycklig är?

Grymma lära, Som från afgrund gått ... Nej, vår glädje är hans ära, Våra qval ett brott.

Vike smärtan! Mörka anletsdiag, Suckar från betryckta hjertan, Flyn ur detta lag!

Sorgsna minnen, Tankens plågohär, Denna sälla stund försvinnen! Den för glädjen är.

Sjungen, dricken, Höjen glädjens röst! Njutom visligt ögonblicken Utaf lifvets tröst!

—

Jag har så hört sägas.

Till — —

Den eviga frun med hundra munnar, Som franska hjeltars värf på ärans vida ban Och minsta käbbel uti stan

Jag har hört sägas

Till - -

Den eviga frun med hundra munnar,
Som franska hjeltars värf på ärans vida ban
Och minsta käbbel uti stan
Med lika skyndsamhet förkunnar,
Som, uti sliten snäf bahytt
Förklädd, när något förefaller,
I husen springer kring med nytt
Och kaffe, sagogryn och sqvaller,
Som än i gamla mostrars skick
Med hårdt friserad tur och nationella drägten
Så nitiskt gör bekant hvart svaghets-ögonblick
Af fruar i och utom slägten
Och sprider ut kring stad och land
Hur mången flickas dygd på balen gått till fanders
Och noga talar om hvart tappadt strumpeband,
Med Dufvorösten i sin hand
Och näsan täppt utaf Dimanders,
Just den matronan, som man vet
Att, när hon säga skall en sak af vigtighet,
Högtidligt fattar sin trumpet -
Kort sagdt: den goda gumman Fama,
Bahytten af, trumpet för trut,
Kring verlden basunerat ut
Att du författat har ett drama.

Törst-släckningen

Vetenskapsrön af en Bacchi broder

Den frågan är värd till att väcka:
Af upptäckter hvilken är störst,
Den konsten att lågorna släcka

Och den till att släcka vår törst?
Jag länge begrundat den saken,
Men funnit, I bröder till slut
Att sistnämde konst går förut,
        Till trots för von Aken.

Det är en orubbelig sanning
Att drycker förfriska vår kropp.
Men drycken till ämne och blanning
Är konsten jag tänker ge opp.
Jag söker ej vinning och ära,
Jag säljer ej Polen mitt rön:
I bröder, ert lof är den lön
        Jag blott vill begära.

Naturen oss skänkte den skatten,
Som namn utaf urskillning fått:
Man nöjes ej gerna med vatten
Vid tillgång af ädlare vått.
Det enkla i hela naturen
Har eljest ett välgrundadt pris,
Men vatten - så skrifver en vis -
        Är endast för djuren.

När törsten den dödlige bränner,
Han mister båd' lynne och min:
En eggande trängtan han känner,
Som stundom kan döfvas med vin.
Jag klandrar ej denna metoden,
Men nyttjom min komposition
Af socker och rack och citron!
        Den friskar upp bloden.

Min upptäckt är satt i sin dager
Hur medborgarns törst skall bli släckt.
Ju mindre af Mälarn man tager
Ju bättre är ämnets effekt.
Och såsom all törst är en fara,
Förskräcklig till vatten och lands,
Så lagom att ämnet till hands
        Beständigt må vara!

Berget och poeten

Berget skakar sina grunder,
Sprutar lågorna till skyn,
Skälfvande i våndans stunder -
        Flyn, o, flyn!
Snart det föda skall ett under.

Skalden emot solen opp
På en vingad fåle svingar.
Detta flygande galopp
Svetten ur hans panna tvingar.
Men så bäfven, Roms Virgil,
Bäfva sångens grekse fader:
Snart hans verk i episk stil
Skymmer alla Iliader.

Verld, så undra dig nu mätt,
Tänk dig storverk utan måtta:
Berget alstrade en råtta
Och poeten - en sonett!

Elegi.

Vinden blåser... skepparn seglar af.... Än en suck... en slängkyss från kajutan, Och i backarne på Ålands haf Gungar re'n min käresta på skutan.

Tårmild står jag ännu qvar på strand, Söker fåfängt att min sorg förminska, Gråter fullt det granna strumpeband, Som jag stal från min förresta finska.

Ack, mitt krås är redan genomblött Af min gråt! Men hennes bild i sinnet, I gul kjol och skärpet bjert i rödt, Lefver qvar och går mig ej ur minnet.

Sist på Vauxhalln — kors, hvad hon var söt — Sjutton färger skimrade i drägten. Grönt mot blått och gult mot ponso bröt, Och hon bröt på finska dialekten.

Ack, jag ser ännu min skönas harm Vid en vals i denna glädjens boning: Glas-perlbandet brast på hennes arm — Rasp en spik, och kjorteln utan skoning.

»Nå, för knäfveln!» skrek hon. Detta rop Ännu gällt i mina öron skrålar. Glas-klenoden knöt jag nätt ihop, Hennes skoning fäste jag med nålar.För min tjenst hur blef jag lycklig då! Ack dess blick jag aldrig kan betala Från dess ögon, glittrande och små, Som två perlor bruna och ovala.

Men hvad klagar jag ... hon ju ej hör Hur jag jollrar, jemrar mig och gråter! Fattom mod — med Borgo-lärft och smör Nästa flotte kommer hon väl åter!

—

Sång i ett gladt sällskap.

Min vän, sök visligt att bevaka De nöjen, ödet oss beskär! Må vi ej någon ro försaka, Som ej för hjertat brottslig är!

Snart, ack, hur snart är allt förvandladt. Vi lefva blott ett ögonblick — Hur illa då emot oss handladt, Om i bekymmer det förgick!

I dag dig denna ros förnöjer, Hvars skörd du ännu spara vill. Men skynda dig, ty om du dröjer, Är hon i morgon mer ej till!

De nöjen, som på lifvets bana Oss himlen aldrig än förment,

För min tjenst hur blef jag lycklig då! Ack dess blick jag aldrig kan betala Från dess ögon, glittrande och små, Som två perlor bruna och ovala.

Men hvad klagar jag ... hon ju ej hör Hur jag jollrar, jemrar mig och gråter! Fattom mod — med Borgo-lärft och smör Nästa flotte kommer hon väl åter!

—

Sång i ett gladt sällskap.

Min vän, sök visligt att bevaka De nöjen, ödet oss beskär! Må vi ej någon ro försaka, Som ej för hjertat brottslig är!

Snart, ack, hur snart är allt förvandladt. Vi lefva blott ett ögonblick — Hur illa då emot oss handladt, Om i bekymmer det förgick!

I dag dig denna ros förnöjer, Hvars skörd du ännu spara vill. Men skynda dig, ty om du dröjer, Är hon i morgon mer ej till!

De nöjen, som på lifvets bana Oss himlen aldrig än förment,

De äro blomster — låt dig mana Att icke skörda dem för sent!

Må du af lexor ej förföras Att jaga glädjen ur din själ! Låt ej ditt muntra lynne störas Af mulna hypokriters gräl!

Låt denna falska vishets-lära Med dessa trumpna dygders pris För nöjet aldrig dig förfära — Var lycklig du, så är du vis!

Och när dig åldern börjar trycka Och qväfva känslans ljufva kraft, Må glädjen då vid andras lycka Förnya den, du sjelf har haft!

Ja, sökom visligt att bevaka De nöjen, ödet oss beskär! Må vi ej någon ro försaka, Som ej för hjertat brottslig är!

—

Minnesvården.

»**K**an du precist förståndet gissa Af denna stolta Grupp: De Fria Konsterne I sorg kring denna mausolé?» Låt se ...

De äro blomster — låt dig mana Att icke skörda dem för sent!

Må du af lexor ej förföras Att jaga glädjen ur din själ! Låt ej ditt muntra lynne störas Af mulna hypokriters gräl!

Låt denna falska vishets-lära Med dessa trumpna dygders pris För nöjet aldrig dig förfära — Var lycklig du, så är du vis!

Och när dig åldern börjar trycka Och qväfva känslans ljufva kraft, Må glädjen då vid andras lycka Förnya den, du sjelf har haft!

Ja, sökom visligt att bevaka De nöjen, ödet oss beskär! Må vi ej någon ro försaka, Som ej för hjertat brottslig är!

—

Minnesvården.

»**K**an du precist förståndet gissa Af denna stolta Grupp: De Fria Konsterne I sorg kring denna mausolé?» Låt se ...

Den salig höge herrn har svarfvat någon trissa Och spelt förträffligt bilboké. »Godt — men hvi står här Sångens Fader Bestört med alla Muserne?» Jo, salig grefven skref Charader Och blåste falskt på flöjt och gjorde bouts-rimés.

—

Medicinskt rön.

Patientens puls var hård och högt till feber stämd... Sex veckor var han obstruerad. Hans blod var jäsande och skämd, Hans uppsyn något egarerad: En synbar yrsel mannen dref. Väl femtio recept på höft man föreskref (En sjukdom, lätt kurerad blef' Om läkarn sjukdomen förstodo)... Vid krisis allt slog vådligt ut: Den sjuke svällde upp, och febern bröts till slut Uti — en illaartad ode.

—

Ett sätt att göra herdaqväden.

Pacera vid en å i skuggan under träden En Dafne uti schäferhatt, I linntygsärmar bar och platt, Den salig höge herrn har svarfvat någon trissa Och spelt förträffligt bilboké. »Godt — men hvi står här Sångens Fader Bestört med alla Muserne?» Jo, salig grefven skref Charader Och blåste falskt på flöjt och gjorde bouts-rimés.

—

Medicinskt rön.

Patientens puls var hård och högt till feber stämd... Sex veckor var han obstruerad. Hans blod var jäsande och skämd, Hans uppsyn något egarerad: En synbar yrsel mannen dref. Väl femtio recept på höft man föreskref (En sjukdom, lätt kurerad blef' Om läkarn sjukdomen förstodo)... Vid krisis allt slog vådligt ut: Den sjuke svällde upp, och febern bröts till slut Uti — en illaartad ode.

—

Ett sätt att göra herdaqväden.

Pacera vid en å i skuggan under träden En Dafne uti schäferhatt, I linntygsärmar bar och platt, Den salig höge herrn har svarfvat någon trissa Och spelt förträffligt bilboké. »Godt — men hvi står här Sångens Fader Bestört med alla Muserne?» Jo, salig grefven skref Charader Och blåste falskt på flöjt och gjorde bouts-rimés.

—

Medicinskt rön.

Patientens puls var hård och högt till feber stämd... Sex veckor var han obstruerad. Hans blod var jäsande och skämd, Hans uppsyn något egarerad: En synbar yrsel mannen dref. Väl femtio recept på höft man föreskref (En sjukdom, lätt kurerad blef' Om läkarn sjukdomen förstodo)... Vid krisis allt slog vådligt ut: Den sjuke svällde upp, och febern bröts till slut Uti — en illaartad ode.

—

Ett sätt att göra herdaqväden.

Pacera vid en å i skuggan under träden En Dafne uti schäferhatt, I linntygsärmar bar och platt,Med röda snörband i korsetten[72] Och mycket rosor i huletten, En Koridon, som smilar flatt, Ser hjertans flepig ut och kärlig, Med flöjt i hand — en flöjt är oumbärlig — Och vippor i hans staf och gullgult knutet hår Och hvita ben och gröna lår, Skog, ängar, bete, sol och vår, En fähund och en skock med får, Som stundom flöjer, stundom går I herdens vårdnad spak och säker: Se, det är en idyll, som ändtlig man förstår, Så sann och menlös att den — bräker.

—

Engelska vagnen.

[73] **F**ru von Grossen häftigt ringer, Ropar på pigorna, på sin dräng, Säger till honom: »Ack, kära Springer, Laga att kusken, Den drumliga slusken, Skyndar i fullt fläng, Att allt är i ordning, att ingenting felar, Flätade manar och blanka selar, Att det blir förspändt och han kör fram!» Nu kommer vagnen med yr och dam: Frun tar hastigt på sig kappan, Störtar sig utföre trappan I sitt åkdon, anfådd och brå —

Engelska vagnen

Fru von Grossen häftigt ringer,
Ropar på pigorna, på sin dräng,
Säger till honom: »Ack, kära Springer,
Laga att kusken,
Den drumliga slusken,
Skyndar i fullt fläng,
Att allt är i ordning, att ingenting felar,
Flätade manar och blanka selar,
Att det blir förspändt och han kör fram!»
Nu kommer vagnen med yr och dam:
Frun tar hastigt på sig kappan,
Störtar sig utföre trappan
I sitt åkdon, anfådd och brå -
Piskan smäller,
Resan nu gäller
In uti staden att handla ... hvad då?
Jo, godt folk ... en docka trå.

Ordets egentliga förstånd

I skymningen af sänkta rullgardiner
Låg på sin sotsäng gamle Truls.
En doktor satt bredvid och tummade hans puls
Och tolkade med eskulapska miner:

»Nu är din stund för handen, Truls!»
Den sjukas fromma fru stod nära hufvudgärden.
»Ack, himmel», ropte Truls, »jag far den sista färden
Och lemnar dig, min skatt - o, stund så smärtefull!»
»Min engel», sade frun, »sörj inte för min skull!»
»Hvad nu, din dumma gås - jag mente mitt schatull!»
Röt gubben till ... och for ur verlden.

Den elaka drömmen

Harpax gaf ett stort kalas
(Notabene, gubben drömde).
Laget för hans välgång tömde
Stora bålar, fulla glas:

Rehnskt och mosel och madera
Dracks som vatten - gubben led,
Vaknade och svor en ed
Att ej nånsin drömma mera.

Tillämpningen

En prest en gång med mycket nit
For ut mot högfärd hos de stora,
Fördömde denna last och allt, som hörde dit,
Tills han på vägen var att andan platt förlora.
En länsman och en smed uti församlingen
Med några fler af lika rang och heder
Nu sade mellan sig, se'n presten stigit neder:
»Gunås så visst, vi känna oss igen
I denna straffpredikningen!»

Enkan

Marianne, en högt bedröfvad enka,
Jemt prisade sin salig man:
Nej, ingen varit såsom han!
Ty se, det lättar, kan man tänka,
En stackars högt bedröfvad enka
Att jollra om sin salig man

Och offer åt hans minne skänka.

Hon under klagan och beröm
Som oftast ropade: »Ack, döm
Om sådan man kan nog värderas!
I allt min vilja var hans lag,
Han fann hos mig vett och behag,
Han tillbad mig» ... »Ack», utbrast jag,
»Er mistning kan ej repareras!»

Mannens sista vilja

Min kära hustru, hör,
Du skall ditt löfte giva:
Svär på att, när jag dör,
Ej Peters maka blifva!
Min sista vilja, lyd dock den -
Jag eljest säkert går igen!

Hustrun:

Dö, kära man, i ro!
Mig skall ej lydnad tryta:
Jag svär, vid Gud och tro,
Att ej mitt löfte bryta!
Nej, aldrig nånsin tar jag Per -
Med Sven jag re'n förlovad är.

Hans Knapp

Hans Knapp all verlden ängslig fann,
Svor öfver lifvet - men jag märkte
Att han det gjorde, stackars man,
Då hans fördömda liktorn värkte.

Kirurgen plåstrade hans tå,
Och kurens snabbhet var otrolig.
»Tänk», sade gamla Knappen då,
»Minsann, är ändå verlden rolig!»

Den olycklige i kärlek

Tre älskarinnor har jag mist:
Den första blef af döden slagen,
Den andra genom svek och list
Af en rival ifrån mig tagen...
»Än då den tredje» - frågar du -
»Hvar blef väl hon?» Hon blef min fru.

Bordvisa för gifta männer

A. Min hustrus skål, för det hon är beskedlig!
B. Min hustrus skål, för det hon är mig kär!
C. Min hustrus skål, för det hon är så fredlig!
D. Min hustrus skål, för det hon ej är här!

Kor: Min hustrus skål, för det hon ej är här!

Öfver kärleken i Orphée

Oss kärleksguden alltid målas
I barnslig hamn, så späd och klen.
Hvi bör då på teatern tålas
Dess beläte med så långa ben?
Jag för de pilar mer ej bäfvar,
Med hvilka guden väpnad är;
Men om jag någon fruktan bär,
Så är det för hans stora näfvar.

Skrifvet till bords, då olyckan hände

Allting, skapadt har ett slut!
Händelserna hvar minut
Denna dom i minnet kalla.
Troner störtas, riken falla,
Oceaner torkas ut,
Solar släckas och försvinna,
Verldar grusas liksom glas:
Bör man då så sällsamt finna,

Att - en tallrik gick i kras?

Boken

Min bok är färdig - ack, hvad jag är glad -
Hvad fägring till format och yta!
(Må allmänheten ej min auktorsfröjd förtryta!
Hvad nytta i hvartenda blad!
Hvad harm för herrar recensenter,
Magistrar och jurnalskribenter -
De finna icke här i någon enda rad
Ett ämne för den lärda möda,
De sig så oförtrutet ge,
Att hvarje bokligt foster döda,
Så snart det hunnit ljuset se.
Men re'n från denna tropp jag hör en hotelse:
»Ditt fräcka sjelfberöm, skribler, din dom förvärrar!»
O, nej, så måtte dock ej ske!
Det verk, jag vill i dagen te,
Det är - en nålbok, mine herrar!

Dagbok

Söndag - blef jag dödligt kär,
Måndag - yppade min smärta;
Tisdag - rördes Lisas hjerta...
Onsdag - hardt min önskan när.
Torsdag - valde hon en annan!
Fredag - mina hämderop.
Lördag - skötte flitigt kannan,
Söndag - glömde alltihop.

Farbror Staffan

Kort var farbror Staffans skägg,
Svar och rockskört lika korta:
»Hvad befalls till afton?» Ägg.
»Hvad har herrn på näsan?» Vårta.
»Hvar var herrn på bröllop?» Borta.
»Hur mår unga paret?» Sundt.
»Hvad är mannens handtverk?» Lästen.
»Hur var brudens tillstånd?» Rundt.
»Hur var bröllops-vinet?» Strunt.

»Hvem drack längst och snålast?» Presten.

Reflexion

Cornelius Tratt är död - en liten rödlett man,
Gick gerna i syrtut - i går begrafdes han.
    Jag kistan såg och processionen
    Och gjorde denna reflexionen:
    »Bror Tratt, du lefde gladt och kort -
Förr bars du alltid hem, nu bärs du ändligt bort.»

Julklapp till Magister Sprätt

Hvad båta verldens usla håfvor
För den, som fått så stora gåfvor?
Allt hvad man offerera kan
Åt en så nitisk andlig man
Lär herr magistern platt försaka.
Jag önskar blott för folkets prat
Att skägg må växa på er haka,
Förrän ni söker pastorat.

Infall

1.

En tjuf nog oförsigtig var
Att genom näsvist tal och svar
Fångvaktarn så förargad göra,
Att denne honom slog vid öra
Och sade: »Slyngel, vet och lär,
Det tåls ej ovett här på orten!»
»Nå», inföll tjufven, »om så är
Att ni mig finner till besvär,
Så kan ni köra mig på porten.»

2.

»Så högst olycklig är min lott»,
Skrek en, som all sin tid för motgångs-böljan drifvit,
»Att, om hattmakare jag blifvit,
Ej menniskorna hufvu'n fått!»

Epitafer

1.

Här hvilar fänrik Spink, en hjelte, som tyvärr
För tidigt samlad blef till sina fäders grifter.
Hans årtal voro få, men stora hans bedrifter:
Han sköt en gång en sparf och red ihjäl en märr.

2.

Min hustru hvilar här till verldens sista dag:
Hon är i ro - och äfven jag.

Epigrammer

1.

Den väg, som fram till lyckan går,
Han är ju trång och hal och svår:
Hur har då Clas på några år
Så hastigt fram till lyckan lupit?
Hvad ... lupit? Ni far vill, minsann!
Att löpa såg han ej gick an:
Han bara ideligen - krupit.

2.

När elden nyss kom lös på söder midt i natten
Hos brodern Rusius, man anmärkt har dervid,
Att han för första gången uti sin lefnadstid
Skrek efter vatten.

2.

När elden nyss kom lös på söder midt i natten Hos brodern Rusins, man anmärkt har dervid, Att han för första gång uti sin lefnadstid Skrek efter vatten.

—

Saga.

Imitation.

Som en ros Corinna blänkte, Stolt i sina femton år. Hon — som flera — ej betänkte, Att det vackra snart förgår.

Ofta sade hennes mamma: »Flicka, var då ej så yr! Snart är du ej mer densamma: Tiden löper — den är dyr.»

Flickan sina lekar skötte, Gaf på sådant tal ej akt, Näsvist gammalt folk bemötte, Alla fula med förakt.

Söta mor, omsider tvungen Att en aga henne ge,Sände bort den sturska ungen I sitt grannskap till en fé.

»Nå, välkommen, vackra fröken!» Sade denna troll-madam. »Om ni ej är rädd för spöken, Träd då för min spegel fram!

Säg, hvad ser ni?» En matrona, Röd och pussig, ful och fet, Bred och vidsträckt öfver rona, Utan form och skaplighet.

»Nå, än mer?» I stoppad hufva Jag en åldrig gumma ser: Ögon våta som af snufva — Allt hos henne afsky ger.

»Vidare?» Ack, jag må hisna! Säkert något troll det är, Som, med lemmar, kalla, vissna, På en käpp sig stöder der.

»Nej, min stolta skönhet lilla», Sade nu vår goda fru, »I den hamn, er skrämt så illa, Ni er sjelf betraktar nu!

I de åldrar ni er skådar, Som er ännu förestå. Se hvad menskligheten bådar, Se dess verkan och hör på!

Fyrti år en skönhet hunnit, Förr'n hon knappast deraf vet.Hy och tycke då forsvunnit, Växt, behag och liflighet.

Gumman med sin varma hufva, Som bredvid så surögd står, Är — ni må er gerna grufva — Just ni sjelf vid femti år,

Som den gamla der med käppen Skall ni efter sexti bli.» Flickan bet sig nu i läppen Och gaf till ett jemmerskri.

»Lär af denna syn, min sköna,» Sade då vår goda fé, »Att det ej vill mödan löna, Sig så stolta miner ge!»

Flickan häpen, skrämd och slagen, Utaf lexan nytta drog Och hvar dag från denna dagen Mera ödmjukt lynne tog.

Aldrig mer hon sågs förakta Hvad hon förr sitt löje gett: Jemt hon kom ihåg så sakta, Hvad hon uti spegeln sett.

—

Du, som, danad att behaga, Blomstrar i din ungdoms-vår, Tag en lärdom af min saga, Förr'n du den af tiden får!Dina nöjen ej försumma — Men dig lär att varsam bli! Några år, så är du gumma Och din hela glans förbi.

—

Mannens fyra åldrar.

Imit. **M**enska, känn ditt ödes skick, Plågan, löjligheten, flärden, Från ditt intåg här i verlden Till ditt sista ögonblick!

En pedant med myndig min Glädjen från din barndom jagar: Utan vexling alla dagar Bara handplagg och latin.

Du som yngling, yr och het, Störtar dig att nöjet finna, Fiker, får en älskarinna, Björnar, ånger och förtret.

Uti mannaålderns dar Står det sedan dig tillbaka! Sätta hushåll, få en maka, Blifva krönt och heta far.

Ålderdomen din person Snart all mensklig fröjd betager:

Dina nöjen ej försumma — Men dig lär att varsam bli! Några år, så är du gumma Och din hela glans förbi.

—

Mannens fyra åldrar.

Imit. **M**enska, känn ditt ödes skick, Plågan, löjligheten, flärden, Från ditt intåg här i verlden Till ditt sista ögonblick!

En pedant med myndig min Glädjen från din barndom jagar: Utan vexling alla dagar Bara handplagg och latin.

Du som yngling, yr och het, Störtar dig att nöjet finna, Fiker, får en älskarinna, Björnar, ånger och förtret.

Uti mannaålderns dar Står det sedan dig tillbaka! Sätta hushåll, få en maka, Blifva krönt och heta far.

Ålderdomen din person Snart all mensklig fröjd betager:

Du blir knarrig, får podager, Girighet och stenpassion.

Ändtlig, utaf plågor tärdt, Skall ditt usla lif förödas. Slägten fröjdas ... Ack, att födas Huru litet var det värdt!

—

Äreporten.

Imit. **U**ti en småstad hände sig — Att gissa hvar, står fritt för hvarjom och för enom — Det hände, säger jag, så är det sagdt för mig, Att landsherrn ämnade att resa derigenom. Vid allra första nys derom Hvarenda borgare fick grufligt att fundera, Till rådslag med borgmästarn kom Om, på hvad sätt och huru som Man borde honom i hast beneventera. På rådstun alla samlades Hals öfver hufvud så att mången glömde hatten Projekter eftersinnades: Der hostades, der snusades, Perukerna omskrufvades, Der skreks och ventilerades — Men fruktlöst: ända in på natten Sessionen varade, och ingenting fanns på. Omsider hann man dock så vida

Du blir knarrig, får podager, Girighet och stenpassion.

Ändtlig, utaf plågor tärdt, Skall ditt usla lif förödas. Slägten fröjdas ... Ack, att födas Huru litet var det värdt!

—

Äreporten.

Imit. **U**ti en småstad hände sig — Att gissa hvar, står fritt för hvarjom och för enom — Det hände, säger jag, så är det sagdt för mig, Att landsherrn ämnade att resa derigenom. Vid allra första nys derom Hvarenda borgare fick grufligt att fundera, Till rådslag med borgmästarn kom Om, på hvad sätt och huru som Man borde honom i hast beneventera. På rådstun alla samlades Hals öfver hufvud så att mången glömde hatten Projekter eftersinnades: Der hostades, der snusades, Perukerna omskrufvades, Der skreks och ventilerades — Men fruktlöst: ända in på natten Sessionen varade, och ingenting fanns på. Omsider hann man dock så vida

Att allmänt ense bli derom .... Nå, hvarom då? Att skyndesammeligen gå Hvar en och lägga sig bredvid sin hustrus sida. Att sofva på en sak och att betänka den, Det var för herr borgmästaren Detsamma. Städs det honom lände Till nytta. Äfven nu så hände, Och nästa dag han, fullsöfd, mild och blid, På rådstun trädde upp långt förr än vanlig tid, »Hör,» ropte han, »godt folk!» (Hvem lånte ej sitt öra!) »Jag har i natt,» så utbrast han, »Betänkt hvad för oss är att göra I en så vigtig sak» ... Re'n gladde sig hvar man Att ändtlig hans beslut få höra. »Jag finner,» for han fort, »och ser för min person Att vid den fest, som är i fråga, Årstiden är för ljus till illumination. Och genom styckeskott ... här fins ej en kanon! Att ge en opera står ej i vår förmåga. Jag tänkt på något tal, på någon oration: Det vore kanske bäst, men det är svårt att tala För en borgmästare nu mer med distinktion Allt se'n min medbrors tal, borgmästarns i Upsala[75] I följe härutaf är min proposition Att vi en kunnig man nu med oss adjungera, Som med en mera ny och artig invention Oss må benäget assistera. Dertill vill jag ock projektera Den ende här i stan, som rest kring verlden vidt, Sett andra länders bruk — med ett ord: mäster Snitt. Kuriöst likväl att ingendera Af er ... att jag ej sjelf fann detta på i går! Den visaste är stundom dock ett får;»

Härvid ett allmänt bifall hördes: Hvar rådman högljudt klappade, Och straxt vår kloka skräddare Som i triumf till rådstun fördes. Borgmästarn saken föredrog Förutan omsvep. Snitt var färdig Att ge det råd, hvartill man funnit honom värdig. En myndig min han på sig tog: »Go herrar,» sade han, »jag vida kring har varit, Sett påfvar, kejsare och allting annat stort, Åt mången furste byxor gjort, Men öfverallt har jag försport Och sett att i den stad och ort, Som någon hög person i nåder genomfarit, Så har man byggt en äreport. Mitt råd, I herrar, är således Att här må göras likaledes, Och det, minsann, bör ske helt fort. Man detta något nytt kan kalla, Och landshöfdingen sjelf skall i förundran falla Och säga öfverljudt vid en så sällsam sak: *»Så liten stad, så mycken smak!»* Och om oss lyckan går tillhanda Skall allt beskrifvet bli i Dagligt Allehanda, [76] För öfrigt skall det nog sin nytta med sig ha Att landsherrn såleds honorera: Han fria skall vår stad från många onera, Som nu tyvärr visst existera. Ja, mycket, mycket stort skall deraf hända här, Borgmästarn få assessors karakter Och ingen rådman skjutsa mera.»

'Vid himmelen,' skrek stadens styresman, 'Ej bättre råd uppfinnas kan! Min goda Snitt, jag nu skall anstalt fogaAtt det i allt verkställes noga. Likväl bekymrar mig ... blott en omständighet — Det är att ingen af oss vet En äreports beskaffenhet Och hvad det är. Det skulle tyckas Man derom ett begrepp bör få, Ty något måste man uti en sak förstå, Om den skall föras ut och lyckas.' »Anmärkningen är vis!» Så skrek i samma stund En hvar. Bland flera rara pund, Som mäster Snitt besatt, var tecknekonsten äfven Helt oförmodligt i hans makt, Så att han nu med kritan uti näfven Förklara tydligt hvad han sagt. Och rättsom ingen visste ordet (Så yttrar dock talangen sig), Tre streck — och helt beskådelig Stod äreporten nu på bordet. »Är detta», utbrast rådet nu, »En äreport? Det liknar ju En galge!» Alla sig om denna sak förente: Det ögonskenligt var — borgmästarn sjelf så mente. »Men,» sade han, »det må så fritt! Ert råd, min kära mäster Snitt, Skall ändå lända oss till nytta: Vi stadens galge kunna flytta Härin — den är så godt som ny. Minsann är man nu qvitt ett vackert hufvudbry! Godt folk, hvad skulle det ock vara Lik väl för skön och dråplig ting Att tvenne saker sammanpara: Briljera för vår landshöfding Och ändå stadens medel spara ... Mig något dock för hufvu't slår, Och man skall se det hindrar visst förslaget:En tjuf blef utförd just i går Och hänger der vid detta laget — Rättvisan fordrar ock att han ej tages ner.» 'Ja,' inföll mäster Snitt, 'jag för min del ej ser Att man just derom skulle tränga — Är tjufven hängd, så må han hänga! Man göra kan af hans person En sinnebild i äreporten, Som snart skall komma hela orten I ganska stor reputation.' Nu såg hvar rådman stint på annan Och blef utaf förundran stum. Borgmästarn slog sig flux för pannan Och svor att mäster Snitt förtjente premium.

Straxt hän till sitt bestämda rum Blef galgen lyckligt transporterad Och tjufven med, som, dråpligt dekorerad, Fick nu i hast en ann schamplun. I engladrägt med sida hvita kläder Han sväfvade för vind och väder. I handen sattes en basun, Som sirligt höjdes upp till munnen. Och tjufven nu uppå sin spik Blef utaf hvar och en befunnen En cherubim fullkomligt lik. Med spända kindben, blånad näsa Det ganska naturelt såg ut Att dessa ord han blåste ut, Som på en brädlapp stod att läsa: *Sällhet och Välgång önskas Hans Höga Nåd Af Stadens Borgerskap, Borgmästare och Råd.*

Stolt stod nu äreporten färdig I all sin herrlighet och prakt;Och som det vidare är sagdt, Fann länets höfding den sitt höga nöje värdig ... Allt efter skräddarns spådom gick: Stor förmån staden njuta fick. Och att man måtte nog Hans Höga Nåde prisa, Så höll han nu i nåder för Att hvar och en sin ynnest visa — Och mäster Snitt blef direktör.

—

Operan.

Imit. **F**ör mina vänner ner i Skåne Jag nu som nytt förtälja kan Att jag har sett båd Sol och Måne I luften språka med hvarann.

Jag knappast kan med tanken följa Allt hvad som har förvånat mig. Jag sett Neptun ur hafvets bölja Med pudradt hufvud resa sig.

Jag sett Cythèrens drottning fara Uti sin char, med dufvor spänd, Och i sin gudom åtföljd vara Af gracer ifrån Gaffelgränd.[77]

Jag Jofur sett — o, hvilket under — Jag gudars gud fördröja sett Och som det vidare är sagdt, Fann länets höfding den sitt höga nöje värdig ... Allt efter skräddarns spådom gick: Stor förmån staden njuta fick. Och att man måtte nog Hans Höga Nåde prisa, Så höll han nu i nåder för Att hvar och en sin ynnest visa — Och mäster Snitt blef direktör.

—

Operan.

Imit. **F**ör mina vänner ner i Skåne Jag nu som nytt förtälja kan Att jag har sett båd Sol och Måne I luften språka med hvarann.

Jag knappast kan med tanken följa Allt hvad som har förvånat mig. Jag sett Neptun ur hafvets bölja Med pudradt hufvud resa sig.

Jag sett Cythèrens drottning fara Uti sin char, med dufvor spänd, Och i sin gudom åtföljd vara Af gracer ifrån Gaffelgränd.[77]

Jag Jofur sett — o, hvilket under — Jag gudars gud fördröja settAtt krossa jorden med sitt dunder, Tills machinisten tecken gett.

Jag sett ... skall man väl hålla möjligt Hvad underbart som jag fått se? Jag hafsdjur sett, som ganska löjligt Ha svingat om i stor panier. [78]

Jag sett i åtskild art af kläder. Men uti lika takt och språng, En Flod, sex Lekar, fyra Väder Och åtta Löjen på en gång.

Jag alla Plågor sett sig röra I sidensars af högsta glans Förtviflan kaprioler göra Och Sorgen bryta ut i dans,

Jag sett hjeltinnor ganska noga På tid och tecken gifva akt Att utur verlden sig förfoga Och ge upp andan efter takt.

Jag drakar sett från luftens rike Helt spaka uti flickans spår. Jag dolkar sett förutan like, Som dödat, utan att ge sår.

Jag sett Roland sig utbrott gifva Af all sin styrka, all sin kraft Att stora träd ur jorden rifva, Som deri aldrig fäste haft.

Jag sett bland eld och rök och fasa Tartarens fruktansvärde drottMed afgrundsandar grufligt rasa Att bryta ner ett pappers-slott.

Jag sett en dans på bästa viset Af skuggor ganska kroppsliga Och fyra steg från Paradiset En bal-paré af djeflarna.

Jag sett Olympen uti fara Att störtas till vår jord i hast Och sjelfva Jofur häpen vara Blott för ett enda rep, som brast.

Jag sett Diana tröttad lända Från skogen med sin jägartropp Och jägarn sen vid pjesens ända Utaf sitt vildbråd jagas opp.

—

Ett godt råd ar bättre än penningar,

enfaldeligen föreställdt i frågor och svar.

Imit. **H**ör, Lukas, jag ditt råd begär Uti en öm och vigtig fråga! Säg, bör jag mig i gifte våga? Du vet, jag i Lisette är kär. »Ja gift dig, det min tanke är!» Med afgrundsandar grufligt rasa Att bryta ner ett pappers-slott.

Jag sett en dans på bästa viset Af skuggor ganska kroppsliga Och fyra steg från Paradiset En bal-paré af djeflarna.

Jag sett Olympen uti fara Att störtas till vår jord i hast Och sjelfva Jofur häpen vara Blott för ett enda rep, som brast.

Jag sett Diana tröttad lända Från skogen med sin jägartropp Och jägarn sen vid pjesens ända Utaf sitt vildbråd jagas opp.

—

Ett godt råd ar bättre än penningar,

enfaldeligen föreställdt i frågor och svar.

Imit. **H**ör, Lukas, jag ditt råd begär Uti en öm och vigtig fråga! Säg, bör jag mig i gifte våga? Du vet, jag i Lisette är kär. »Ja gift dig, det min tanke är!»Men om det till min ofärd länder? Hvem vet hvad som med tiden händer: Jag harm och ånger föreser. »Nåväl, så gift dig ej, jag ber!»

Jag rådvill är att rätt mig skicka — Lisette är dock en vacker flicka: Så kär jag aldrig varit än. »Jaså, nå, gift dig då, min vän!»

Men om min älskeliga sköna Med tiden skulle mig bekröna — Om någon sprätt... förstår du nu? »Bevars, lef ogift, kära du!»

Jag nästan samma tanke hyser — Men ensam i min bädd jag fryser Uti den kalla vintertid. »Nå, gift dig då, låt bli dervid!»

Än om Lisette sin pligt förgäter? Om hon blir ond och svär och träter, Jag bringas kan till öfverdåd. »Ja, gift dig ej, det är mitt råd!»

Likväl, när rätt jag eftertänker; Om himlen vackra barn mig skänker — Hvad det är ljuft att heta far! »Ja visst, nå, gift dig då, var snar!»

Men om Lisette så fruktsam blifver Att hon ett tjog af barn mig gifver, Blir det ett ledsamt bryderi. »Ja, du gör bäst att ogift bli!»Dock jag, när åldern börjar trycka, Af mina barn — hvad dyrbar lycka — Kan tröst och bistånd vänta mig. »Jag råder att du gifter dig!»

Men döden kan sin hårdhet öfva Och snart min maka mig beröfva — Jag då af sorg och saknad dör. »Nej, du dig aldrig gifta bör!»

Farväl, min granne! Jag bekänner Du råder ärligt dina vänner. Det nu skall komma an på dig Att saken närmre öfverväga. I väntan på hvad du kan säga Går jag åstad — och gifter mig.

—

Orfeus.

Imit. **T**raciens Karsten [79] nedersteg Till Tartarens rike — Hvar en stackars djefvul teg, Häpnade för detta steg, Näsvist utan like.

Nyheten af hans Supplik Pluto storögd hörde: Sången, ljuf och englalik,

Dock jag, när åldern börjar trycka, Af mina barn — hvad dyrbar lycka — Kan tröst och bistånd vänta mig. »Jag råder att du gifter dig!»

Men döden kan sin hårdhet öfva Och snart min maka mig beröfva — Jag då af sorg och saknad dör. »Nej, du dig aldrig gifta bör!»

Farväl, min granne! Jag bekänner Du råder ärligt dina vänner. Det nu skall komma an på dig Att saken närmre öfverväga. I väntan på hvad du kan säga Går jag åstad — och gifter mig.

—

Orfeus.

Imit. **T**raciens Karsten [79] nedersteg Till Tartarens rike — Hvar en stackars djefvul teg, Häpnade för detta steg, Näsvist utan like.

Nyheten af hans Supplik Pluto storögd hörde: Sången, ljuf och englalik,

Harpans himmelska musik Besten nästan rörde.

Men i hast Tartarns patron Ses af vrede brinna, Och den resande person, Straffad för sin exkursion, Får igen sin qvinna.

Dock för denna enda gång Pluto snart förlåter, Näns ej göra pinan lång, Lönar virtuosens sång Och — tar qvinnan åter.

—

Till min frack.

Öfvers. **O** du, min nya kära frack, Hvad jag med skäl ditt värde prisar! För din skull man mig aktning visar Bland både bättre folk och pack. O, du, min nya kära frack, Hvad jag med skäl ditt värde prisar! Jag låg för hela verlden gömd: Med all den lärda håg, mig brände Att blifva rosad och berömd, Blef jag dock efter rocken dömd. Min inre halt ej någon kände, Mitt vett till ingen fördel lände,

Harpans himmelska musik Besten nästan rörde.

Men i hast Tartarns patron Ses af vrede brinna, Och den resande person, Straffad för sin exkursion, Får igen sin qvinna.

Dock för denna enda gång Pluto snart förlåter, Näns ej göra pinan lång, Lönar virtuosens sång Och — tar qvinnan åter.

—

Till min frack.

Öfvers. **O** du, min nya kära frack, Hvad jag med skäl ditt värde prisar! För din skull man mig aktning visar Bland både bättre folk och pack. O, du, min nya kära frack, Hvad jag med skäl ditt värde prisar! Jag låg för hela verlden gömd: Med all den lärda håg, mig brände Att blifva rosad och berömd, Blef jag dock efter rocken dömd. Min inre halt ej någon kände, Mitt vett till ingen fördel lände,

Min lärdom gjordes spott och hån, Ty hvart jag kom, jag snillets son, Så fick jag höra längst i vrån, Der alla ryggen till mig vände: »Han är en narr — det syns väl på'n!; Ett slikt förakt mig borde röra, Ty, med allsköns filosofi, Hvad harm likväl det måste göra Att ständigt så beskrattad bli! Jag då begynte eftertänka Hur som förtjensten ock ibland Betarfvar hjelp af skräddarns hand Att kunna visa sig och blänka. Jag började min omsorg sänka Till saker, som en lärd försmår, Och fann att dunet i mitt hår Min hjessäs lager skulle kränka. Jag ville följa modets lag — Dock trodde likväl aldrig jag, Att blott en rock af bättre slag Mig skulle sådan framgång skänka. Men du, min oskattbara frack, Hvad jag med skäl ditt värde prisar! Dig ensam är jag skyldig tack Att jag ej skuffas mer af pack Och att hans nåd mig nåd bevisar. Ty sedan jag dig lyckligt bär, Jag undgått i hans förmak dröja Med sällskap utaf slöddret der Och i min ångst för Pål och Per Min stackars rygg till stoftet böja. Ja, i min ytas nya skick Man börjat med förundran röja En art af snille i min blick; Och äfven nyss jag höra fickFrån några af de skönas skara: »Den karln tycks verkligt hygglig vara, Och det syns grant att han är qvick!» Corihna, som mig så föraktat, Som fann mig så pedant och lärd, Tycks, sedan hon mig nu betraktat, Mig finna temligt älskansvärd — Snart blir, jag hoppas, mig beskärd Den lycka, som jag eftertraktat. O, du, min nya kära frack, Hvad jag med skäl ditt värde prisar! För din skull hon mig godhet visar: Min kärlek mer ej kallas snack. O, du, min nya kära frack, Jag dig för all min lycka prisar!

—

Det förhastade löftet.

Öfvers. **E**n ung och vacker muselman Uti sin koja fridsamt bodde, På sin profet helt enkelt trodde, Af ingen lyckans gunst berodde — Hans namn var annars Azolan. Hvem var väl from om icke han! Och derför honom också hände (Hvad just ej ofta hända plär) Att generaln för englars här En vacker dag till honom lände. »Jag känner», sade han, »rätt väl Från några af de skönas skara: »Den karln tycks verkligt hygglig vara, Och det syns grant att han är qvick!» Corihna, som mig så föraktat, Som fann mig så pedant och lärd, Tycks, sedan hon mig nu betraktat, Mig finna temligt älskansvärd — Snart blir, jag hoppas, mig beskärd Den lycka, som jag eftertraktat. O, du, min nya kära frack, Hvad jag med skäl ditt värde prisar! För din skull hon mig godhet visar: Min kärlek mer ej kallas snack. O, du, min nya kära frack, Jag dig för all min lycka prisar!

—

Det förhastade löftet.

Öfvers. **E**n ung och vacker muselman Uti sin koja fridsamt bodde, På sin profet helt enkelt trodde, Af ingen lyckans gunst berodde — Hans namn var annars Azolan. Hvem var väl from om icke han! Och derför honom också hände (Hvad just ej ofta hända plär) Att generaln för englars här En vacker dag till honom lände. »Jag känner», sade han, »rätt välDin dygd, och nu du skall få röna Att jag den värdigt skall belöna, Så sant jag heter Gabriel! Jag af Medina och af Mecka Dig genast nu till iman [80] gör Med all den makt, som vederbör Att lydnad få och vördnad väcka. Dig skall all jordisk ära ske ... Men du ett löfte måste ge Att aldrig någon flicka se Och ännu mindre våga röra, Men med ett heligt lefverne Utaf min nåd dig värdig göra!» Den unge mannen lofvade... Visst var han något oförsigtig, Men lägenheten var så vigtig Af heder och af tionde.

Vår iman nu man skulle tycka (Så obetänksamt dömer man) Helt lycklig i sin nya lycka Och glad och nöjd ... Det var ej han. En längtan i hans sinne brann, En röst beständigt honom sade, När han steg upp, när han sig lade: »O,

ömkansvärde Azolan, Om du din ed tillbaka hade!» En gång i detta sinnesskick Han möter unga Adilina — Vid hennes åsyn, hennes blick Farväl med Mecka och Medina Och imans herrlighet och prakt! »Hvad båtar», sade han, »en ära, Som endast skulle mig besvära? Hvem kan emot en skönhets maktNog andeligen sig besvära? Nej, ödet har mig förelagt Att Adilinas bojor bära.» Bäst som han detta hade sagt, Sågs öfver-engelen helt nära, Som kom att honom förebrå Att obetänkt han kunnat så Ifrån sitt helga löfte vika. »Du fåfängt härom må predika. O, himmelrikets envoyé!» Utbrast vår ömme älskare. »Att neka mig en älskarinna, Fast annat allt du ville ge. Deri har du, som jag kan finna, Gjort gäck utaf din tjenare. Nej, hela imans-värdigheten Med all dess glans jag ger igen, Och ifrån denna stund, min vän, Jag blott mig håller till profeten, Som, då han lofvar saligheten, Med vackra flickor bildar den. Farväl! Du till den ort kan fara, Från hvilken du dig sänkte ner. Men jag mig aldrig lycklig ser, Der Adilina ej får vara.»

—

Rosen utan törnen,

Öfvers. **E**n ros uppå sin späda stam Rann upp så skön som dagen Och mildt en afbild tedde fram Af oskuld och behagen.

I dalen född, mot stormarne Hon skygd och hägnad rönte Dess fägring hennes vårdare För mödan ljuft belönte.

Dess vällukt tände tjusning opp Som purpurn på dess kanter. Skönt glittrade dess späda knopp Af daggens diamanter.

Men, ack, dess stjelk var vek och bar: Ej någon tagg den värde. En mask, till rof och grymhet snar, Sig lömskt omkring den snärde.

Han nektarn sög ur hennes sköt, Dess blad kring jorden strödde, Med gift dess späda lif begöt: Hon vissnade och dödde ...

Ack, Laura, glädjen flytt sin kos! Ditt fall blef nejdens häpnad. Mer skön var du än denna ros, Men svag och obeväpnad.En far med ömsta faders håg Din ungdom vårdnad skänkte Och, då han skön och from dig såg, Ej större lön sig tänkte.

Men ung och skön och mild och god, Att englarna behaga, Dig feltes — ack — dig feltes mod Ett rofdjur att förjaga.

Späd väckte du förförarns drift — Lömskt snärde han ditt hjerta: Grymt göt han i din barm det gift, Som slöt ditt lif med smärta.

Ditt fall till arf din fader gaf De långa mörka qvalen. Nu vissnar du uti din graf Som rosen förr i dalen.

Tungt suckar Lauras vålnad här Kring detta sorgsna läger: *Hur lätt den rosen skördad är. Som inga törnen eger!*

—

Andarne.

Saga.

Öfvers. **M**edan kulna vindar rasa Och vår dag vill långsamt gå, Vänner, samlens kring min brasa Och en saga hören på!

—

Det var en gång i förra dagar En enka på ett vackert slott, Beläget, som jag höra fått, I Europa — lika godt ... I Tyskland, om er så behagar — Men hållom oss till enkan blott. Det var ej, som man torde tänka, En gammal krank bedagad nåd, Som gripit till det tvungna råd Att sig i ensligheten sänka. Åh, nej, fru Gunild var en enka, Hvars knappa trettifyra år Ännu ej allraminsta spår Af tidens våldsamhet förrådde. I hela hennes väsen rådde Ett slags behaglig ärbarhet? En liten art af andlighet — Men utaf hennes blick man spådde Till tankarnes lekamlighet. Hos täcka könet, som man vet, Är helighet just ej det bästa:Den i förtal plär mest bestå. Men hos fru Gunild icke så: Hon flitigt sågs i kyrkan gå, Men skonade ändå sin nästa. Nå, vänner, denna vackra fru En vacker dotter också hade, Som med ett nio och ett sju Sin hela ålder sammanlade. Allt hvad man om dess fägring sade Jag hinner ej upprepa nu. Hvad man af följden bäst kan dömma, Var det en flicka, täck och söt. Fru Gunild derför ock beslöt För verldens åsyn henne gömma: Hon trodde sig dertill ha skäl, I thy hon kände ganska väl Att den ej någon list plär glömma, Som skada kan en menlös själ. Fru Gunild satte all sin heder Att dana hennes sinnes skick: Alltjemt om dygd och fromma seder Den lilla någon lexa fick Och huru sällskap blott förleder.

En dag, sen solen skridit neder, Hon helt allen i trägåln gick. Det hända plär de unga sköna, Att små bekymmer hos dem rå, Som de ej veta namn uppå, Men menlöst söka från sig slå I ensligheten på det gröna. Hon gick der tankspridd af och an Förutan uppsåt hvart det lände; Men huru hon sin kosa vände, Hon vid ett lusthus sig befann.Ett samtal innanför hon hörde. Som henne sällsamt förekom, Hon studsade och såg sig om — En okänd aning henne förde. Hon nalkades och lyssnade Och märkte något suckande, Som hennes unga hjerta rörde. »Ack», sade hon, »minsann, jag tror — Nej, jag omöjligt vilse tager: Det är ... ja, det är söta mor, Som dessa djupa suckar drager, Hvad orsak — hur skall jag förstå?» Hon steg allt mer och mer på tå Och spetsade sitt fikna öra, Då hon af samma röst igen Fick detta kära utrop höra: »Ack, Rodrik, ömma, bästa vän, *Du* endast kan mig lycklig göra!» »Hå», tänkte flickan inom sig, »Med mamma är ju ingen fara: Jag har ej skäl att ängsla mig. Men hvem kan denne Rodrik vara?» — Hon till sin säng nu vägen tog; Men, i den forskning, henne brydde, All sömn från hennes ögon flydde: Hon kunde ej begrunda nog Hvad detta äfventyr betydde. Att lösa denna svåra knut Hon länge med sig öfverlade; Men ändtlig, ledsen, brast hon ut, Sen hon fru Gunild råkat hade: »Hvem är — ack, mamma, säg, jag ber — Den Rodrik, som, hvad jag fått höra, Kan söta mor så lycklig göra Och mamma hemligt hos sig ser?»Fru Gunild såg sig upptäckt vara, Blef brydd, men fann sig snart att svara: »Det är, mitt barn, en varelse, Som himlens blida skickelse Ibland för mig vill uppenbara Att råd och bistånd åt mig ge. Det är en ande, kära flicka, En skatt, som himlen då och då De fromma själar plägar skicka. Du mera ej kan veta få: Du är för ung — men hvad det lider Det kanske händer dig också.»

I parentes bemärkas må, Hvad ingen, som jag tror, bestrider, Att många sköna alla tider Förstått att andar kalla på ... Men, för att ej från saken gå, Så hör hvad sedermera hände! Knappt hade veckan gått till ände, Förrän en hurtig ungersven Till fröken små biljetter sände: Som älskare sig tyst bekände Och hemligt älskad blef igen. Allt hinder mer hans låga tände: Trots all fru Gunilds vaksamhet Han innan kort fann läglighet Att till den sköna väg sig leta. Men lyckan nu i ynnest brast: Fru Gunild, som ren allt fått veta, Dem öfverraskade i hast. Bestört och harmsen med detsamma, Hon straxt till utbrott färdig var Mot flickan, som blott gaf till svar: »Det är en ande, söta mamma! Jag innerligen önskat harAtt himlen också åt *mig* skänkte En skatt, som den han mamma gett. Jag derpå grubblat allt för ett — Och då jag allra minst det tänkte, Den ande, söta mor nu sett, Sig genom fönstret till mig sänkte.» Fru Gunild, af förvåning stum, Af blygsel som af åskan slagen. Fann ingen talan ega rum. Hon lärde ock från denna dagen, Att all en mors försigtighet Kan ofta snarast bli bedragen, Då flickan alltför litet vet. För sent hon såg, till sin förtret, Att flickor löpa större fara Med andar uti enslighet Än att i menskors sällskap vara.

—

Styfmodern.

Qväde i gammal smak.

Efter Rahbeck. **D**en fromma fru Signild på sotsängen låg — Dess afsked herr Esbjörn så smärtesamt sårar. »Låt», sade hon, »sorgen ej nedslå din håg! Mig plåga, långt mer än min död, dina tårar. Jag önskar att Gud snart en maka dig ger, Att du må bli glad och ej sakna mig mer!

Att himlen också åt *mig* skänkte En skatt, som den han mamma gett. Jag derpå grubblat allt för ett — Och då jag allra minst det tänkte, Den ande, söta mor nu sett, Sig genom fönstret till mig sänkte.» Fru Gunild, af förvåning stum, Af blygsel som af åskan slagen. Fann ingen talan ega rum. Hon lärde ock från denna dagen, Att all en mors försigtighet Kan ofta snarast bli bedragen, Då flickan alltför litet vet. För sent hon såg, till sin förtret, Att flickor löpa större fara Med andar uti enslighet Än att i menskors sällskap vara.

—

Styfmodern.

Qväde i gammal smak.

Efter Rahbeck. **D**en fromma fru Signild på sotsängen låg — Dess afsked herr Esbjörn så smärtesamt sårar. »Låt», sade hon, »sorgen ej nedslå din håg! Mig plåga, långt mer än min död, dina tårar. Jag önskar att Gud snart en maka dig ger, Att du må bli glad och ej sakna mig mer!

'Nej, Signild, om nånsin jag glömmer vårt band, Så glömme mig Gud!' — »O, din ifver dock hämma!» Så ropte hon, räckte sin vissnade hand Och fortfor med kärlig och döende stämma: »O, gerna, min man, må du glömma det så, När hon har dig kär och vill älska de små!»

Fem gråtande döttrar dess säng stodo när — Tungt föllo de tårar på moderligt hjerta. För sonen det likväl mest blödande är, Så späd, o, så späd, till så grufvelig smärta! Och då sina systrar han gråtande ser, Så menlöst han smeker — de gråta dess mer.

Fru Signild nu dödde, blef jordad och glömd: Herr Esbjörn snart äktade Gullborg den rika, För giädtighet, qvickhet och skönhet berömd. I spel och i dans hon för ingen gaf vika: Thy lefde hon ständigt i nöjen och sus Och sörjde så litet för barn och sitt hus.

De hundar de tjuta så rundt om det slott, Och vaxljusen brinna så bleka i lagen, De tjuta igen ... ljusen slockna så brådt — Herr Esbjörn med Gullborg blef illa i hågen. Vid midnattens stund flyga dörrarne opp: Det susar som vinden i ekarnes topp.

Tid halfslocknad eldstad satt Lina och qvad, Att sofva i skötet sin gråtande broder. Hon lullade honom och snyftande bad, De snart måtte följa sin hvilande moder. Och hastigt, och hastigt, nu isas dess blod: En vålnad i likdrägten för henne stod.»Elina, min dotter, hvi sitter du här? Hur må mina små — hur må syskonen dina?» 'O, nämn mig ej dotter! Ehvem du ock är, O, låt mig i frid!' ropte ångstfullt Elina. 'Som blomstren min moder var hvit och var röd, Men vissnad och bleknad är *du* som en död7.

»I grafven der bleknar den kind, som var röd — Från grafven jag kommer: din gråt jag der hörde. Mitt isnade hjerta blef varmt af din nöd, Min klagan den evige domaren rörde. Jag reste de multnade lemmar med häst, Och murarne remnade, marmoren brast.»

Glad kände den späde den talandes röst: Med utsträckta armar han skuggan vill närma. »Ack», suckade Signild, »ack, tomt är mitt bröst, Min arm utan styrka, min famn utan värma! Elina, *han* känner sin moder ännu — Min dotter, min dotter, hvi tvekar då du?»

'O, moder, från grafven du kom till oss små O, tag oss då med dig ... Med ömkan oss skåda Vi frysa och svälta, vi ligga på strå, Och hårdsinta tjenstpigor öfver oss råda. O, se till din späde, hur stelnad han är! Thy satt jag med honom vid eldstaden här.'

Ömt slöt hon nu barnen i moderlig famn — Det famntag dem var som när vårvindar fläkta. Till Gullborg nu skred hennes vredgade hamn: »O, Gullborg, se barnen i armod försmäkta! Det gör att jag nu ur mitt hvilorum går. O, Gullborg, din räkenskap en gång blir svår!De dunbäddar hvila nu tjenstpigor på, Som åt mina späda jag efter mig lemnat: De frysa, de hungra och ligga på strå — Ack, var då slikt öde de menlösa ämnadt? O, hade du burit och födt dem som jag, Så sorglöst du glömde dem icke hvar dag.»

Nu hastigt gol hanen, och Signild försvann Som morgonens töcken för solen försvinner. Från styfmoderns ögon en tåreflod rann: I hjertat nu ångern så lefvande brinner ... Och allt sen den stunden i landet knapt bor Så älskansvärd maka, så kärleksfull mor.

—

Medelåldern.

Öfvers. **O**, kärlek, om för dina lagar Du vill att jag skall röras än, Så skänk mig mina ungdoms-dagar Och all min ungdoms-eld igen!

Men lifvets morgon är förliden: För mig dess middag redan slår, Och ren den ålderstigna tiden Går hotande i mina spår.

I, nöjen, som ert glada läger Uti mitt hjerta fordom haft, De dunbäddar hvila nu tjenstpigor på, Som åt mina späda jag efter mig lemnat: De frysa, de hungra och ligga på strå — Ack, var då slikt öde de menlösa ämnadt? O, hade du burit och födt dem som jag, Så sorglöst du glömde dem icke hvar dag.»

Nu hastigt gol hanen, och Signild försvann Som morgonens töcken för solen försvinner. Från styfmoderns ögon en tåreflod rann: I hjertat nu ångern så lefvande brinner ... Och allt sen den stunden i landet knapt bor Så älskansvärd maka, så kärleksfull mor.

—

Medelåldern.

Öfvers. **O**, kärlek, om för dina lagar Du vill att jag skall röras än, Så skänk mig mina ungdoms-dagar Och all min ungdoms-eld igen!

Men lifvets morgon är förliden: För mig dess middag redan slår, Och ren den ålderstigna tiden Går hotande i mina spår.

I, nöjen, som ert glada läger Uti mitt hjerta fordom haft,I flyn — jag blott er skugga eger Uti en mattad bildningskraft.

Nej, på en gång att lifvet sluta Ej någon fasa innebär. Men höra upp att eder njuta, Se, det den rätta döden är!

Så klagade mitt qvalda hjerta, Så suckade mitt sorgsna bröst. Då himlen, rörd utaf min smärta, Mig sände vänskapen till tröst.

Utaf hans läkande förmåga Jag kände denna makt igen: Han värmde med en ljuflig låga, Men ... värmde ej som kärleken.

»Kom,» sade han »jag vill dig dölja För lifvets qval och bitterhet!» Jag följde honom — men jag gret. Att endast kunna honom följa.

—

Opera i tre akter.

Öfvers.

INNEHÅLL.

En prins i Abyssinien En ung prinsessas tycke vinner, Han midt i pjesen dör; men då till slut man hinner, Han af en gud får lif igen.

PROLOG. *En musikant, som ger tecken att börja.*

Folk, samlens — edert nit förenen!

Till kören.

För allting, fatten tempo rätt!

Till dansen.

Och I, försöken på allt sätt Att göra eder flit med benen!

Första akten.

PRINSEN. PRINSESSAN.

PRINSESSAN.

Hvad sällhet!

PRINSEN.

Ack, hur ömt oss kärlek vill förnöja! Folk, gån med sång och dans att eder glädje röja!

KÖR.

Låt oss med sång och dans vårt nit och glädje röja:

(Kör och ballett.)

-

Andra akten.

PRINSEN. PRINSESSAN.

PRINSESSAN.

Hur ljuft!

(Ett krigsbuller höres, hvaraf prinsessan blir förskräckt och dånar. Prinsen anfalles af sin fiende. Strid. Prinsen blir dödad.)

PRINSESSAN.

Min prins!

PRINSEN.

Ack!

PRINSESSAN.

*Hvad?*PRINSEN.

Jag dör ...

PRINSESSAN.

Ack, grymma qval! Folk, tyd en ömt vår sorg med sång och med en bal!

(Kör och ballett. En marsch slutar andra akten.)

-

Tredje akten.

APOLLO *i en sky, som sänkes genom taket.*

APOLLO *(till prinsen.)*

Jag ger dig lif på nytt.

PRINSEN.

Hvad underverk!

PRINSESSAN.

Hvad lycka!

BEGGE.

Folk, gån med sång och dans att denna dagen smycka!

(Kör och ballett sluta spektaklet.)

- **Den lärde.**

(Efter Zetlitz.)

Magister Mal båd dag och natt I böcker efter visdom söker: Han bläddrar och röker Och söker och söker, Men finner aldrig denna skatt. Han känner sferers harmoni, Men ej min visas melodi.

Allt i en forntid känner han: De gamla grekers skor han känner, Men sina, go vänner, Jemt bakfram han spänner, Den vise man, den vise man. Han allt att reda ut förstår, Förutom blott sitt eget hår.

Han känner alla lärdoms-ljus, Ja, intill alla lärdoms-dankar, Och satser och tankar, Men knappast en ankar Han skilja kan ifrån ett krus. Han späder vatten i sitt vin -- O, hvad har Mal för sin latin!

Sol, måne, stjerna och planet, Se, derom vet han allt till spricka; Men konsten att dricka, Men väg till en flicka, En konst utaf slik enkelhet,En konst, som hvar af oss förstår, Hvars fattningsgåfva öfvergår.

Sätt på, dig, Mal, din lagerkrans -- Jag skall din grekska visdom ära. Följ alltid din lära Bland lärda och tvära! *Jag* älskar flickor, vin och dans. Hvad vinst för din magistergrad? *Du* blott är lärd -- men *jag* är glad.

-

Sällheten.

Öfvers.

Sänd af Jofur, smärtan Steg på jorden ned Och i våra hjertan Sina tistlar vred.

Klagan, rop och böner Gåfvo sorgligt ljud Ifrån jordens söner Upp till jordens gud.

Verldens fader hörde Verldens barn af nåd: Tårar honom rörde -- Allgod, fann han råd. En konst, som hvar af oss förstår, Hvars fattningsgåfva öfvergår.

Sätt på, dig, Mal, din lagerkrans -- Jag skall din grekska visdom ära. Följ alltid din lära Bland lärda och tvära! *Jag* älskar flickor, vin och dans. Hvad vinst för din magistergrad? *Du* blott är lärd -- men *jag* är glad.

-

Sällheten.

Öfvers.

Sänd af Jofur, smärtan Steg på jorden ned Och i våra hjertan Sina tistlar vred.

Klagan, rop och böner Gåfvo sorgligt ljud Ifrån jordens söner Upp till jordens gud.

Verldens fader hörde Verldens barn af nåd: Tårar honom rörde -- Allgod, fann han råd.Kärleken han skänkte: Sorgen flyktade -- Drufvans nektar blänkte, Glädjen skallade.

Älskog klädde tankan Uti blomsterskrud. Klasarne i rankan Myste glädjens bud.

Hördes så de orden Öfver skapelsen: »Sällhet gaf jag jorden -- Menskor, njuten den!»

-

Göternas utvandring.

Efter Rahbeck.

Hvi prisas så högt våra fäder? Hvi yrkas att lefva som de? De härjade länder och städer, Att få hvad oss freden kan ge. Man tror att de sökte sig ära På deras Manhaftiga tåg, Men eder min visa skall lära Hvad orsak som deruti låg.

För fädren den tiden tillbaka Visst ölet och mjöden ej tröt,

Kärleken han skänkte: Sorgen flyktade -- Drufvans nektar blänkte, Glädjen skallade.

Älskog klädde tankan Uti blomsterskrud. Klasarne i rankan Myste glädjens bud.

Hördes så de orden Öfver skapelsen: »Sällhet gaf jag jorden -- Menskor, njuten den!»

-

Göternas utvandring.

Efter Rahbeck.

Hvi prisas så högt våra fäder? Hvi yrkas att lefva som de? De härjade länder och städer, Att få hvad oss freden kan ge. Man tror att de sökte sig ära På deras Manhaftiga tåg, Men eder min visa skall lära Hvad orsak som deruti låg.

För fädren den tiden tillbaka Visst ölet och mjöden ej tröt,

Men ölet ej mer ville smaka Och mjöden den föll dem för söt. Den nektar, som här synes strömma, Var sällsynt i Valfaderns säl, Ty Oden lät vinflaskan gömma, Så snart han fyllt i sin pokal.

Med svärdet i handen de drogo Till nejden, der drufvorna gro. De hunno den, drucko och slogo -- Der ville de bygga och bo. Men romarn förtrytelse kände? Ty göternas törst tog ej slut: Man flux en borgmästare sände Ur landet att drifva dem ut.

Till härnad han gaf sig å färde, Men illa hans skinn deraf sved: Den gode borgmästarn de lärde Att låta dem dricka i fred. Dock fingo de plikta för ruset: För stark var den dosis man drack -- De göter nu lågo i gruset, Och romarne slogos som pack.

Än fortfor dock göten att gästa Vinländerna ofta och tidt. Men fransmannen höll för det bästa Att höfligt sig göra dem qvitt. Han utbad sig ödmjukt den ära (Fransosen är alltid poli) Att skicka det vin, vi förtära, Och dertill straxt samtyckte vi.I verlden man alltid skall spörja: Med höflighet höflighet vins. Nu sjelfve vi derom besörja Att vin hemtas hit, hvar det fins. Och aldrig utvandra vi mera Att mordiskt om tårarne slåss... *Må handel och sjöfart florera, Så dricka vi gladast hos oss!*

-

Vännen i nöden.

Öfvers.

Aret, en rik och mäktig man, En natt sin välmakt plötsligt fann Ett rof för eldens grymhet blifva. Förlåten, modfälld stod Aret -- Mätress och vän och bordpoet Nu trolöst honom öfvergifva.

En gammal smidig källar-katt I denna ångestfulla natt Allena delade hans smärta. Han ensam sågs ej afskräckt bli, Men ökte med sitt jemmerskri Än mera qvalet, i hans hjerta.

»Hvad,» skrek Aret, »du här ännu? Du mins allena, endast du, Välgerningar från forna dagar! I verlden man alltid skall spörja: Med höflighet höflighet vins. Nu sjelfve vi derom besörja Att vin hemtas hit, hvar det fins. Och aldrig utvandra vi mera Att mordiskt om tårarne slåss... *Må handel och sjöfart florera, Så dricka vi gladast hos oss!*

-

Vännen i nöden.

Öfvers.

Aret, en rik och mäktig man, En natt sin välmakt plötsligt fann Ett rof för eldens grymhet blifva. Förlåten, modfälld stod Aret -- Mätress och vän och bordpoet Nu trolöst honom öfvergifva.

En gammal smidig källar-katt I denna ångestfulla natt Allena delade hans smärta. Han ensam sågs ej afskräckt bli, Men ökte med sitt jemmerskri Än mera qvalet, i hans hjerta.

»Hvad,» skrek Aret, »du här ännu? Du mins allena, endast du, Välgerningar från forna dagar!Ack, dubbelt känner jag min nöd: Jag eger blott ett stycke bröd, Och nu min mistning först beklagar,

Men kom, min vän i nöden, kom! Om tårstänkt bröd du tycker om, Jag hälften dig ej undandrager...» 'Ha,' murrar Kiss med höfvisk tukt, 'Så svek mig ej min goda lukt!' Han nappar det -- och flykten tager.

*

Rågeten och hennes son.

Fabel.

Efter Lichtwer.

Mitt barn, hvad jag i ångest är!» Så till sin son en råget sade. »Du så förväget löpa plär Som skogen inga tigrar hade: Olycklig blir du visst till slut -- Jag sagt så ofta ett och samma.»

'Men hur ser då en tiger ut? Beskrif mig det, min söta mamma! Säg hvad för skinn, hvad färg den bär, Så kan jag springa, när jag ser den?'

»Min gosse, han förfärlig är,» Var modrens svar, »och fasa ger den: Ack, dubbelt känner jag min nöd: Jag eger blott ett stycke bröd, Och nu min mistning först beklagar,

Men kom, min vän i nöden, kom! Om tårstänkt bröd du tycker om, Jag hälften dig ej undandrager...» 'Ha,' murrar Kiss med höfvisk tukt, 'Så svek mig ej min goda lukt!' Han nappar det -- och flykten tager.

*

Rågeten och hennes son.

Fabel.

Efter Lichtwer.

Mitt barn, hvad jag i ångest är!» Så till sin son en råget sade. »Du så förväget löpa plär Som skogen inga tigrar hade: Olycklig blir du visst till slut -- Jag sagt så ofta ett och samma.»

'Men hur ser då en tiger ut? Beskrif mig det, min söta mamma! Säg hvad för skinn, hvad färg den bär, Så kan jag springa, när jag ser den?'

»Min gosse, han förfärlig är,» Var modrens svar, »och fasa ger den:Först är den besten hiskligt stor, Så har han två-alns långa klor, Och så ett blodigt gap han spänner!»

'Godt,' sade ungen, 'nu jag tror Jag busen temligt noga känner -- Farväl så länge, söta mor!' Han gick, och ödet honom sände Till tigern, som i gräset låg. Han först en liten fruktan kände, Men sen helt friskt på honom såg. Hos ynglingen snart modet stiger, Då han så långa klor ej fann, »Det detta djur ej vara kan -- Nej, intet blodigt gap har han: Ack, det är visst ej någon tiger. Hans väsen syns ej grymt och vildt, Ej kroppen så ofantligt diger. Se, han betraktar mig helt mildt ... Nej, aldrig är det någon tiger!» Bäst ungen så i trygghet gick, Af tigern han sin bane fick.

Mången mor beskrifver lasten För sin oerfarna son Ful som maran, blek som gasten Och förgiftig långt ifrån. Gossen hör, och gossen dömmer Efter ytan, efter min, Knips af trollet, som sig gömmer Under gaser och karmin.

* **Biet och dufvan.**

Fabel.

Öfvers.

Ett bi föll plötsligt i en å ... En vänlig dufva såg derpå Och utaf ömkan för den lilla Flög så beställsamt straxt åstad Att från ett träd med näbben pilla I vattnet ned ett litet blad -- Och biet sig på denna färja Fick ur sin sjönöd lyckligt berga.

Kort tid derpå en aftonstund Satt dufvan i en löfrik lund Och pickade så glad på knoppen Vid solens milda afskedsblick. En jägare i nejden gick, På dufvan sigtade i toppen Och rofvet såg sig säker om. Men i detsamma biet kom Och gaf ett stygn, som kändes svida: Puff ... nu for skottet -- men på sida, Och frälst for dufvan bort ... Min vän, Så lönar sig välgerningen!

Var snar att nöden bistånd gifva -- Betänk, att efter ödets skick Du sjelf i nödens ögonblick Kan i behof af bistånd blifva!

*

Sammetsrocken och örngottet

Fabel. Öfversättning

Ett örngott och en sammetsrock
En gång förtroligt samtal hade,
Då rocken ibland annat sade
(Ty sammetsrockar tala ock):
»Ack, hvad vår egare bör säll och lycklig skattas!
Han lefver ju de bästa dar -

Utaf allt jordiskt godt ej honom något fattas:
Han börd, han rikedom, han liflig helsa har.
    Beständigt uti lek och löjen,
    Hvar dag han ömsar nya nöjen:
    Hans tid på glädjens vingar far.
Uti hvad ljufligt lugn lär ej hans sinne vara!»

    'Ack, nej', så hördes kudden svara,
    Hur jemmerligt du dig bedrar,
Som tror att detta allt skall hjertats lycka båda!
    Om du hans nådes sömn fick skåda,
    Du säkert ej i staden fann
    En mera ömkansvärd än han.
Uppå sin bädd han aldrig hvila finner:
Af samvetsagg han vrides af och an
    Och aldrig lugn i själen vinner
    En ständig oro bryr hans håg:
Ibland är jag för hög, ibland är jag för låg,
    En afton (jag kan det besanna)
Jag hörde honom högt sitt ödes skick förbanna
    Och med förfäran såg
    Pistolen tätt framför hans panna.
Hans lånta glädtighet, det är en mask han bär,
    Att sina samvetsplågor dölja,
    Som honom tära och förfölja...

    Min vän, af denna upptäckt lär
Att den, som lycklig syns, ej alltid lycklig är!

Det första ordet

Visa. Öfversättning

Qväll och morgon jag, glad vid min slända,
Var i fjol våras så flitig och snäll:
Axel, som ömt mitt hjerta fått tända,
Troget besökte mig morgon och qväll.
Att något säga han syntes benägen,
Likaså jag - men när hågen var störst,
Kom det ett griller beständigt i vägen
Hvilken som skulle säga det först.

Om en afton - jag mins nog den dagen -
Skänkte mig Axel en blomsterqvast.
Hvad den var täck! Hvad han blef betagen,

Då jag den råkade kyssa i hast!
Han tog ett steg, som att ordet nu våga,
Likaså jag - men när åtrån var störst,
Kom samma griller, just samma plåga,
Hvilken som skulle säga det först.

Sedan en dag, då minst jag det trodde,
Hastigt och eldigt han nalkades mig,
Yppade brydd hvad i tankarna bodde,
Sade: »Jag älskar ... jag dör utom dig!»
Likaså jag - nu var tvungen ej bunden:
Tvånget försvann, som så länge den fäst.
Frågan är blott från den lyckliga stunden
Hvilken ska hinna säga det mest.

Min vilja

Efter Gleim

Lärde med fåfäng kunskap blänka,
Tära sitt lif med att grubbla och tänka.
Så är ej min vilja, mitt behag:
Vara dum och bli gammal vill jag.

Girige sig med mynt belasta,
Räkna dukaterna, räkna och fasta.
Så är ej min vilja, mitt behag:
Äta sjelf, bjuda andra vill jag.

Måtte de tråna fritt vid skatten.
Gulna af karghet och tvinsot och vatten!
Så är ej min vilja, mitt behag:
Ha godt vin och god färg det vill jag.

Hjeltar, som efter äran trakta,
Fika så gerna att medbröder slagta:
Det är ej min vilja, mitt behag:
Dricka om ibland bröder vill jag.

Könets fyra åldrar

Öfversättning

Flicka, hör hvad hände nyss!
Unga Doris, en herdinna,
Hundra lam sig ville vinna
Af sin herde för en kyss.

Några dagar längre fram
(Säg, hvem kunnat sådant tänka!)
Måste Doris honom skänka
Hundra kyssar för ett lam.

Sen om några dagar än,
Rädd att sig förgäten finna,
För en kyss nu vår herdinna
Skänkte hundra lam igen.

Åter någon dag förgick,
Hund och hjord hon ville våga
För en kyss ... men - grymma plåga -
Lise den nu för intet fick!

Öfver en enögd skönhet

Öfversättning

I, älskare, som plägen brinna
För vackra flickors ögonpar,
Hvad tycken I - min älskarinna
Hon blott ett enda öga har!

Men detta en förtjusning delar,
Som tusen icke kunna ge:
Man kan ej detta öga se
Och ej begråta det, som felar.

En enögd skönhet, täcka kön,
Bör detta dig så högt förvåna?
En enda sol gör dagen skön
Och nattens prakt en enda måna.

Hvar blick mitt hjerta eldadt gör,
Som detta öga till mig sänder.
Så blott en fackla Astrild för,
Hvarmed han sina lågor tänder.

Gaskognisk berättelse

Öfversättning

En medikus utaf det slag,
Som fruktlöst för sin pung ej tiden lagt tillbaka,
Glad vid sin penningskatt den bredde ut en dag
I åsyn af en man, som vårdade hans haka.

»Ack, hvilken rikedom,» skrek denne, »får jag se!
Men, herre, jag er bör uppriktigt underrätta
Att jag en sjukdom har, en medfödd böjelse
Utaf min nästas gods att blifva egare,
Ett fel, som jag ej kunnat rätta.
Läs in er skatt, det vill jag be,
Inled mig ej i frestelse -
Räds att ert lif i fara sätta!»

'Bevars', var doktorns svar, 'så mycket ondt om er
Ej någon kan sig föreställa!
Dessutom vet ni nog, om ni er så beter,
Att äfven för er sjelf det skulle halsen gälla.'
»Ja visst!» så inföll han. »Men när jag pengar ser,
Ej någonting mig kan förfära.
Och om er strupe nu jag råkar gå för nära
Så svär jag, herre, på min ära,
Att det emot min vilja sker!»

Man vet att sällan en barber
Plär aktning för sitt löfte bära,
Men så det ej med denne var;
Han lofvade att halsen skära
Af doktorn - han höll ord, och skar.
På detta sätt han utur verlden sände
Den, som så mången sjelf till evigheten sändt

Och skaffat folk en salig ände,
Fast ej med samma instrument.

Barbern nu, efter hvad som händt,
Ej något godt sig förespådde -
Till flykt försigtigheten rådde.
Men, plötsligt gripen för sitt brott,
Han dömdes utan nåd, och galgen blef hans lott.

Nu den, hvars syssla är att folk i höjden föra,
Dervid ett embetsfel begick,
I thy han hade glömt nog fast att repet snöra;
Och, sen han borta var, barbern tillfälle fick
Att sig ur snaran ledig göra.
Märk ödets underbara skick:
Han kom till lifs, och bödeln blef försvunnen
Att för ett brott sig hafva gjort
Förtjent att upphöjd bli på samma rum och ort,
Då den, som nyss der stanna bort,
Blef värdig till det kall befunnen
Att i sin tur nu hjelpa honom fort.

-

Väl den, som återtjenst kan visa
Mot den, i nöden bistånd skänkt!
Men dubbelt säll man den må prisa,
Som hänga kan den, honom hängt!

Distraktion

Öfversättning

Fru Lise berättade en dag
(Svår är den konsten att berätta),
Fru Lise förtäljde, säger jag,
Ett äfventyr i prose, som jag i rim vill sätta,
Nog lärorikt uti sitt slag
För vissa fruar, som berätta.

»Det var», så sade hon, »en ung och vacker fru
För några år tillbaka,
Som gaf sin älskare en qväll ett rendez-vous.
All anstalt fogad var. Dess fromma äkta maka,
Som drömde ej om sådant spratt,
Var för den afton sysselsatt
Och kammar pigan köpt att väl sin post bevaka.

Frun redan i sin negligé,
Upplåtit för den älskande,
Som nu blef hjertligt karesserad.
Men hvad den stackars frun blef fasligt altererad
Mitt herrskap väl begripa kan,
Ty medan de som bäst omfamnade hvarann -
Så kom min man!»

Té-konseljen. Detta stycke, författadt vid skaldinnans sjuttonde eller adertonde år, har man, ehuru hon sedermera ogillade detsamma, ansett icke böra saknas bland hennes skrifter: »i hennes egen vitterhetshistoria bör det icke förglömmas.

Satir,

Du kulna makt, som slägtet plågar Och vintern i ditt sköte för, Ditt välde djerft jag trotsa vågar -- Din ankomst intet qval mig gör! När andra plötsligt modet fälla Och öfver dagens korthet gnälla, Jag med ett talgljus mig förser. Med papper, bläckhorn och en penna Jag dervid kan det nöjet känna, Som lif åt bildningskraften ger.

»Af mycket val man lätt förvillas» -- En gammal sägen har sin grund. Det rådet derför af mig gillas Att välja ämne straxt på stund. Jag sjunger om de sköna djuren, Som framför andra i naturen Så *granna* egenskaper fått. För dem skall mörkret snart försvinna, Min dank med dubbel klarhet brinna Och infall ges som stora slott.Jag till mitt ämne genast skyndar ... Tag, täcka kön, mig i ditt skygd! Jag gerna mig med dig befryndar Och vill försvara här din dygd. Tänk, man förnuftet dig bestrider -- Vår verld till slutet säkert lider: Man härtill många tecken hör. Bland mankön -- ack, du afunds-låga -- Tänk, det har blifvit satt i fråga Om du bland menskor räknas bör.

Man för en sjukdom dig beskyller, Som sällan botlig vara plär: Med allt det bjefs, som dig förgyller, En tomhet i din hjerna är. Men jag, som vill din sak förklara, Nu till din oskuld vågar svara Åt dem, som fällt så oblyg dom: Se, en garnering utan like, Robronden [81] från de gallers rike Och garnityret ifrån Rom.

Du djerfve, som vill könet svärta. Hvad kan du ha dertill för fog? Månn rätta felet är ditt hjerta, Ell' månn du ej har snille nog? Håll upp att deras värde neka, Och om man dig ej kan beveka! Så vet: på straff det har förråd! Vid kaffebordets täcka skara Till svars du innan kort skall vara Och blekna för ditt öfverdåd.

Och fast du denna domstol jäfvar, Så fins bland könet högre makt.Mot deras hämd du fåfängt sträfvar, Då de engång ditt öde sagt. Här samlar sig till té-konseljer En flock af mössor och korbeljer, [82] Som dig en evig onåd svär. Man först på brottets grofhet tänker, Din ära sen i koppen dränker Och den i harmen straxt förtär.

Men, täcka sällskap, glöm förtreten! Hvem kan väl slippa folkets prat? Se der en fläck uppå serveten Och brädden af ett äkta fat! Här bör din harm sin lystnad mätta Och pigan dugtigt stå till rätta, Som alltid fram i slummer far. Det går for långt! Man bör ej smälta Att på sitt folk förgäfves kälta Om ett och samma alla dar.

En dryg matrona främst vid bordet Sin tyngd en ländstol anförtror. Ett erkändt vett att föra ordet I hennes rika hjerna bor. Hon aldrig tiden tyst förhalar, Men med ett nit och styrka talar, Som gjort så mången piga stum. Sin plats hon ganska vidsträckt pryder Och sina hushållsdater tyder, Som i volymer knapptt få rum.

Till kökets styrsel hon sig vänder, Och straxt ett allmänt utrop hörs. Man grufvar sig och fäller händer Vid allt, som dagligt der förstörs.Här ordas om att nyttja tiden Och huru snart en dag blir liden, Hur litet gagn på den blir gjordt, Hur folket vill på sysslan mäta, Men hinner aldrig mer än äta Och snatta undan smått och stort.

För vänner man ej gerna döljer Hvad helst som hjertats börda är. Min flock så vacker lära följer, Och flera saker yppas här. Förtroligheten ökad blifver, Då för hvarann man nu beskrifver En mängd af svåra hushållsmål. Man kan ej ensam allt fördraga: Det är ju lofligt sig beklaga -- Man är ju ej af jern och stål!

Så artigt snack jag ej förtycker, Som roar nu mitt qvicka lag. Jag gagnar mig af deras nycker: De ge min målning mera dag. Den väg, som jag mig hunnit leta, Bör, täcka kön, dig ej förtreta! Till sjelfsvåld har satiren rätt. Du bör

hans yra lynne tåla, Då jag de samtal nu vill måla, Som hållas i ditt kabinett!

Hvar en åt tungan frihet lemnar Att ösa ut en menlös harm. Man sig på andras heder hämnar, Och vreden blir allt mera varm. Att deras fel med florssikt sålla, Man börjar nu att rådslag hållaOm hvad man sist på balen sett, Hur sig Calista flyktigt svängde, Hur roben [83] lång i sidan hängde Och hur korbeljen suttit snedt.

Hvem är, som nu ej gör sitt bästa Att hålla räfst med andras smak! Att snöpligt glömma bort sin nästa, Det är ej vackra könets sak. Corinnas gång man ej kan gilla, Och, ännu mer, hon klär sig illa, Kordt sagdt: hon har så många fel. Man börjar ifrigt ock förfäkta Att hennes ring är aldrig äkta, Fast hon ger ut den för juvel.

Båd nytt och gammalt här betraktas -- Man glömmer tidens snabba lopp: Ej minsta hvila nödig aktas, Och nya ämnen finnas opp. En fru så djupsint nu begrundar -- Hon påstår det för någon stundar: »Helt säkert kommer någon hit!» Det sker -- man hennes aning sannar: En hyrvagn snart vid porten stannar, Och laget får en ny visit.

Den unga Doris -- stackars flicka -- I dag, att hemta få en fläkt Och med förord att väl sig skicka, Fått lof att helsa på sin slägt. Hvar en på henne ögat riktar, Och för sin grannlåt Doris pliktar Med grin och fnys från alla håll. Till deras fägnad flickan stupar,Då hon i nigning sig fördjupar Att kyssa tantens kjortelfåll. [84]

Förtretad öfver denna våda, Sin plats den stackars Doris tar; Men löjet börjar allmänt råda: Hon ej den minsta fristad har. Med bittert skämt man henne plågar; En synar allt, den andra frågar Hvem henne gett så vackert flor, För hvem hon denna ring bevarar. Med rodnad Doris härtill svarar Att hon har fått den af sin mor.

I mjugg man börjar henne klandra -- En finner plymen alltför lång. »Hvad skada,» hviskar här den andra, »Att kappan är så snäf och trång!» Man ändtligt bryr den lilla ungen Tilldess hon harmsen, rörd och tvungen Till muff och flor och handskar tar: Hon hastigt upp till afsked stiger, Man helsar hem, hon ödmjukt niger Och ganska ledsen hemåt far.

I två partier man sig delar, Hvar gnolar här sin egen takt. En flock vid tvenne vaxljus spelar, Den andra målron har vid makt. Den köld, som ålderdomen qväljer, Blir lindrad af två vinbuteljer: En brasa gör ock hvad hon kan. Man till en kanapé! sig samlar -- En nyckelknippa hastigt skramlar, Och straxt diskursen ämne fann.En åldrig dam sin dosa skakar, Hon krummar sig och hostar ut, Hon putsar ljus och jemkar stakar Och uppå näsan slår en knut. En myndig röst hon sedan höjer, Hvar min ett olikt köksgrepp röjer Och hvarje ord ett skafferi. Sitt hushålls-vett hon grundligt visar Och räknar upp båd svin och grisar Uti en nätt ekonomi:

»Om våra flickor ville lära Det, som till hushållskonsten hör. Och låta bli att omsorg bära Om sådant, som dem icke rör! Att vilja med i studier hoppa, Men ej förstå en hafversoppa Och grina för en smula rök! Det skulle gagna litet mera Att flitigt mamsell Warg [85] studera Och blifva duglig i ett kök.

Men tiden är nu helt förvänder Mot mina fordna ungdomsdar! Man skämmer sina vackra händer, Om man i någon syssla tar. Vid nattduksbordet ständigt sitta Och träget uti spegeln titta Och dagen om gå spänd och rak, Åt sysslan uppå nacken slänga Och flitigt på piknicker [86] flänga, Det är uti vår ungdoms smak.

Ja, stackars den i våra dagar, Som skall en flicka fostra opp!Man visst ej utan orsak klagar: Och aldrig ser man på sin söm. Stor sak -- först man kan göra rosor Och bjebba några franska glosor, Nog får man alltid sen beröm.

Så får hon smak för vitterleken, Vipps skall hon sta och göra rim -- Det bär nog märke uppå steken, När såsen är så seg som lim. Det kan en sten till ondska reta Och ännu mera folk förtreta Att man ej något bättre vet. Nog tror jag det går an att skryta, Men lägg man versen i en gryta, Få se, om soppan då blir fet!

Nej, annat slag, då jag var flicka! Jag mins jag hade göra nog Med spinna, väfva, sy och sticka -- Men tvi som än i penna tog! Gud fröjde salig man mins anda: Han trodde annars allehanda, Och ganska sällan var han glad. För sällskap han mig gerna gömde; Men fick jag bref, han mig berömde, Ty jag förstod ej någon rad.

Men hvarför vill man vett predika För denna tidens sluga djur? Exempel lär dem göra lika, Sen vanan skapt en ny natur.Mitt nit jag dock bekant skall göra: En sjelfklok svärm bör sanning höra -- Att tiga går omöjligt an. Och fast jag ingenting kan rätta, Så får jag dock mitt samvet lätta, Som sådan tyngd ej bära kan.

Hvad synder -- ack, mitt hjerta svider -- Begår nu djerft mitt fräcka kön! Uti så grufligt bistra tider Fins icke en, som går i bön. Hvar kristen billigt det förskräcker: En bordsbön knappt minuten räcker Ack himmel, hvad för religion! I kyrkan både le och prata, Med sockergryn hvarannan mata Och sitta, då de sjunga tron!»

'Min syster, spar din vackra ifver!' Sig yttrar en förfaren tant. 'Hvad hjelper att man dygd beskrifver? De flänga ändå likadant. Låt dem få rasa i sin yra! Jag har om annat att bestyra -- Mitt hushåll ger bekymmer nog. Den sysslan kan visst, på min ära, Båd mod och helsa platt förtära Och ge till klagan största fog.

Af denna tidens vedermöda Hvem är, som icke har sin lott? Förgängligheten allt skall öda: Den fräter både stort och smått. Jag vet ej hvad det är som våller Att aldrig linne nånsin håller:Gud nåde den, som pojkar har! I fjol -- säg, kan man värre höra -- Så lät jag nya skjortor göra, Och nu ä' bara trasor qvar!

Jag hade tänkt att börja väfva Långt förr än någon ann i år, Men, hur man bjuder till att sträfva, Det aldrig utur fläcken går. Gud vet hvad man skall ta sig före, När ej så mycket som ett öre För huset nånsin kan bli spardt! Man gör just flit att allting slösa: Om ur en brunn man mynt fick ösa, Sågs ändå botten lika snart.'

Till detta tal ett bifall ljuder, Som ökar vår matronas nit: Sin dosa hon kring laget bjuder Och pratar både hit och dit. Det hör till könets qvicka anda Att flera ämnen sammanblanda Med lika lycklig snillekraft, Att blindvis lasta och berömma Och lika fritt i allting dömma Som om en väf med fyra skaft.

En nitfull låga henne bränner, Som tungans yrsel eggar opp. Den omsorg, hon så vidsträckt känner, Med klagan får sitt fria lopp. På verldens rymd dess andakt svävfar: Hon för de fräcka nöjen bäfvar, Som hvarje dag förökta bli. »Komedjen» mest dess hjerta sårar:Hon kan ej hindra några tårar För sådant syndigt gyckleri.

Men texten åter snart förvandlas ... Ack, du i allt förfarna kön! Här nu om idel sjukdom handlas Och lutter medicinska rön. En dam så lämpligt vet förtälja De krämpor, henne ständigt qvälja, Att saken får en dubbel vigt. Hon för en snufva sig beklagar Och bannas på så kalla dagar, Som retat upp en gammal gikt.

Mitt sällskap nu sin ifver saknar: Den blir i liten tystnad bytt. Men snart man ur sin dvala vaknar Och börjar fråga efter nytt. En härvid några suckar gjuter, Och laget billigt deraf sluter, Att något hon på hjertat bär. Kring henne man sig allmänt ringar; Och med den tysthet, hon betingar Hon ändtligt yppar hvad det är.

»Ack», säger hon, »mitt hjerta ryser För allt det onda, som man hör! Jag inom mig den aning hyser, Att något värre står oss för. Hur länge man sig har förskapat Och sjelfva Necken efterapat, Har han sig med i leken gett: Tänk, sista gången på maskraden Så har man midt i hela raden Det fula troll skenbarligt sett!»Min flock för denna nyhet häpnar -- Det börjar äfven hemdags bli. Med muff och pels man sig beväpnar Mot köldens grymma tyranni. Man talar om hur tiden lider, I det till dörrn man sakta skrider Och trånga handsken på sig drar. Man skyndar hem allt hvad man hinner... Min dank rättnu i staken brinner, Och jag *mitt* afsked äfven tar.

-

Årstiderna.

"**M**in Atis, tälj ej dina år! Än kan du länge nöjet smaka. När glädjen i ett hjerta rår, Man förs åt ungdomen tillbaka, Och då, min vän, då är det *vår*.

Ej fåviskt fjettra ditt begär, Sök ej de kalla dårar härma! Af dem du till din plåga lär, Att lasten föds af blodets värma, Att lifvets *sommar* vådlig är.

Följ du naturens ömma röst, Förjaga sorgen ur ditt sinne! När ängslan härjar i ett bröst, Då först är ålderdomen inne: Min Atis, ack, då är det *höst*! Min flock för denna nyhet häpnar -- Det börjar äfven hemdags bli. Med muff och pels man sig beväpnar Mot köldens grymma tyranni. Man talar om hur tiden lider, I det till dörrn man sakta skrider Och trånga handsken på sig drar. Man skyndar hem allt hvad man hinner... Min dank rättnu i staken brinner, Och jag *mitt* afsked äfven tar.

-

Årstiderna.

"Min Atis, tälj ej dina år! Än kan du länge nöjet smaka. När glädjen i ett hjerta rår, Man förs åt ungdomen tillbaka, Och då, min vän, då är det *vår*.

Ej fåviskt fjettra ditt begär, Sök ej de kalla dårar härma! Af dem du till din plåga lär, Att lasten föds af blodets värma, Att lifvets *sommar* vådlig är.

Följ du naturens ömma röst, Förjaga sorgen ur ditt sinne! När ängslan härjar i ett bröst, Då först är ålderdomen inne: Min Atis, ack, då är det *höst*!Men vill du rum åt glädjen ge, Åt vexlad åtrå, hopp och nöje, Då skall du dig föryngrad se: Då skola vid ditt muntra löje Behagens systrar ännu le.»

Så sjöng Aristes, glad och vis, Fast grånad under ålderns börda. Hans *vinter* egde väl sin is, Men än han kunde blomster skörda Till nöjets och naturens pris.

-

Saknaden.

Den hydda, der jag fostrad blifvit, Mitt hjertas fordna helgedom, Jag nyss såg ödegjord och tom: Dess vägg var fälld, dess tak man rifvit I följd af nye egarns dom. En tår föll mig så het på kinden -- Förödelsen jag kring mig såg. Den goda ålderstigna linden På gården fälld för yxan låg. Vid denna åsyn, full af smärta, Hvad tusen minnen för mitt hjerta! Hvad år, som sorgligt flutit fram Sen sista glada syskondansen Vid fröjden af midsommarkransen På denna fordom höjda stam! Der låg den nu till jorden stupad Men vill du rum åt glädjen ge, Åt vexlad åtrå, hopp och nöje, Då skall du dig föryngrad se: Då skola vid ditt muntra löje Behagens systrar ännu le.»

Så sjöng Aristes, glad och vis, Fast grånad under ålderns börda. Hans *vinter* egde väl sin is, Men än han kunde blomster skörda Till nöjets och naturens pris.

-

Saknaden.

Den hydda, der jag fostrad blifvit, Mitt hjertas fordna helgedom, Jag nyss såg ödegjord och tom: Dess vägg var fälld, dess tak man rifvit I följd af nye egarns dom. En tår föll mig så het på kinden -- Förödelsen jag kring mig såg. Den goda ålderstigna linden På gården fälld för yxan låg. Vid denna åsyn, full af smärta, Hvad tusen minnen för mitt hjerta! Hvad år, som sorgligt flutit fram Sen sista glada syskondansen Vid fröjden af midsommarkransen På denna fordom höjda stam! Der låg den nu till jorden stupadMed grenen afklädd, kronan kal. Jag stod i tankens natt fördjupad Med detta hemska tunga qval, Med dessa styng, man innerst känner, Då man af sorger lutad går Och måste se hur döden slår Den sista af ens ungdoms-vänner ... Allting min dystra saknad ökte. Kring tomten förde jag min blick -- Allt bar förgänglighetens skick, Försvunnet var det hem jag sökte: Jag endast på dess spillror gick. ....

-

Vintervisa.

Drifvan knarrar under skon, Vädret vildt från norden ryter, Strömmen stelnar under bron, Vandrarns näsa flyter. Kölden utan all pardon Kufvar prins och fattighjon, Hjeltar och rekryter.

Frusna öron, kylda tår, Snabba pelsade personer, Rimfrost uti skägg och hår, Fluss och emulsioner. Med grenen afklädd, kronan kal. Jag stod i tankens natt fördjupad Med detta hemska tunga qval, Med dessa styng, man innerst känner, Då man af sorger lutad går Och måste se hur döden slår Den sista af ens ungdoms-vänner ... Allting min dystra saknad ökte. Kring tomten förde jag min blick -- Allt bar förgänglighetens skick, Försvunnet var det hem jag sökte: Jag endast på dess spillror gick. ....

-

Vintervisa.

Drifvan knarrar under skon, Vädret vildt från norden ryter, Strömmen stelnar under bron, Vandrarns näsa flyter. Kölden utan all pardon Kufvar prins och fattighjon, Hjeltar och rekryter.

Frusna öron, kylda tår, Snabba pelsade personer, Rimfrost uti skägg och hår, Fluss och emulsioner.Gikt och febrar, hvart man går, Menskor oförtänkt på bår, Lik och geridoner.

Dagen fyra timmar, kort, Tre tums is på fönsterrutan, Gamla lif, som hosta torrt, Snufva ingen utan ... Men, min skaldmö, vik nu bort! Sånger af så ängslig sort Skorra kärft vid lutan.

Uti glädtigt brödralag Vill jag vinterns makt förglömma, Lefva nöjd min korta dag Och buteljen tömma. Köld och drifvor trotsar jag Då de bästa nektarslag Få ur bålen strömma.

-

Förnöj samhet.

Visa.

I stillhet gömd för ödets nycker, Jag lefver afundsvärda dar: Jag ingen oväns hot förfar, Och ingen mäktig mig förtrycker. Jag hvilar alltid, när jag tycker, Och dricker gerna när jag har. Gikt och febrar, hvart man går, Menskor oförtänkt på bår, Lik och geridoner.

Dagen fyra timmar, kort, Tre tums is på fönsterrutan, Gamla lif, som hosta torrt, Snufva ingen utan ... Men, min skaldmö, vik nu bort! Sånger af så ängslig sort Skorra kärft vid lutan.

Uti glädtigt brödralag Vill jag vinterns makt förglömma, Lefva nöjd min korta dag Och buteljen tömma. Köld och drifvor trotsar jag Då de bästa nektarslag Få ur bålen strömma.

-

Förnöj samhet.

Visa.

I stillhet gömd för ödets nycker, Jag lefver afundsvärda dar: Jag ingen oväns hot förfar, Och ingen mäktig mig förtrycker. Jag hvilar alltid, när jag tycker, Och dricker gerna när jag har.Mig ingen hemlig åtrå bränner Att se min ära vida spord: Min boning är för nöjet gjord, Som vägen noga till mig känner. Ett muntert skämt och glada vänner Är yppigheten vid mitt bord.

Allt hvad den vises önskan eger Af himlen mig förunnadt är. Jag inom mig ett vittne bär, Som alla skatter öfverväger. Min säng är fridens ljufva läger Och kärleken mitt sällskap der.

Så sällt och ljuft min tid försvinner -- Bekymret mig ej nalkas tör. Jag menskors fel med ömkan hör, Med glädje deras dygder finner Och fridsamt till det målet hinner, Som lasten blott förfärad gör.

-

Till mamsell S*.**

Nej, min Salime, jag må bekänna, Jag hellre ser uti din hand En bandsöm än en penna! Man sagt du skrifver vers ibland -- Ack, om jag den förledarn kände, Som dig på dessa griller bragt, Han skulle få en exemplarisk ände!

Mig ingen hemlig åtrå bränner Att se min ära vida spord: Min boning är för nöjet gjord, Som vägen noga till mig känner. Ett muntert skämt och glada vänner Är yppigheten vid mitt bord.

Allt hvad den vises önskan eger Af himlen mig förunnadt är. Jag inom mig ett vittne bär, Som alla skatter öfverväger. Min säng är fridens ljufva läger Och kärleken mitt sällskap der.

Så sällt och ljuft min tid försvinner -- Bekymret mig ej nalkas tör. Jag menskors fel med ömkan hör, Med glädje deras dygder finner Och fridsamt till det målet hinner, Som lasten blott förfärad gör.

-

Till mamsell S*.**

Nej, min Salime, jag må bekänna, Jag hellre ser uti din hand En bandsöm än en penna! Man sagt du skrifver vers ibland -- Ack, om jag den förledarn kände, Som dig på dessa griller bragt, Han skulle få en exemplarisk ände!

Så oerhördt man ock mig sagt, Att du dig ren till böcker lagt, Att du, för vitter läsning böjlig, Hvar dag med allo makt Dig söker göra lärd och löjlig... Lyd mig och detta uppsåt fly! Vet, du, Salime, hvart dig din dårskap lockar? Hvar gång du snillets blommor plockar, Förgås en ros utaf din hy. Hvar gång som du din lyra tager, Du kärleken förtörnad gör. Salime, ack, nej -- det är ej lager, Men myrten, som dig pryda bör! Tro ej den drift, som dig bedrager, Var med din sälla oskuld nöjd! Sök ej att Pindens spetsar skåda -- Vet, min Salime, på denna höjd Är man med kjortlar uti våda!

--

Bröststycke.

Nu jag tar min pensel -- Sätt dig, min Lisette! Astrild skall dra känsel På dess målning lätt.

Ögonen till färgen Ljufva, himmelsblå! Blickarne till märgen Hjelten genomgå. Så oerhördt man ock mig sagt, Att du dig ren till böcker lagt, Att du, för vitter läsning böjlig, Hvar dag med allo makt Dig söker göra lärd och löjlig... Lyd mig och detta uppsåt fly! Vet, du, Salime, hvart dig din dårskap lockar? Hvar gång du snillets blommor plockar, Förgås en ros utaf din hy. Hvar gång som du din lyra tager, Du kärleken förtörnad gör. Salime, ack, nej -- det är ej lager, Men myrten, som dig pryda bör! Tro ej den drift, som dig bedrager, Var med din sälla oskuld nöjd! Sök ej att Pindens spetsar skåda -- Vet, min Salime, på denna höjd Är man med kjortlar uti våda!

--

Bröststycke.

Nu jag tar min pensel -- Sätt dig, min Lisette! Astrild skall dra känsel På dess målning lätt.

Ögonen till färgen Ljufva, himmelsblå! Blickarne till märgen Hjelten genomgå.Kännaren skall sanna Att ej mera skön, Glad och öppen panna Fins bland Evas kön.

Grekiskt täck i snitten Skall han näsan se -- Liten bugt på midten, Stolt och retande.

Skönast dock befunnen Bland dess gracers tal Är den friska munnen, Rosornas rival.

Barmen blygt sig höjer I ett glest förvar. Rundeln, som sig röjer, Liljans hvithet har.

Kring dess axlar flyter Lockars lätta sky, Som sin skugga bryter Mot en cyprisk hy.

— **Mamsell Lisa.**

Lisa fyllde sjutton år Sista måndan i Oktober -- Småtäck möja: gullgult hår, Kindben som cinober! Plirögd, snedt och pinligt smal, Bland de sköna hon sig räknar, Full med fräknar, Skär och gäll i röst och tal.

Flickan har en fattlig själ (Snällhet henne visst ej tryter), Knypplar uddar tämligt väl Och försvarligt knyter, Stickar, som ej någon kan, Fyra hälar på strumpfoten ... Månn i noten Hon ej fiskar snart en man?

Hon på Vauxhalln [87] då och då Gör effekt vid vaxljusskenet -- Band om håret, coquelicot, [88] Visst ett lån från benet! Smutsigt grann med krams och skräp Tofsen utur hönsens boning! Utan skoning Både kjortel, rock och släp!

- **Den är lycksalig!<7b>**

Lycksalig är den man, som ej, Gift runda året om, sin qvinna trätsjuk funnit, Som från det blida*ja*, han uti brudstoln vunnit, Ej sedan skalla hört mång tusen sträfva *nej!*

Lycksalig är den man förvisst, Hvars femtonåriga och danserfarna dotter Vid smicker och kurtis och suckar och komplotter Utur sin rosenkrans ej någon blomma mist!

-

Hjorten och kaninen.

Fabel.

Kaninen såg en hjort. »Nå,» skrek han, »kära du Du bär en krona ej så ensam som du menar! Jag skjuter öronen ... Se nu -- Nu också jag har horn med grenar!» Det ädla djuret blott gaf pysslingen en blick Och lugn och oförströdd sin bana framåt gick.

-

Den är lycksalig!<7b>

Lycksalig är den man, som ej, Gift runda året om, sin qvinna trätsjuk funnit, Som från det blida *ja*, han uti brudstoln vunnit, Ej sedan skalla hört mång tusen sträfva *nej!*

Lycksalig är den man förvisst, Hvars femtonåriga och danserfarna dotter Vid smicker och kurtis och suckar och komplotter Utur sin rosenkrans ej någon blomma mist!

-

Hjorten och kaninen.

Fabel.

Kaninen såg en hjort. »Nå,» skrek han, »kära du Du bär en krona ej så ensam som du menar! Jag skjuter öronen ... Se nu -- Nu också jag har horn med grenar!» Det ädla djuret blott gaf pysslingen en blick Och lugn och oförströdd sin bana framåt gick.

-

Snillets son, tag ett exempel! Spegla dig i händelsen -- Vid din fart till minnets tempel Svara aldrig pysslingen!

-

Gubben Didrik.

Gamle Didrik var en man, Klok, som få väl skola finnas, Och en plägsed hade han, Som är värd att minnas: Just som den ville all verlden fick rusta -- Aldrig man fann honom klaga och pusta: Sällan hans bröst klämde fram något »ack!» Didrik bara teg och drack.

Didrik hade ock en fru, Första året dråplig qvinna. Skillnad sen på förr och nu Didrik fick besinna: Allt som matronan fick ister kring magen, Snäste hon gubben och skärpade lagen, Tillade honom mång lyten och lack [89] -- Didrik bara teg och drack.

Didriks bröstarfvinge Jöns, Virtuos på kam och giga, Snattade sin grannes höns, Älskade hans piga. Snillets son, tag ett exempel! Spegla dig i händelsen -- Vid din fart till minnets tempel Svara aldrig pysslingen!

-

Gubben Didrik.

Gamle Didrik var en man, Klok, som få väl skola finnas, Och en plägsed hade han, Som är värd att minnas: Just som den ville all verlden fick rusta -- Aldrig man fann honom klaga och pusta: Sällan hans bröst klämde fram något »ack!» Didrik bara teg och drack.

Didrik hade ock en fru, Första året dråplig qvinna. Skillnad sen på förr och nu Didrik fick besinna: Allt som matronan fick ister kring magen, Snäste hon gubben och skärpade lagen, Tillade honom mång lyten och lack [89] -

- Didrik bara teg och drack.

Didriks bröstarfvinge Jöns, Virtuos på kam och giga, Snattade sin grannes höns, Älskade hans piga.Gubben en gång smällde junkern på flinten. Mor kom så till och försvarade pilten -- Didrik försigtigt sin rygg undanstack, Kröp till vrån och teg och drack.

Didrik gubben, stackars mes, Hade ock en enda dotter, Som af bibel och katkes. Gjorde papiljotter, Frestade tången på sjette budordet, Fick engång tvillingar hastigt vid bordet. Gumman hon svor som en ryss och kossack -- Didrik bara teg och drack.

Didrik skuffad inom hus, (Kan man det förtänka gubben!) Tog sig jemt ett aftonrus Klockan sex på klubben, Hängde sin hatt på den vanliga spiken Alltid ordentligt, gaf hin politiken; Och när det hände slikt vådeligt snack, Didrik bara teg och drack.

Didrik med sitt gråa hår Och med ölet spildt på hakan Ändtligt läggas uppå bår Såg den ömma makan. Didrik så nöjd följde liket i koret, Myste och tyckte just om sig med floret, Skyndade hem och spenderade rack, Sjöng i glädjen, sjöng och drack.

-

Mårten Holk

Mårten Holk, af ingen känd,
Knappt af hund och katten.
Bodde i Vintappargränd
Och drack bara vatten.

Satt och skref på sin sextern
Dammig i syrtuten,
Drömde ständigt om qvatern,
Men fick aldrig ut'en.

Hans diné var näst till svält:
Bara sill på fatet.
Men så kom han ut i fält-
Kommissariatet.

Mårtens lycka således gjord -
Högt han sätter hatten,
Har grann rock och ståtligt bord,
Smakar aldrig vatten.

Skrattar du min vän? Åh, tig,
Drick och rök din pipa

Och lär dig en gång af krig
Nyttan att begripa!

Den mödosamma verlden

Vår värde prost jag nylig såg
En morgon, då han ännu låg
Matt utsträckt mellan tvenne lakan.
Hans kinder hade rosens färg,
Hans runda armar hull och märg,
Och magen, kullrig som ett berg,
Sig häfde upp mot isterhakan.
Vid sängen stod ett bord, der denne andans man
Sin frukost redan färdig fann
Af smör och kycklingar, så läcker och så härlig,
Hans vördighet grep saken an
Och fann likören rätt begärlig.
Sen han nu visat utmärkt nit
Med klunk för klunk och bit för bit,
Han åter sänkte sig på mjuka hufvudgärden
Och ropte: »Store Gud, hvad är vårt usla lif?
En ständig kamp mot synd och flärden.
O, Herre, mig thin styrka gif
I thenna mödosamma verlden!»

Den mödosamma verlden.

Vår värde prost jag nylig såg En morggn, då han ännu låg Matt utsträckt mellan tvenne lakan. Hans kinder hade rosens färg, Hans runda armar hull och märg, Och magen, kullrig som ett berg, Sig häfde upp mot isterhakan. Vid sängen stod ett bord, der denne andans man Sin frukost redan färdig fann Af smör och kycklingar, så läcker och så härlig, Hans vördighet grep saken an Och fann likören rätt begärlig. Sen han nu visat utmärkt nit Med klunk för klunk och bit för bit, Han åter sänkte sig på mjuka hufvudgärden Och ropte: »Store Gud, hvad är vårt usla lif? En ständig kamp mot synd och flärden. O, Herre, mig thin styrka gif I thenna mödosamma verlden!»

—

Vid tillfället af den bedröfliga händelsen.

Jag såg en vacker fröken dånad — Det hjertat skar. Jag trodde Parkens sköra spånad Till ända var.Man skrek på allt hvad doktor heter, Ja, grufligt skrek, Man kom med eau de luce och ether ... Och döden vek.

Hvad var, som snart uti hans boja Den sköna bragt? Jo, hennes kära papegoja I kattens makt! Som dufvan, jagad utaf höken I blodig vals, Skrek hon och föll i knä't på fröken Med biten hals.

O, syn af fasa, syn af smärta — Hvad sorgerop! Hvad underverk, att frökens hjerta Än höll ihop! Ack, Dora, att så snart du råkat I Stygens elf, Du, som med samma visdom språkat Som fröken sjelf!

—

Visa om paradiset.

Alla fäders första far I den sälla blomsterparken Naken som en apa var, Åt och sof på bara marken ... Man skrek på allt hvad doktor heter, Ja, grufligt skrek, Man kom med eau de luce och ether ... Och döden vek.

Hvad var, som snart uti hans boja Den sköna bragt? Jo, hennes kära papegoja I kattens makt! Som dufvan, jagad utaf höken I blodig vals, Skrek hon och föll i knä't på fröken Med biten hals.

O, syn af fasa, syn af smärta — Hvad sorgerop! Hvad underverk, att frökens hjerta Än höll ihop! Ack, Dora, att så snart du råkat I Stygens elf, Du, som med samma visdom språkat Som fröken sjelf!

—

Visa om paradiset.

Alla fäders första far I den sälla blomsterparken Naken som en apa var, Åt och sof på bara marken ...Der gick alla skönas mor Utan linne, stubb och skor.

Utaf ortens fält och trän (Gud välsigne hela grödan!) Som de andra djur och fän Fick det arma paret födan: Deras kost på daglig stat Var en evig grönsallat.

Bara vatten fans för törst -- Märk, godt folk, hvad härlig gamman! Djur med klöfvar och med borst Drucko med dem friskt tillsamman. Ingen anade den skatt, Som fördold i drufvan satt.

Nej, i våra nya dar Bättre paradis man känner. Stubb och kjortel hustrun har, Rock och skor de äkta männer. Helt beqvämligt herrn och frun Hvila nu på ejderdun.

Kokt och kryddad är vår mat, Vi ha vin och fulla bålar, Vi ha tallrikar och fat, Valda gäster, glada skålar, Gäster uppå tvenne ben, Skålar gjorda af Franzén.

Tillstå skall nu hvar en vis, Om han blott vill tala ärligt, Att det fordna paradisVar så föga gladt och härligt. Härligare är *vårt* lag ... Granne, drick -- nu dricker jag!

-

Öfver min Pappa.

Så hvila mellan fyra bräder, O, Dumbom, du min hulda far! Jag vandrar kring med röda kläder, För det jag inga svarta har.

Du var mig huld intill mitt sista -- Din bästa son jag alltid var. Men sen jag måst min pappa mista, Så har jag också ingen far.

Man mången knuff mig redan gifvit -- Ja, stackars den, som styfmor fått! Hvar gång jag utan frukost blifvit, Jag fastande till middan gått.

När klockorna begynte ringla Begrafningsdan -- jag mins, hå, hå -- Nog hade jag fått saffrans-kringla [95] Om salig pappa lefvat då.

Men Trälund, den fördömda presten, Nog drack han graföl ur sitt stop: Och sen han slukat alltihop, Så fick jag fattig dricka resten, Var så föga gladt och härligt. Härligare är *vårt* lag ... Granne, drick -- nu dricker jag!

-

Öfver min Pappa.

Så hvila mellan fyra bräder, O, Dumbom, du min hulda far! Jag vandrar kring med röda kläder, För det jag inga svarta har.

Du var mig huld intill mitt sista -- Din bästa son jag alltid var. Men sen jag måst min pappa mista, Så har jag också ingen far.

Man mången knuff mig redan gifvit -- Ja, stackars den, som styfmor fått! Hvar gång jag utan frukost blifvit, Jag fastande till middan gått.

När klockorna begynte ringla Begrafningsdan -- jag mins, hå, hå -- Nog hade jag fått saffrans-kringla [95] Om salig pappa lefvat då.

Men Trälund, den fördömda presten, Nog drack han graföl ur sitt stop: Och sen han slukat alltihop, Så fick jag fattig dricka resten,Sen har jag vandrat verlden kring Och flutit liksom sten om vatten. Hvar gång jag vakat hela natten, Jag icke sofvit någonting.

Jag tänkte visst en runa rista Uppå min salig pappas graf; Men som jag kom att deri brista, Så har det icke blifvit af.

Nu går jag här försagd och slagen Förutan pappa, utan stöd, Ber Gud få lefva till den dagen, Då jag såväl som han blir död.

-

Den förnöjde epikurén.

Visa.

Du, som i höghet tror sällheten vinnas, Lyd ej en fåfäng bedrägelig röst! Lär af en vän, att den säkrast skall finnas I dina känslor och inom ditt bröst!

Okänd och glömd för de mäktigas skara, Aldrig jag rönt deras ärelust än. Men jag är det, som en kung ville vara ... »Hvad är du då?» Jag är lycklig, min vän! Sen har jag vandrat verlden kring Och flutit liksom sten om vatten. Hvar gång jag vakat hela natten, Jag icke sofvit någonting.

Jag tänkte visst en runa rista Uppå min salig pappas graf; Men som jag kom att deri brista, Så har det icke blifvit af.

Nu går jag här försagd och slagen Förutan pappa, utan stöd, Ber Gud få lefva till den dagen, Då jag såväl som han blir död.

-

Den förnöjde epikurén.

Visa.

Du, som i höghet tror sällheten vinnas, Lyd ej en fåfäng bedrägelig röst! Lär af en vän, att den säkrast skall finnas I dina känslor och inom ditt bröst!

Okänd och glömd för de mäktigas skara, Aldrig jag rönt deras ärelust än. Men jag är det, som en kung ville vara ... »Hvad är du då?» Jag är lycklig, min vän!Vid alla händelser, ödet må skicka, Utan förfäran med Bacchus jag ler, Nöjd med mig sjelf, med mitt vin och min flicka. Hvad kan mitt hjerta väl önska sig mer?

-

Döden och jag.

Vid mosler och en bål, Fullkomligt nöjd med mina öden, Jag satt och skref en lustig skål -- Och så kom döden.

»Du vilse går, mon cher!» Så föll i ångsten för mig ordet. »Men lappri -- efter du är här, Stig fram till bordet!

Du bär ett glas i hand, Men ingen vätska syns der flyta. Se här mitt vin, tag hit din sand -- Kom, låt oss byta!»

Den rysliga patron Drack prompt ett glas, drack många flera, Frapperad utaf min fason Att obligera.

Uti en kanndryg mugg Jag varma nektarn honom räckte; Vid alla händelser, ödet må skicka, Utan förfäran med Bacchus jag ler, Nöjd med mig sjelf, med mitt vin och min flicka. Hvad kan mitt hjerta väl önska sig mer?

-

Döden och jag.

Vid mosler och en bål, Fullkomligt nöjd med mina öden, Jag satt och skref en lustig skål -- Och så kom döden.

»Du vilse går, mon cher!» Så föll i ångsten för mig ordet. »Men lappri -- efter du är här, Stig fram till bordet!

Du bär ett glas i hand, Men ingen vätska syns der flyta. Se här mitt vin, tag hit din sand -- Kom, låt oss byta!»

Den rysliga patron Drack prompt ett glas, drack många flera, Frapperad utaf min fason Att obligera.

Uti en kanndryg mugg Jag varma nektarn honom räckte;Och som han drack, jag tyst i mjugg Hans timglas knäckte.

Fort rann all sanden ut -- Båd tid och timma döden glömde Och vid min välgångsskål till slut Hvar droppa tömde.

Dock snart med synbart hot Han sågs den grymma lian nappa, Men tumlade med rusig fot Utför min trappa.

Nu får den frågan rum Och skall sig helt naturligt väcka: Är döden då så satans dum Och lätt att gäcka?

Att han är dum, min vän, Det vittna offren för hans pilar: Den gamle Trälund lefver än -- Och Lehnberg hvilar!

-

Bacchus på riksdagen.

Bacchus, vald till riksdagsman Utaf nöjets bröder, Genast alla röster vann Ifån norr till söder. Och som han drack, jag tyst i mjugg Hans timglas knäckte.

Fort rann all sanden ut -- Båd tid och timma döden glömde Och vid min välgångsskål till slut Hvar droppa tömde.

Dock snart med synbart hot Han sågs den grymma lian nappa, Men tumlade med rusig fot Utför min trappa.

Nu får den frågan rum Och skall sig helt naturligt väcka: Är döden då så satans dum Och lätt att gäcka?

Att han är dum, min vän, Det vittna offren för hans pilar: Den gamle Trälund lefver än -- Och Lehnberg hvilar!

-

Bacchus på riksdagen.

Bacchus, vald till riksdagsman Utaf nöjets bröder, Genast alla röster vann Ifån norr till söder.Gubben, mäktig i kredit, Van att influera, Kom med stora planer hit, Liksom många flera.

Gammalt gräl med rubb och stubb Ville han förstöra, Vandrade på Greiffens klubb, [96] Folkets ton att höra.

En gång hördes en motion In på sena natten Om till hvilken proportion Arack tags till vatten.

»Intet vatten -- flärd och svek ... Saken läggs på bordet!» Skrek en hvar. Och Bacchus skrek: »Lägges *under* bordet!»

Vattnets bruk -- höll Bacchus för Och drog så ur proppen -- Blott förslappar och förstör: Riks- och menskokroppen.

- **Lofsång till Bacchus.**

Visa.

Bröder, se bålen den fröjdas och röker -- Höj om för Bacchus vår glädtiga ton! Se hur han vänligt och mildt oss besöker, Skänker oss glädjen i rack [97] och citron.

Aldrig hans dyrkan ett hjerta bedrager: Alltid han varit de dödliges vän. När han förnuftet dem stundom betager,

Ger han dem ruset och nöjet igen.

Drufvorna skänktes att friden befrämja -- Bacchus bär afsky för härjande stål. Konungar jemt skulle lefva i sämja, Om blott som oftast de tömde en bål.

Hymen skall alltid hans välde besanna -- Svartsjuka griller han lyckligt förströr: Mannen, som gnuggade harmsen sin panna, Blind och förnöjd med sitt öde han gör.

När i förtviflan för kärlekens nycker Ynglingen våldsamt vill slita dess band, Bacchus pistolen ifrån honom rycker, Ger honom glaset i stället i hand.

Vinet i tankarna dristighet föder, Sätter vår bildning i gladare skick --Hvad blefve af våra rimmande bröder, Om icke Bacchus åt dem ropte: »Drick!»

Lyckliga känslor hos gubben han tänder, Ungdomens blomster på kinderna strör, Tanken så lifligt på kärleken vänder, Hjertat så böjligt för skönheten gör.

Sjungom då enigt vår Bacchus till ära — Erkännom honom bland gudarne störst! Måtte sin nektar han jemt oss beskära, Fröjda vårt hjerta, förlänga vår törst!

-

Min sällhet.

Visa.

Till nöjet alla hjertan fika — Det eldar hvarje själs begär. Men hvad en verklig sällhet är, Derom ej någons tro är lika, *Jag* väljer det, som minst skall svika, Och drufvans gud mitt offer bär.

Må skaldens höga yrke blifva Att med ett konstladt lånt behag Och efter reglor, rim och lag Lycksalighetens målning gifva — *Jag* dricker, medan de beskrifva; Och hvad de måla njuter jag.

Må antiqvariens åtrå brinna Att nitiskt för sitt lärda kall.

Hvad blefve af våra rimmande bröder, Om icke Bacchus åt dem ropte: »Drick!»

Lyckliga känslor hos gubben han tänder, Ungdomens blomster på kinderna strör, Tanken så lifligt på kärleken vänder, Hjertat så böjligt för skönheten gör.

Sjungom då enigt vår Bacchus till ära — Erkännom honom bland gudarne störst! Måtte sin nektar han jemt oss beskära, Fröjda vårt hjerta, förlänga vår törst!

-

Min sällhet.

Visa.

Till nöjet alla hjertan fika — Det eldar hvarje själs begär. Men hvad en verklig sällhet är, Derom ej någons tro är lika, *Jag* väljer det, som minst skall svika, Och drufvans gud mitt offer bär.

Må skaldens höga yrke blifva Att med ett konstladt lånt behag Och efter reglor, rim och lag Lycksalighetens målning gifva — *Jag* dricker, medan de beskrifva; Och hvad de måla njuter jag.

Må antiqvariens åtrå brinna Att nitiskt för sitt lärda kall.

Djupt forska i sitt lärda fall, För att en mager upptäckt vinna -- Att denna bålens djuphet finna *Min* enda forskning blifva skall.

Må svärmarn prisa fritt sin lära Och se min blindhet an med sorg, Med bitter harm kring stad och torg Sig öfver otrons makt besvära -- Så länge jag en tår kan tära, Tror *jag* väl aldrig Svedenborg.

Må den om börd och härkomst drömma, Som ingen större lycka vet Än sina anors åldrighet Uti ett textadt

kalfskinn gömma -- *Jag* älskar mer att få berömma Mitt gamla vins förträfflighet.

Må hjelten, som i striden blöder, Sitt mål vid segerns sida nå Och lagerkrönt till äran gå -- Hans ära ej min afund föder: När kriget skördar grymt hans bröder. Kan *jag* mig hundra bröder få.

Ja, Bacchus, dig mitt lof jag skänker, Dig ensam helgar jag min röst; Du gjuter glädjen i mitt bröst Och i en lycklig dröm mig sänker -- Mot allt det qval, som lynnet kränker, Du gaf oss drufvorua till tröst.

Fördubblom då en billig ifver Mot nykterhet och tomma krusOch fruktom för det grymma ljus, Som nöjets liflighet fördrifver -- Säll är den man, hvars lefnad blifver Ett enda oafbrutet rus!

-

Klagan och tröst.

Visa.

»Sälla förflutna dagar, Hvarföre skall jag minnas er? Intet mig nu behagar: Jag endast saknar och klagar ... Sälla förflutna dagar, I återkommen aldrig mer!»

Hvarför skall ängslan plåga ditt bröst? Öppna ditt hjerta för nöje och tröst, Bort med bekymmer, omsorg och gräl -- Sällheten föddes att bo i din själ! Hurtigt på glaset luta, Lär dig att lefva och njuta! Så lyder lagen vid Bacchi befäl ... Bort med bekymmer, omsorg och gräl -- Sällheten föddes att bo i din själ!

- Och fruktom för det grymma ljus, Som nöjets liflighet fördrifver -- Säll är den man, hvars lefnad blifver Ett enda oafbrutet rus!

-

Klagan och tröst.

Visa.

»Sälla förflutna dagar, Hvarföre skall jag minnas er? Intet mig nu behagar: Jag endast saknar och klagar ... Sälla förflutna dagar, I återkommen aldrig mer!»

Hvarför skall ängslan plåga ditt bröst? Öppna ditt hjerta för nöje och tröst, Bort med bekymmer, omsorg och gräl -- Sällheten föddes att bo i din själ! Hurtigt på glaset luta, Lär dig att lefva och njuta! Så lyder lagen vid Bacchi befäl ... Bort med bekymmer, omsorg och gräl -- Sällheten föddes att bo i din själ!

- **Till ungdomen.**

Visa.

Ungdom, du, hvars hjerta hyser Känslan i sin liflighet, Än dig glädjens fackla lyser, Men betänk dess flyktighet! Snart de sälla åren slutas, Snart går nöjets tid förbi -- Det dig skänktes för att njutas: Skynda då att lycklig bli!

Ömma känslor, lek och löjen Ej för alltid bli din lott: Snart af alla dina nöjen Minnet är dig öfrigt blott. Snart skall du, som tusen andra Tvär och trumpen mot hvar man, Afundsjuk de nöjen klandra, Som du sjelf ej njuta kan.

Rys att komma skall den dagen, Då du bräcklig, trög och kall, Sjelf af kärleken bedragen, Flickans hopp bedraga skall! Fåfängt, för att tycke vinna, Du vill synas ung och kry: Man skall blott dig löjlig finna Och dess mer ditt sällskap fly.

Förrän denna åldern nalkas Till ditt hjerta med sin is,Förrän blodet hos dig svalkas, Lef och sjung till nöjets pris! Medan än du värdet känner Af dess dyra ögonblick, Gör dig glad med dina vänner. Sjung och tag ditt glas och drick

-

Tacksägelseskål.

Allting i verlden ger orsak att dricka, När som man saken vill utgrunda rätt. Ödet må fröjd eller vidrighet skicka, Allt till att möta fins endast *ett* sätt: Vinet den glade än gladare gör, Jagar bekymret och sorgen förstör.

Tiderna äro just så som man tar dem, Griller ej fräta den rusiges själ. Fröjdoms med vänner, så länge man har dem -- Falla de undan, så sjungom: »Farväl!» Ödet till hugnad åt menniskor gaf Vin båd' vid barnsöl och bröllop och graf.

Allting fördrar man så nöjd under ruset -- Vinet den säkraste visheten ger. Rymmer min älskliga maka ur huset (Som nu tyvärr bland oss händer och sker), Skyndar jag hurtigt att tömma min bål, Dricker med glädje tacksägelseskål.

- Förrän blodet hos dig svalkas, Lef och sjung till nöjets pris! Medan än du värdet känner Af dess dyra ögonblick, Gör dig glad med dina vänner. Sjung och tag ditt glas och drick

-

Tacksägelseskål.

Allting i verlden ger orsak att dricka, När som man saken vill utgrunda rätt. Ödet må fröjd eller vidrighet skicka, Allt till att möta fins endast *ett* sätt: Vinet den glade än gladare gör, Jagar bekymret och sorgen förstör.

Tiderna äro just så som man tar dem, Griller ej fräta den rusiges själ. Fröjdoms med vänner, så länge man har dem -- Falla de undan, så sjungom: »Farväl!» Ödet till hugnad åt menniskor gaf Vin båd' vid barnsöl och bröllop och graf.

Allting fördrar man så nöjd under ruset -- Vinet den säkraste visheten ger. Rymmer min älskliga maka ur huset (Som nu tyvärr bland oss händer och sker), Skyndar jag hurtigt att tömma min bål, Dricker med glädje tacksägelseskål.

- **Dygden och visheten.**

Från den tid jag spädast var, Mantes jag till *Vishets* dyrkan. »Blif förnuftig!» röt min far, Röt, att det i hjertat skar. Och min mor till *Dygdens* yrkan Gnäll en lexa alla dar.

»Lyd preceptorn!» ropte de: »Var ej flyktig, yr och yster! »Du kan i din ledare» (Ödets godhet ära ske!) »Och i oldfrun hos din syster Dygds och Vishets bilder se.»

»Visheten» ej stod mig an: Jag var trött hans glosor läsa -- Gikt och tvinsot hade han. »Dygdens ena öga rann, Och dess snusbeprydda näsa Högst odrägelig jag fann.

Vänner, undren icke då, Om naturens röst jag lydde, »Visheten» ej borde på, »Dygden» otillbedd lät gå Och för dessa trollen flydde, Lika skrämd af båda två!

Hjertat dock benäget fans Att en annan dygd sig bilda.

Snart min ömma önskan vanns: Snart jag i en sommardans Såg dig, unga blyga Hilda, Prydd med nöjets offerkrans.

Oskulden uti din blick Tjusning i mitt hjerta tände. Glädjen upp för själen gick: Jag i Hildas englaskick *Dygdens* guda-ursprung kände — Evigt den min dyrkan fick.

Och hvar fann jag *Visheten?* Hildas bror, uti ditt hjerta! Älskansvärd du gjorde den, Glad du sjöng om kärleken, Öm var du för likars smärta, Vis vid sjelfva bägaren.

—

Fäder, ungdoms-ledare, Måtte er begripligt blifva Att de vackra dygderne En behaglig skepnad ge — Och de lexor, ni oss gifva, Snart I skolen lydda se!

—

Öfver sagan om »Byxorna» af Leopold. »Byxorna eller Tid och Rum, saga vid kakelugnen», lyder titeln på ett bekant poem af Leopold, riktadt mot den s. k. kritiska filosofien ...

Munkarne, sin herr patron Bonifacius till ära, Brukade i procession Salig gubbens byxor bära Såsom styrkande för tron.

Fäderne, med rakad hjessa, Fotsid kolt, botfärdig min, Rosenkransar och latin, Buro under bön och mässa Trasan i ett gyllne skrin.

Ofelbarlig var effekten Utaf dessa murkna plagg: Mag-ref, stenpassion och agg Sades flykta vid aspekten Af det underbara schagg,

Det kan tros -- om man behagar -- Hvad om deras kraft man sport ... Annan tid och annan ort: Byxorna i våra dagar Likväl större under gjort.

- **Skuggorna.** Beklagligtvis är detta poem ofullbordadt. Det utgör emellertid i sitt närvarande skick en alltför fin målning att här uteslutas.

Hänförd under nattens dvala Till de sälla andars land, Hörde jag två skuggor tala, Såg dem vandra hand i hand. Fästad dock af sinnligheten, Ifrån jorden nog ej skild, Såg jag dem i samma bild Jag dem sett i dödligheten.

På en himmelsk promenad Vid en häck utaf reseda Såg jag Kellgren, ljus och glad, Salig Kraus vid handen leda. Englarne med välbehag Syntes Wasas skald betrakta, Borde vingarne så sakta Att ej vålla minsta drag.

Små cheruber i komplotten Smögo kring hans veka hamn, Nämde leende hans namn, Fäste myrten i kalotten, Sjöngo i serafisk kor Elyseiska harmonier, Sjöngo ljufva melodier Af hans ädle sällskapsbror.

Barden i den sälla våren Syntes i förklaradt skick, Lugn, men känslig var hans blick, Borta sorgerna och tåren. Med en uppsyn glad och kär Helsade han nejdens sköna, Fick ett famntag i det gröna Utaf Dubois le Clere Mamsell Dubois le Clere: en vacker dansös, »en nöjets och behagens prestinna». Kellgren har egnat hennes minne ett särskilt poem, hvarvid han i en not tillägger: »Flere torftige landsmän hade rönt hennes hjelpsamhet, och af tvenne hennes älskare, som ännu lefva vid hennes död (1778), hade hon frälst den ene från gillstugan och till den andre testamenterat all sin egendom.» ....

-

Agnes.

Porten upp -- ett klosterlam Tummar nycklarne och slamrar. Ur en rad af mörka kamrar Hundra hufvu'n titta fram.

Oldfrun för den helga hjorden, Smickrad af så rik visit, Helsar Agnes med de orden: »Sorgens barn, välkommen hit!»

Barden i den sälla våren Syntes i förklaradt skick, Lugn, men känslig var hans blick, Borta sorgerna och tåren. Med en uppsyn glad och kär Helsade han nejdens sköna, Fick ett famntag i det gröna Utaf Dubois le Clere Mamsell Dubois le Clere: en vacker dansös, »en nöjets och behagens prestinna». Kellgren har egnat hennes minne ett särskilt poem, hvarvid han i en not tillägger: »Flere torftige landsmän hade rönt hennes hjelpsamhet, och af tvenne hennes älskare, som ännu lefva vid hennes död (1778), hade hon frälst den ene från gillstugan och till den andre testamenterat all sin egendom.» ....

-

Agnes.

Porten upp -- ett klosterlam Tummar nycklarne och slamrar. Ur en rad af mörka kamrar Hundra hufvu'n titta fram.

Oldfrun för den helga hjorden, Smickrad af så rik visit, Helsar Agnes med de orden: »Sorgens barn, välkommen

hit!»

Agnes, englaskön i tårar, Som af daggen blommans knopp, Knappast räknat femton vårar Af sitt späda lefnadslopp.

Nu hvad täflan bland de fromma! Hvar och en om Agnes mån, Än en fågel, än en blomma, Söta ord och sockerrån.

Småningom förflydde smärtan, Som den flyr, då man är ung: Sorgen blef allt mindre tung, Delad af så många hjertan.

Sköna körer som af Händel, Templet upplyst som en dag, Vackra röster och lavendel Gåfvo andakten behag. . . . .

-

Hvar ålder har sitt skick.

Hvem har dig lärt, min vackra Clara, Så rak och förbehållsam vara? Om jag din halsduk rör, om jag blott stjäl en kyss, Straxt gör du väsen som en ryss! Din blick du så förfärligt väpnar Så att jag nästan alltid häpnar,

Agnes, englaskön i tårar, Som af daggen blommans knopp, Knappast räknat femton vårar Af sitt späda lefnadslopp.

Nu hvad täflan bland de fromma! Hvar och en om Agnes mån, Än en fågel, än en blomma, Söta ord och sockerrån.

Småningom förflydde smärtan, Som den flyr, då man är ung: Sorgen blef allt mindre tung, Delad af så många hjertan.

Sköna körer som af Händel, Templet upplyst som en dag, Vackra röster och lavendel Gåfvo andakten behag. . . . .

-

Hvar ålder har sitt skick.

Hvem har dig lärt, min vackra Clara, Så rak och förbehållsam vara? Om jag din halsduk rör, om jag blott stjäl en kyss, Straxt gör du väsen som en ryss! Din blick du så förfärligt väpnar Så att jag nästan alltid häpnar,

När jag ej brister ut i skratt -- Vår Herre vet hur det är fatt ... Men i din korta kjol, med bjefs och flor garnerad, Och med din lilla skälmska hatt Det förefaller mig så löjligt och besatt Att du vill vara respekterad. Nej, lyd mitt råd, min lilla vän, Benöj dig nu med kärleken -- Och tids nog kommer sen respekten, Då du får bära tur och heta tant i slägten!

-

Till Isabelle.

Visst himlen vid sin skapelse Dig velat mycken nåd bevisa! Han gaf din täcka varelse Två stora ögon för att se, En liten mun att bara le, En hy som alla skulle prisa, En fin och artigt danad kropp, Ett blod i ständigt fridsamt lopp, Ett hjerta, som ej gläds, ej lider, Kort sagdt: ett väsen sällt och -- dödt. Blott socker känner du är sött, Och senap vet du att den svider.

- När jag ej brister ut i skratt -- Vår Herre vet hur det är fatt ... Men i din korta kjol, med bjefs och flor garnerad, Och med din lilla skälmska hatt Det förefaller mig så löjligt och besatt Att du vill vara respekterad. Nej, lyd mitt råd, min lilla vän, Benöj dig nu med kärleken -- Och tids nog kommer sen respekten, Då du får bära tur och heta tant i slägten!

-

Till Isabelle.

Visst himlen vid sin skapelse Dig velat mycken nåd bevisa! Han gaf din täcka varelse Två stora ögon för att se, En liten mun att bara le, En hy som alla skulle prisa, En fin och artigt danad kropp, Ett blod i ständigt fridsamt lopp, Ett hjerta, som ej gläds, ej lider, Kort sagdt: ett väsen sällt och -- dödt. Blott socker känner du är sött, Och senap vet du att den svider.

- **Vers, funnen på en sof-stol tillhörig en viss poët.**

Om någon har förtjent att sömnens sötma smaka, Så är det säkert du min vän, Du, som ej nånsin tröttnat än För vitterhetens bästa vaka! Må uppå detta rum din sömn så säker bli Som snillets barn sig kunna lofva Att vid din ljufva poesi Förutan någon länstol sofva!

-

Lukas.

Den talegåfva, Lukas har, Af mången hålls för stor och rar: Man tror att ingen kan i konsten högre stiga. Men sakens art jag bättre vet, Ty all hans tungas färdighet Är blott en oförmögenhet Att kunna tiga.

-

Vers, funnen på en sof-stol tillhörig en viss poët.

Om någon har förtjent att sömnens sötma smaka, Så är det säkert du min vän, Du, som ej nånsin tröttnat än För vitterhetens bästa vaka! Må uppå detta rum din sömn så säker bli Som snillets barn sig kunna lofva Att vid din ljufva poesi Förutan någon länstol sofva!

-

Lukas.

Den talegåfva, Lukas har, Af mången hålls för stor och rar: Man tror att ingen kan i konsten högre stiga. Men sakens art jag bättre vet, Ty all hans tungas färdighet Är blott en oförmögenhet Att kunna tiga.

-

Till Lise, som begärde bli afmålad som nunna.

Jag trodde du var nöjd att få, så stor du är, Som Venus på min tafla pråla; Men då du nu af mig begär Att jag som nunna dig skall måla, Så minskas ock dervid till hälften mitt besvär, Ty, sköna Lise, att icke tadel väcka, Så bör din nunnebild till midjan endast räcka.

-

Gunilds glasögon.

Sen hon, med klämd och knipen näsa, Igenom dessa runda glas Begynt Then Helga Skrift att läsa, Må hin med henne tas, Ty liksom de förstora orden I hennes stora bok med sammets-permarne Och silfver-häktorne, Så börjar hon för stort att se Hvart enda litet fel hos nästan här på jorden.

-

Till Lise, som begärde bli afmålad som nunna.

Jag trodde du var nöjd att få, så stor du är, Som Venus på min tafla pråla; Men då du nu af mig begär Att jag som nunna dig skall måla, Så minskas ock dervid till hälften mitt besvär, Ty, sköna Lise, att icke tadel väcka, Så bör din nunnebild till midjan endast räcka.

-

Gunilds glasögon.

Sen hon, med klämd och knipen näsa, Igenom dessa runda glas Begynt Then Helga Skrift att läsa, Må hin med henne tas, Ty liksom de förstora orden I hennes stora bok med sammets-permarne Och silfver-häktorne, Så

börjar hon för stort att se Hvart enda litet fel hos nästan här på jorden.

-

Lifvets korthet.

»Lifvet är kort Och sorgerna många!» Säger fru Skrumpler och suckar så tätt. »Lifvet är kort Och kjortlarna långa!» Gnolar Lisette ... Och gumman och flickan ha begge rätt - Lustig duett!

-

Intet ord i laget.

Fragment.

Feta snusande matronor Kring ett dukadt kaffebord (Styfva deras hufvudbonor Liksom deras tal och ord), Fruar skräckligt hushållsamma, Skreko för mig och bakom - Ingen väf och ingen amma Hade *jag* att tala om.

-

Lifvets korthet.

»Lifvet är kort Och sorgerna många!» Säger fru Skrumpler och suckar så tätt. »Lifvet är kort Och kjortlarna långa!» Gnolar Lisette ... Och gumman och flickan ha begge rätt - Lustig duett!

-

Intet ord i laget.

Fragment.

Feta snusande matronor Kring ett dukadt kaffebord (Styfva deras hufvudbonor Liksom deras tal och ord), Fruar skräckligt hushållsamma, Skreko för mig och bakom - Ingen väf och ingen amma Hade *jag* att tala om.

-

Ändå någon olyckligare.

En man, som hade inga skor, Uti sin nöd och harm på ödets delning svor. »Kan någon,» sade han, »väl mera uslig vara?» 'Ack jo!' en krympling hördes svara. 'Tänk — när din skolöshet så litet du fördrar, Hvad skall *jag* säga då, som inga fötter har!'

—

Fosterfadern.

Liksom man stundom ser en farbror eller moster Och hvad som helst för slags person Åt mången faderlös ge kristlig protektion, Så ser man sekter Snapp, poet till profession, Ge kärligt hägn och adoption. Åt faderlösa snillefoster.

—

Oförtänkt svar på frågan.

'**S**äg,' sade Rufus åt sin fru, 'I denna stad hvem känner du Som ej är hanrej ibland männer —

Fosterfadern

Liksom man stundom ser en farbror eller moster
    Och hvad som helst för slags person
Åt mången faderlös ge kristlig protektion,
Så ser man sekter Snapp, poet till profession,
    Ge kärligt hägn och adoption.
    Åt faderlösa snillefoster.

Oförtänkt svar på frågan

'Säg,' sade Rufus åt sin fru,
'I denna stad hvem känner du
Som ej är hanrej ibland männer -
Säg hvem du dervid undantar?'
»Min söta vän,» var hennes svar,
»Minsann jag någon enda känner!»

Notifikation

Nej, ingen fins så vis och qvick,
Som icke något dumt begick:
Sjelf Sokrates sig tog en qvinna.
Och icke fins så dumt ett får,
Som man ej klokt en gång skall finna:
Min käre farbror dog i går.

Samtal mellan doktorn och patienten

Doktorn.

Nå, febern är förbi - jo, jo, den der mixturen,
Den flaskan sist, den gjorde kuren:
Ja, den har räddat er, min vän!

Patienten.

Helt visst - så mycket mer som jag ej smakat den.

Den lille ljugaren

Slå vad att lill her von P.
Med tiden blir en ljugare,
Slå vad - jag säkert ej skall tappa -
Ty då han än i vaggan låg,
Han på sin moders make såg
Och ropte: »Pappa!»

Förr och nu

Jag fordom hungrig var och hade intet bröd:
Jag egde intet mynt, och borta var krediten,
Nu har jag mat och mynt, och allt till öfverflöd,
Men ingen njutning mer, och borta är aptiten.

Till en astronom

Förgäfves söker du bevisa oss till pricka
Att folk i månen bor:
Bevisa först och främst att der är vin, min bror,
Förstås sen af sig sjelft der äro de, som dricka!

Till fru ***, som är rädd för ormbett

Ni anser ormbett som en fara -
Men om ett sådant djur er stack,
Så kan ni säker derpå vara
Att ormen straxt af etter sprack.

Öfver ett monument

Här hvilar salig herrn, den store guvernören...
Se, alla Dygderna, som gråta vid hans graf!
Men ganska hjertligt log skulptören,
Då han dem detta uttryck gaf.

Epigrammer

1.

»Man vänjes vid allt!» Det är en gammal regel...
    Dock eger den sitt undantag:
Lise rädd för spöken är, fastän hon varje dag
    Ett sådant ser uti sin spegel.

2.

Hvad gör det dig hvad blomster biet suger,
    Om blott dess skatt är söt och klar?
Hvad gör det dig, när versen duger,
    Hvar Grips den stulit har?

3.

Att vidt och bredt och lärdt med kritisk recension
En usel auktors verk i sanningsdagern ställa,
    Det är att fälla
    En tätting med kanon.

2

.

Hvad gör det dig hvad blomster biet suger, Om blott dess skatt är söt och klar? Hvad gör det dig, när versen duger, Hvar Grips den stulit har?

3.

Att vidt och bredt och lärdt med kritisk recension En usel auktors verk i sanningsdagern ställa, Det är att fälla En tätting med kanon.

—

Skepparen och skeppsredaren.

Imit. **E**n skeppare (— jag mins ej på hvad ort: Det bör dock sagans gång på intet sätt förstöra —) Fick en gång mycken lust att göra Hvad du, min läsare, törhända redan gjort ... »Hvad var det då?» Du skall få höra, Så snart som rimmet gynnar mig. Han fick ... nu skall det gå ... fick lust att gifta sig. Han hade eftertänkt helt ensam i kajutan En dag, då nyss han satt i land, Hur som att hustru ha är roligt nog ibland, Liksom också att vara utan.

Vid det han grubblar så, han skådar från sitt däck En mö, som trippar fram vid bryggan Så pirrögd, ung och smärt och täck, Att skepparns frihet tog sin knäck Vid första ögonkast på denna lilla styggan, Begärligt nu han kikade Än på dess nätta fot, än på den runda armen Och än der guld-ke'n glittrade I glisan af den hvita barmen. Vid denna ljufva syn ett fast beslut han tar Att aldrig i sin lefnadsdar De gifta männers glädje smaka, Om flickan, som så däjlig var, Ej ville bli hans äkta maka. Till lycka för hans eld och fattade förslag Fann han för henne stort behag Och fick kontraktet snart reglera, Om jag mins rätt, densamma dag Förmedelst näsdukar och nankin flera slag Samt litet vin ifrån Madera. Allt detta mod i flickan satt: Hon saken mer ej öfvervägde, Men tog anbudet an af den Neptun, som egde Treuddad gaffel ej, men väl trehörnad hatt.

I första glädjen öfver detta Gick skepparn till sin redare Att ödets skickelse ödmjukligen berätta Och herr grossörn till bröllops be. Han kom och undrade att se I brudstoln en så vacker flicka Bredvid en solbränd

skeppare. När presten gjort sitt kall och man begynt att dricka, Brast herr grosshandlarn ut i glädtig skämtsamhet: »Min hjertans herr kapten, det är en vågsamhetAtt med så vacker brud sig para, Då man ej eger läglighet Att jemt vid huset hemma vara. I dessa onda tiderna Tyvärr man fler exempel känner Hur som de vackra hustrurna, När vinden blåser upp för deras kära männer, Båd ett och annat företa — Betänk» ... 'Hvad skall jag mer betänka!' Gaf skepparn hurtigt nu till svar. 'Om mig min hustru horn vill skänka, Är jag ej ensam, som dem har. Dessutom, hur man sig må vända, Är saken alltid en, på föga skillnad när: Jag seglar bort till verldens ända, Blir hanrej, medan jag är der — Och medan, min patron, *ni* blott på börsen är, Kan er precist detsamma hända.'

—

Må den moral, som sagan innebär, En hvar skeppsredare till tjenlig varning lända!

—

Min lefnads mål.

Visa.

Efter tyskan. **P**å fältet, der blodströmmar rinna, Tror krigarn sin lycka att finna. Dit ilar han, säker att äran det böd, Och finner sin död.

Att med så vacker brud sig para, Då man ej eger läglighet Att jemt vid huset hemma vara. I dessa onda tiderna Tyvärr man fler exempel känner Hur som de vackra hustrurna, När vinden blåser upp för deras kära männer, Båd ett och annat företa — Betänk» ... 'Hvad skall jag mer betänka!' Gaf skepparn hurtigt nu till svar. 'Om mig min hustru horn vill skänka, Är jag ej ensam, som dem har. Dessutom, hur man sig må vända, Är saken alltid en, på föga skillnad när: Jag seglar bort till verldens ända, Blir hanrej, medan jag är der — Och medan, min patron, *ni* blott på börsen är, Kan er precist detsamma hända.'

—

Må den moral, som sagan innebär, En hvar skeppsredare till tjenlig varning lända!

—

Min lefnads mål.

Visa.

Efter tyskan. **P**å fältet, der blodströmmar rinna, Tror krigarn sin lycka att finna. Dit ilar han, säker att äran det böd, Och finner sin död.

På hafvets förrädiska bölja Sin åtrå vill sjömannen följa: Han trotsar för vinning båd faror och nöd Och finner sin död.

Så dåraktig håg *mig* ej drifver: I stillhet jag hemma förblifver. För namn och för pengar ej himlen oss böd Att söka vår död.

Ej lagrar och mynt mig betunga: Jag lefver att dricka och sjunga — I Lydias sköte mig sällheten böd Att söka *min* död.

—

Danska sånggudinnan till den svenska.

Öfvers. **H**it mot Danas sälla stränder hördes Ljudet af din stämmas harmoni. Syster, ljuft af den min känsla rördes: Hittills okänd vällust var deri.

Ack, i nordens fordna hjeltedagar Mildt förentes våra rösters ljud. Skönast hördes vi vid skaldens lagar Sjunga krigets, sjunga hjertats gud.

Men, min syster, seder, språk och tider Löste detta sköna rosenband.

På hafvets förrädiska bölja Sin åtrå vill sjömannen följa: Han trotsar för vinning båd faror och nöd Och finner sin död.

Så dåraktig håg *mig* ej drifver: I stillhet jag hemma förblifver. För namn och för pengar ej himlen oss böd Att söka vår död.

Ej lagrar och mynt mig betunga: Jag lefver att dricka och sjunga — I Lydias sköte mig sällheten böd Att söka *min* död.

—

Danska sånggudinnan till den svenska.

Öfvers. **H**it mot Danas sälla stränder hördes Ljudet af din stämmas harmoni. Syster, ljuft af den min känsla rördes: Hittills okänd vällust var deri.

Ack, i nordens fordna hjeltedagar Mildt förentes våra rösters ljud. Skönast hördes vi vid skaldens lagar Sjunga krigets, sjunga hjertats gud.

Men, min syster, seder, språk och tider Löste detta sköna rosenband.

Hvar för sig sin lager ensam vrider, Stämmer harpan, ack, med ensam hand.

Derför glädjen i min blick sig röjde, Derför nämde jag den dagen säll, Då din röst förtrollande sig höjde Ifrån Sveas ljungbeväxta fjäll.

Ack, så kom — se mina armar sträckas — Skynda mot min hulda systerbarm! Ack, så kom! Må evigt aldrig släckas Lågan, som har gjort vår vänskap varm!

Sänd, Apollo, sänd med faders-löje Nordens sångmör faders-blickar ned! Öfver dem låt hvila ro och nöje, Hvila trofast enighet och fred!

—

Strutsen.

Fabel.

Öfvers. »**G**e rum! Jag vill mig utflygt ge!» Så skrek en struts till tranorne. »Jag kan ej stoftets låghet lida. Ge rum!» Och alla tranorne Att vördsamt maka sig till sida, Att sträcka hals och ben och uti tystnad bida

Hvar för sig sin lager ensam vrider, Stämmer harpan, ack, med ensam hand.

Derför glädjen i min blick sig röjde, Derför nämde jag den dagen säll, Då din röst förtrollande sig höjde Ifrån Sveas ljungbeväxta fjäll.

Ack, så kom — se mina armar sträckas — Skynda mot min hulda systerbarm! Ack, så kom! Må evigt aldrig släckas Lågan, som har gjort vår vänskap varm!

Sänd, Apollo, sänd med faders-löje Nordens sångmör faders-blickar ned! Öfver dem låt hvila ro och nöje, Hvila trofast enighet och fred!

—

Strutsen.

Fabel.

Öfvers. »**G**e rum! Jag vill mig utflygt ge!» Så skrek en struts till tranorne. »Jag kan ej stoftets låghet lida. Ge rum!» Och alla tranorne Att vördsamt maka sig till sida, Att sträcka hals och ben och uti tystnad bida

Det underverk, som skulle ske. »Ge rum! Det är beständt — jag upp till fästet svingar!» Nu bråkar han sin tunga kropp ... Nu flaxar han ... se så, låt gå — friskt opp ... hopp, hopp! Men nej, förgäfves allt: han har för korta vingar Och hinner ej två tum ur kärret opp. En narrs försök till ömkan bringar, En inbilsk narrs försök till ömkan och förakt — Att ändra denna lag står ej i ödets makt ... Också i snillets verld det idel löje väcker, Då strutsen fruktlöst vingar sträcker Och står i gyttjan fast, men ropar dag från dag: »Ge rum, ge rum — *nu flyger jag!*»

—

En mans grafskrift öfver sina tvenne hustrur.

Öfver.

Öfver den första.

O, hvila, kalla hårda sten, Som silkeshyende så lätt på dessa ben! Om du den maka känt, som evigt mig förlåtit, Sjelf — ack, så sten du är — du hade henne gråtit. Öfver den andra. Dig jag ej heller kan förgäta, Min Lisa, du, som hvilar här!

Det underverk, som skulle ske. »Ge rum! Det är beständt — jag upp till fästet svingar!» Nu bråkar han sin tunga kropp ... Nu flaxar han ... se så, låt gå — friskt opp ... hopp, hopp! Men nej, förgäfves allt: han har för korta vingar Och hinner ej två tum ur kärret opp. En narrs försök till ömkan bringar, En inbilsk narrs försök till ömkan och förakt — Att ändra denna lag står ej i ödets makt ... Också i snillets verld det idel löje väcker, Då strutsen fruktlöst vingar sträcker Och står i gyttjan fast, men ropar dag från dag: »Ge rum, ge rum — *nu flyger jag!*»

—

En mans grafskrift öfver sina tvenne hustrur.

Öfver.

Öfver den första.

O, hvila, kalla hårda sten, Som silkeshyende så lätt på dessa ben! Om du den maka känt, som evigt mig förlåtit, Sjelf — ack, så sten du är — du hade henne gråtit. Öfver den andra. Dig jag ej heller kan förgäta, Min Lisa, du, som hvilar här!

Från masken i din graf du säkert fredad är, Ty maskar troll ej bruka äta.

—

Den kurerade svartsjuke.

Öfvers. **H**an kysser henne — ack, och jag skall se derpå! *Hon* kysser *honom* — ha, mig själ och sans förgå! Kom, skynda, fyll mig då pokalen, Att jag må slippa se och slippa rent bli galen!

Jag ser och dricker, dricker, ser... O, Bacchus, Bacchus, o, hvad sker? Hvad fröjd ... jag ser ej något mer Än vin och glas — och allting ler,

—

»Lyckan råkar man.»

Öfvers. **E**n man i nödens stund ett rep om halsen band: Han ville hänga sig — men han en guldbörs fann. Straxt repet han ifrån sig slängde, Med lustigt mod till skatten grep, Då den, som skatten mist, nu fann på detta rep Och i sin sorg sig dermed hängde.

— Från masken i din graf du säkert fredad är, Ty maskar troll ej bruka äta.

—

Den kurerade svartsjuke.

Öfvers. **H**an kysser henne — ack, och jag skall se derpå! *Hon* kysser *honom* — ha, mig själ och sans förgå! Kom, skynda, fyll mig då pokalen, Att jag må slippa se och slippa rent bli galen!

Jag ser och dricker, dricker, ser... O, Bacchus, Bacchus, o, hvad sker? Hvad fröjd ... jag ser ej något mer Än vin och glas — och allting ler,

—

»Lyckan råkar man.»

Öfvers. **E**n man i nödens stund ett rep om halsen band: Han ville hänga sig — men han en guldbörs fann. Straxt repet han ifrån sig slängde, Med lustigt mod till skatten grep, Då den, som skatten mist, nu fann på detta rep Och i sin sorg sig dermed hängde.

— Från masken i din graf du säkert fredad är, Ty maskar troll ej bruka äta.

—

Den kurerade svartsjuke.

Öfvers. **H**an kysser henne — ack, och jag skall se derpå! *Hon* kysser *honom* — ha, mig själ och sans förgå! Kom, skynda, fyll mig då pokalen, Att jag må slippa se och slippa rent bli galen!

Jag ser och dricker, dricker, ser... O, Bacchus, Bacchus, o, hvad sker? Hvad fröjd ... jag ser ej något mer Än vin och glas — och allting ler,

—

»Lyckan råkar man.»

Öfvers. **E**n man i nödens stund ett rep om halsen band: Han ville hänga sig — men han en guldbörs fann. Straxt repet han ifrån sig slängde, Med lustigt mod till skatten grep, Då den, som skatten mist, nu fann på detta rep Och i sin sorg sig dermed hängde.

—

Dido till Eneas.

Denna öfversättning finnes särskilt tryckt i brochyrform (1778) och åtföljes af en så lydande underrättelse: »Dido, prinsessa af Tyrus, var gift med Sikeus, Herkulis prest, hvilken af hennes bror Pygmalion, som ville bemäktiga sig hans rikedomar, blef mördad vid sjelfva altaret, hvarefter hon, för att undvika denne sin brors grymhet, såg sig nödsakad att lemna sitt fädernesland och anlände med stora skatter till Libyen, hvarest hon köpte sig ett landstycke och byggde staden Kartago. En häftig storm ditförde Eneas, som jemte sitt medfölje undsluppit elden vid Trojas förstöring. Dido ansåg deras ankomst med nöje och tillbjöd äfven Eneas sin spira, hvilken hon med en öm kärlek förband honom att emottaga. Men Eneas, som ämnade sig till Italien, ryggade snart de löften om beständighet, hvarmed han under en förställd ömhet hade förblindat henne, och bestämde sedan sin resa från Kartago. Detta hans beslut utgör ämnet för hennes klagan; och då hon ej kan beveka honom att förändra sitt uppsåt, dödar hon sig sjelf, förtviflad, med ett svärd, som den otrogne trojanen skänkt henne» ... Omedelbart vid början af poemet är intryckt en liten vignett, föreställande Dido i sin smärta sittande vid ett skrifbord med svärdet i ena handen och en penna i den andra. På afstånd synes den flyende trojanska flottan. Samma skäl som gäller för »Té-konseljen» (se noten på sid. 186) torde ock få åberopas för återupplifvandet af ifrågavarande öfversättning, högt lofordad af (bland andra) Thorild, men i en sednare period icke gillad af skaldinnan sjelf (se vidare hennes lefnadsteckning.)

Öfvers. från Ovidius.

Som svanen klaga plär, då han vid stranden hvilar Och under sorgsen sång till sin förvandling ilar, Så äfven nu mitt bröst det sista utbrott gör: Jag yppa vill mitt qval, jag klagar och jag dör. Du, grymme, som dig djerft utaf ditt brott förnöjer,

Jag ej att röra dig min ömma klagan höjer; Men sen jag redan sjelf förlorad är förut, Jag äfven några ord förlora må till slut. Du reser ... Ingenting ditt uppsåt kan förstöra, Ej Didos qval förmår att dig till ömkan röra: Och under samma vind, som nu din kosa styr, Ditt löfte på en gång med dina segel flyr. Den, som af ädel drift din lycka velat öka, Du lemnar för att nu ett okändt rike söka; Kartagos stolta torn förnöja dig ej mer. Du anser med förakt den spira, man dig ger. Till nya äfventyr förmäten du dig ämnar Och åt ett ovisst hopp dig flyktigt öfverlemnar. I stället för det land, som redan hör dig till, Du kring de vilda haf ett rike söka vill. Men om till önskad hamn dig vädret skulle föra, Hvem lär dock af sin tron dig villigt offer göra? Hvem lär af ädelmod sitt rike och sitt land Med nöje lemna bort uti en okänd hand? Förrän i detta fall du kan ditt uppsåt vinna, Det för dig återstår att än en

Dido finna, Att åter röja få ditt falska hjertas art Och ge ett löfte bort, som glömmes lika snart. När skall du få en stad, der du som här kan råda, Och öfver folk och land från egna murar skåda? Och om du detta mål kan vinna utom mig, Du ej en maka får, som lika älskar dig. Jag brinner utan hopp och med den ömsta plåga, Liksom ett offer tärs utaf sin helga låga. Eneas, jag din ed mig jemt till minnes för — Du rubbar dagens frid och natten sömnlös gör. Du döf och otacksam ej minsta tröst mig unnat, Men idel trolöshet mitt hjerta grymt förkunnar; Och fast du i ditt bröst så mycken hårdhet bär, Min kärlek af din bild, ditt väsen dårad är.Med allt mitt ömma qval Eneas mig behagar: Jag på hans trolöshet, men ej på honom klagar; Jag honom mot min eld, mot äran brottslig ser, Men sen jag klagat har, jag älskar honom mer. Se, Venus, allt det qval, jag för din son skall lida! Låt honom icke mer den ljufva eld bestrida, Som han mig skyldig är och som du tända kan! Mitt hjerta vägrar mig att älska någon ann'. Låt honom af sitt brott till ädel ånger föras — Om han ett hjerta har, så bör det kunna röras. Men ... med ett flyktigt hopp jag sjelf mig nu bedrar: Eneas, känslolös, ej någon ömhet har. Du i en ödemark af vilddjur alstrad blifvit, Och klippans hårda brant ditt väsen grymhet gifvit. Du bär uti ditt bröst det hafvets vilda art, Som sjelft tycks neka dig en djerf och trolös fart. Hvart flyr du? Vintren sjelf ditt uppsåt gör förgäfves — Se, böljan retad är och utaf östan häfves. Ack, att hon i sitt ras mig måtte bistånd ge, Och du att dröja qvar dig måtte nödgad se! Eneas, ingenting emot din grymhet väger: Mer billighet än du det vilda vädret eger. Det tyckes som min sorg den ilskna stormen rör, Då jag förutan tröst dig den till sinnes för. Men fast med evig köld du borde hatad blifva, Min ömhet aldrig kan Eneas öfvergifva: Fast af din falska själ min kärlek nu försmås, Jag älskar dig för högt att se ditt lif förgås. Dock jag med all min bön dig fåfängt söker tvinga: Blott du kan från mig fly, du skattar döden ringa. All fara för ditt lif du från din tanke slår, Du glömmer hafvets svek och hvad det grymt förmår. När på dess vida rymd din kosa du vill vända,Förmäten du ej ser hvad snart dig der kan hända. Det rummet vådligt är. Eneas du ju vet. Att hämden, der beredd för köld och trolöshet, Skall med en dubbel rätt de falskas lif förfölja, Då kärleks egen mor är alstrad af dess bölja. Du ser det är ditt väl, som eldar mitt begär — Jag räds förlora dig, och sjelf förlorad är. Fast jag af ädel harm som ovän dig bör nämna, Jag fruktar dock det våld, som hafvet dig kan ämna. Nej, min Eneas, lef! Af alla plågors makt Din död mig sårar mer än otro och förakt. Min hämd sig fåfängt kan så hårdt mot dig förklara — Må hellre till min död Eneas orsak vara! Den med de ömsta skäl blir Dido mindre svår, Om blott från faror fri Eneas lefva får. Välan, dig föreställ en storm, som fasa väcker, Som, följd af svarta moln, din djerfva kosa släcker! Ack, säg, (men utan vigt min spådom vara må!) Hvad lär då synas dig? Hvad lär du tänka då? Förgäfves skall du mer emot ditt samvet sträfva: Din sorgsna makas bild skall för din åsyn sväfva. Bedragen i sitt hopp, bedröfvad, blodig, blek, Skall hon dig förebrå din mened och ditt svek. Du skall, men alltför sent, för hämdens åska häpna. Och tro att mot ditt bröst sig afgrundsmakter väpna. Ja, sjelf du säga skall, då faran förestår: »Jag har förtjent det straff, som nu mig öfvergår!» Eneas, kan du ej din grymhet rådrum gifva? Dröj än! En säker: fart skall din belöning blifva — Och om du, lika hård, ej vill mitt qval förstå, Så låt dock för din son en billig ömhet rå! Betänk, när du från mig med fåfäng ifver hastar,Uti hvad farors mängd du äfven honom kastar! Hans oskuld aldrig har till hårdhet gett dig fog — Att du min död beredt, det kan ju vara nog. Skall ock den helgedom, du frälst, ur eldens lågor,Vid Trojas förstöring. Nu lemnas till ett rof åt hafvets vilda vågor? Har du den rena nit för dina gudar glömt, Hvaraf du dock för mig så ofta dig berömt? Men nej, din grymma själ, att all sin ondska öfva, Har blott med denna dikt min kärlek velat sofva. Du aldrig vördnad känt för någon gudamakt, Och idel falskhet röjs i allt hvad du mig sagt. Dock ... *jag* ej öfver dig har ensam rätt att klaga, Du har ej början gjort att listigt mig bedraga: Iuli vackra mor Kreusa, Eneas' första gemål. det öde äfven rönt, Att du med köld och flärd har hennes eld belönt. Jag i mitt ömma bröst en liflig oro kände, Då för mig yppadt blef hur henne detta hände; Men dårad för mitt val, jag ej den fara såg, Som af din falska själ mig äfven förelåg. För denna svaghets skull har jag förtjent min våda, Då ditt förräderi jag straxt ej kunnat skåda. Dock sjelft ditt hjertas svek skall skynda på ditt fall, Och gudars stränga hand din hårdhet straffa skall. Förrädisk, har du glömt, sen du ditt löfte brutit, Att, okänd än, af mig du skydd och vård har njutit. När du af vågor drefs uppå ett retadt haf, Eneas, jag åt dig båd namn och rike gaf. Ack, att min rena drift sig härvid låtit nöja!Hvi skulle med min dygd sig någon svaghet röja? Hvi har en menlös eld jag brottsligt bifall gett Och, af min kärlek tjust, ej hjertats våda sett? Ack, olycksfulla dag, som allt mitt qval beredde Då sig de svarta moln kring jorden hastigt bredde Och jag för regnets flod i grottan sökte skygd, Der nöjet öfvervann min oskuld och min dygd! Ett gällt och häftigt ljud

förtjuste då mitt öra: Jag kärleksnymfers röst mig lifligt trodde höra. Men hvad jag vilse for! Af plågoandars hop Mitt öde tolkadt blef med detta grymma rop.

Du oskulds rena kraft, som jag så grufligt sårat, Jag bäfvar för det brott, hvartill mig kärlek dårat! Du, som Sikei mull så helgad vara bort, Tag ut en rättvis hämd för hvad min blindhet gjort. Att denne makes dygd i vördadt minne bära, Har jag ett tempel bygt och invigt till hans ära. Från detta dystra rum, dit mig min saknad fört, Jag af Sikeus sjelf mig tydligt kallad hört. Ja ... det hans skugga är, som ofta plär mig ropa, Då tusen ömma qval mig genast öfverhopa. Sikeus, när din röst mig detta dödsbud ger, Jag till att nalkas dig mig alltför brottslig ser. Ej dödens hårda slag hos mig den fruktan våller, Som nu att följa dig mitt mod tillbakahåller: Nej, det min ånger är och minnet af det brott, Som jag emot ditt stoft förvillad har begått. En skicklig upphofsman min oskuld fått förleda — Hans väsen inför dig min ursäkt må bereda. Att Venus var hans mor, att han en älskad far, Af ålderns börda trött, så ädelt burit har, Allt gaf mig billigt hopp att hos Eneas finna En eld, som lika hög beständigt skulle brinna. Min ömhets föremål ju först betraktas bör —Kanske min kärlek sen mig mindre brottslig gör. Då detta hjertas drift man vill som fel fördömma, Kan man dess ämne då, dess vackra orsak glömma? Att han min ömma tro vid tusen löften vann, Ej i min bittra sorg min eld förnedra kan.

Men ack, hvad olycksmoln min hela lefnad hölja! Mitt öde vill i allt sin förra hårdhet följa. Vid altarfoten grymt min make mördad blef: Det var min hätske bror, som denna last bedref. Ej någon plåga gifs, som mig ej ämnad blifver: Ifrån min fosterbygd man mig i landsflykt drifver, Sikei dyra mull begråten lemnas qvar Och af min bror förföljd jag som en usling far. Från tusen farors hot en hamn jag ändtlig hinner Och bland ett okändt folk jag någon tillflykt finner. Den strand, som jag dig skänkt, då blef till mig försåld, Och jag mig frälsad såg ifrån tyrannens våld. En stad jag bygger upp och stolta murar sträcker, Hvarmed jag grannars hat och ilskna afund väcker; Och knappt jag till försvar befästa får mitt land, Förrän jag hotad blir med örlog, mord och brand. Hvad har jag icke fog att på mitt öde klaga! Af många hjeltar sökt, som velat mig behaga, Har jag af blindhet styrd, mig deras harm beredt, Då jag min hand och tron, dig otacksamme, gett. Men när du ger mig skäl att detta val begråta, Hvad kan då blott min sorg för all din grymhet båta? Hvi slutes jag ej straxt i bojor och i band Och fången lemnas bort uti min oväns hand? Du vet, jag har en bror, som döden åt mig ämnat — Hvi har du icke ren uti hans våld mig lemnat?Han, som Sikei blod barbariskt gjutit har, Helt säkert ock åt mig ett lika öde spar.

Eneas, du, som djerft så många brott kan göra, Hur tror du att en gud skall dina suckar höra? Nej utaf den, sin ed förrädiskt glömma kan, En ren och himmelsk makt tar ingen dyrkan an. Och för den helgedom, du fått ur lågan freda, Du offer tusentals förgäfves skall bereda, Ty, vet, den hellre valt att bli till grus och sand Än att din dyrkan få och frälsas af din hand.

Kanske när du mot mig ditt grymma uppsåt följer, En påföljd af ditt brott sig i mitt sköte döljer, Som för din hårdhets skull mitt öde dela bör Och med sin sorgsna mor och hennes väsen dör. Men när mitt ömma hopp du kan förrädisk svika, Bör gnistan af dig sjelf med mig förgås tillika? Förhärdad, du ej hör naturens egen röst, Och mensklighetens lag är okänd för ditt bröst. Den gud, som dig befallt att åter från mig vända, Ack, att din resa hit han aldrig låtit hända! Hvi har Kartagos strand du nånsin nalkas fått, Der du mitt svaga bröst, min kärlek har förrådt? På hafvets falska rymd du nu din tid förnöter, Der under stormens ras dig faran ständigt möter. Ej Troja i sin makt mer ifrigt sökas bort Än du nu söka vill en vild och okänd ort. Ej dina fäders bygd ditt lystna sinne retar: Nej, det är Tiberns strand, som djerft du efterletar. Men vet att du, till straff för köld och tyranni, Skall, hvar du hamna vill, ändå en främling bli.

Betänk, Eneas, dock hur du dig sjelf förglömmer! Det land, du söka vill, sig för din kosa gömmer:För dina stolta skepp det liksom undangår — Att hinna till dess hamn din ålder knappt förslår. Tag hellre mot det folk, hvars trohet ej skall fela! Min tron, min rikedom jag nöjd med dig vill dela. Du ett trojaniskt slott kan äfven finna här, Der mera lyckligt du en helgad spira bär. Och om du med din son vill krigets lagrar vinna, Skall ock för denna lust du här en utväg finna. Tag blott det rike mot, som jag nu skänker dig! Det lika tjenligt är för både fred och krig. Men då till grymma värf med väpnad hand du ilar, Vid Venus och din bror och vid hans guda-pilar, Jag endast dig besvär, att dock det rum du spar, Som dig till egendom sig villigt lemnat har!

Säg, grymme, för hvad brott du ur din håg mig drifvit ? Om det kan kallas fel, att jag min tro dig gifvit, Att jag, af oskuld styrd, dig älskat ömt och fritt, Då gifves intet bröst mer brottsligt än just mitt. Hvad orsak eger du att köld mot Dido nära? Ej mina fäders ätt har nånsin kränkt din ära, Sikeus i sin tid ej vapen mot dig fört Och aldrig har min far till hämd ditt sinne rört.

Eneas, om du blygs att mig som maka nämna, Jag gerna denna rätt vill för ditt högmod lemna: Por dig jag lider allt — blott Dido hör dig till, Det gifves ingen skymf, som hon ej tåla vill. Men om min ömma sorg ej kan ditt uppsåt mota, Besinna dock ännu de faror, som dig hota! Dröj endast med den flykt, som du beslutit har, Tills vid en bättre tid du mera säkert far! Den omsorg mig förtro att tiden för dig staka — Jag skall vid lämplig vind ej hålla dig tillbaka!När luften, mera blid, blir mindre tung och kall, Jag på din grymma färd sjelf villigt skynda skall. Min kärlek vill sig ömt med detta uppskof nöja, Och för din flottas hjelp du sjelf behöfver dröja: Mot anfall utaf storm den icke håller prof, Och än ditt trötta folk af hvila har behof. Eneas, för den tro, hvarmed du älskad blifvit, För alla ömma prof, min kärlek dig har gifvit, Och för det helga band, som smickrat har mitt hopp, Jag dig med tårar ber din flykt att skjuta opp! Låt ej en fåfäng håg ditt hjerta få förvilla — Dröj tills med hafvets svall min kärlek sig får stilla Och jag med mera tid mitt svaga hjerta lär Att tåla det, som nu mig svårt och dödligt är! Men då ej all min bön förmår din ömkan väcka, Skall en förtviflad hand min bittra lefnad stäcka. Mot mig du icke mer skall öfva ditt förakt — Min oskuld fredas skall mot sjelfva dödens makt: Han ända skall de qval, som i mitt hjerta rasa, Och lifvet, mer ej kärt, jag skådar nu med fasa.

Ack, att i denna stund du kunde se min bild, Kanske du, ändtlig rörd, blef mindre grym och vild! Jag skrifver, och ett svärd jag i mitt sköte sluter, Det jag af liflig sorg med tårar ömt begjuter — Det är en skänk af dig, som pröfva skall mitt mod: Och tvättadt utaf gråt, det färgas skall med blod. Eneas, till de qval, som ödet åt mig ämnat, Hur passar icke väl den gåfva du mig lemnat! Men jag ej såras först, då svärdet gör mitt slut: Af kärleks grymma hand jag sårad är förut.

Min syster, du, som vet hvad motgång jag förfarit, Som både om mitt brott och oskuld kunnig varit, Du, som beklaga lär mitt öde och mitt fall,Du ock den sista tjenst min aska gifva skall! När genom lågans kraft mitt stoft fått samladt blifva Skall på en marmorvård du Didos minne skrifva! Men då Sikei mull jag icke trogen dör, Du ej som hans gemål mig mera nämna bör! Skrif blott att *Dido sist, betagen af sin smärta, Beväpnat har sin hand emot sitt eget hjerta* — Och att *Eneas sjelf, hvars tycka hon beredt, Till hennes grymma död båd svärd och orsak gett!*

* **Ordförklaringar och historiska upplysningar.**

1. *Gazetten:* ett under gustavianska tiden vanligt uttryck, motsvarande »bladet,» såsom man nu säger. Benämningen härleder sig från *gazetta*, ett litet skiljemynt i Italien, hvilket var priset på ett der fordom utgifvet tidningsblad.

2. *Nattyg:* en djupt veckad och med ett band rundt omkring, hufvudet tillknuten fruntimmers-mössa (negligé) af kammarduk eller annat tätare tyg, som fordom begagnades till nattdrägten och äfven om förmiddagarne i hvardagslag. Under samma benämning inbegreps sällan den dit hörande tröjan.

3. *Korn-dräll:* dräll, väfd i prickar små som korn, ett af de enklaste mönstren på denna väfnad.

4. *Skålbröd:* tjocka hvetebullar, formade i runda skålar eller spilkummar.

5. *Pränt:* här ett oegentligt uttryck i stället för *präntadt*, utsiradt.

4. *Sammets-mössa:* kalott af sammet.

7. *Nyckelharpa:* ett numera föråldradt stråk-instrument, hörande till fiolernas stora familj, ännu begagnadt af en och annan bondspelman på landet. En ständigt surrande baston utgör det egendomligaste hos detta instrument.8. *Lyra:* Vid bollkastning den fart i luften, som man ger bollen med den s. k. sältran.

9. *Lotto-* eller *lotospel:* ett fordom allmännare brukligt sällskapsspel med numror och tärningar.

10. Början till en bekant visa af Franzén.

11. *Acrel* (Olof af Acrel): en af Sveriges störste kirurger och läkare (född 1717, död 1806.)

12. *Vauxhall:* se noten 44.

13. *Pas de rigodon:* en nu aflagd benämning på ett slags danssteg i kadrilj.

14. *Korsett:* ett under den öppna öfverklädseln framstickande lifstycke, som snörades öfver barmen ofvanpå linnet eller en särskilt bröstlapp (chemisett).

15. Icke såsom nu i det egentliga hvardagslaget, utan vid högtidligare tillfällen nyttjades fordom koftan, längre eller kortare, öfver en dertill hörande kjol samt vidt urringad kring halsen. Merendels var den af dyrbart siden.

16. Den förnedrande seden hos underordnade qvinnor att såsom aktningsbetygelse kyssa de högre uppsatta på kjolen försvann allmänt ur herrskapsklassen kort efter 1809 års nya statsskick. En underordnad mansperson brukade kyssa den högre på rockskörtet.

17. *Klenät:* ett slags ännu på landet (synnerligast vid jultiden) brukligt bakelse, kokadt i s. k. flottyr.

18. *Pontak:* egentligen ett särdeles godt rödt franskt vin, hade under 1700-talet blifvit en gemensam benämning för allt franskt vin af röd färg och var troligen sådant som försattes med socker.

19. *Salopp:* ett af siden eller annat lätt tyg förfärdigadt fruntimmersplagg, rundskuret såsom en slängkappa, men helt kort och merendels utan ärmar.

20. *Chapeau-bas:* a) med hatten af: b) en liten trehörnig hatt, som fälles ihop för att kunna lätt bäras under armen.

21. *Robe* (rob): lång fruntimmers-klädning eller rock, öppen framtill och med vida, högt uppskurna ärmar... *Robe-de-cour:* rob af dyrbarare tyg, företrädesvis begagnad som hofdrägt.

22. *Flor* och *dok* i ett långt ned i pannan gående snibbhufva af flor jemte en derifrån nedhängande slöja af tätare tyg, fordom tillhörande enk-drägten under djupaste sorgtiden.

23. Under puder-perioden, då pudret begagnades såväl i perukerna som i det egna håret, var en särskild kappa behöflig för klädernas skyddande. Kavaljererna brukade dock en tid strö det icke blott i håret, utan äfven på fracken eller rocken nedåt ryggen och axlarne.

24. *Kobeber* eller *kubeber:* en art peppar, bruklig som medikament.

25. *Stångpiska:* nackhåret på manspersoner hårdt snodt och omviradt med svarta band eller en skinnrem, sålunda nedhängande på ryggen, i smal-ändan slutande med en bar hårtofs och invid hufvudet försedt med rosett. För att få stångpiskan tjock och lång, inlades ofta i densamma bly och löshår. Den bars såväl af de civile som af militärer.

26. *Talár:* en lång fotsid mantel af rödt sammet, fodrad med pelsverk af hermelin, fordom buren af riksråden och andra dignitärer.

27. Såväl peruken som det egna håret brukade man i nacken tillknyta med svarta siden- eller paduband i en större eller mindre ros.

28. *Damaskor:* stickad eller väfd beklädnad för benen, som gick ofvanifrån knäet ned öfver skon och knäpptes på yttre sidan utanpå strumpan. Dylika beklädnader af groft vadmal begagnas ännu vintertiden utaf allmogen i vissa landsorter under namn af »snösockor».29. Förr såg man icke så sällan trashankar -- oftast de minst martialiska -- bära en *hirschfängare* eller plit vid sidan för ståtens skull... *Flaggduk* (af lätt ylletyg) begagnades (innanför

kläderna) mera allmänt än flanell... Uret bar man i en särskild ficka framtill på byxorna *(byxsäck)*.

30. *Festina lente* (latin): skynda långsamt, d. v. s. skynda utan att fjeska!.... *Sötkummin:* bränvin eller likör, satt på kummin och sötadt... *Hjärnes testamente:* ett slags magstärkande droppar af beska växtämnen. Benämningen har uppkommit efter arkiatern Hjärne, som sjelf förfärdigade och sålde detta elixir.

31. *Accisen:* acciskammaren, som besörjde uppbärandet af accisen eller tullafgifterna för vissa lifsmedel.

32. *Posten:* vanliga benämningen på tidningen Stockholms-Posten.

33. Damerna brukade fordom ett litet flor af silke, lika långt som bredt, från hatten alltid nedhängande framför ansigtet -- icke en slöja, såsom de nu för tiden stundom begagna. Att lyfta på floret hörde till deras helsningssätt.

34. *Kåpa:* gammaldags benämning på kappa.

35. »Gök-klockor» eller vägg-ur med en utur taflan framkommande gök, som med sitt galande tillkännager timman, höra numera till sällsyntheterna, äfven på landet.

36. *Robrond* (robe ronde): en nu ur modet kommen lång fruntimmers-rock (vanligtvis af tjockt sidensars), öppen framtill och afrundad så att den baktill bildade ett vidlyftigt släp. Den bars utanpå en särskild kjol, var garnerad, uppfästades stundom öfver höfterna och hade ett långsträckt rygglif samt tätt åtsittande ärmar, gående till armbågen.

37. *Piska* det i nacken hopsnodda eller flätade håret på manspersoner, det egna eller perukens, ombundet med ett svart band och nedhängande, på ryggen. Jemför noten 25.38. *Stöfvel-manschett:* ett slags krage, fästad i den utanpå byxorna dragna stöfvelns inre sida och utviken öfver kanten, en imitation af spetsarne på de till burgundiska riddardrägten hörande stöflarne.

39. *Dykränger, ducriner* (från franskans *du crin*): hvarjehanda underlägg af tagel, kanfas och dylikt i kläder, synnerligast i skörten och armarne, för att göra dem styfva och utstående.

40. *Rob:* se noten 21.

41. *Karpus:* a) egentligen en landtmanna-mössa med klaffar: b) hufvudbonad i allmänhet, dock af tyngre slag.

42. Visor öfver beryktade förbrytares lefnad och bestraffning hafva i alla tider utgjort en begärlig folkläsning.

43. Citronen hörde i fordna dagar till sorgens sinnebilder.

44. *Vauxhall:* a) en offentlig trädgård med dans- och konsertsal, som i slutet af 1700-talet öppnades i London af en entreprenör vid namn Vaux och afsåg fullkomlig jemlikhet för alla samhällsklasser, från de högsta till de lägsta: b) benämning på likartade ställen för offentliga nöjen i andra stora städer. Vauxhallen i Stockholm, inrättad till förmån för lifgardets barnhus, inrymdes i den fordna orangeribyggnaden vid norra sidan af dåvarande Kungsträdgården (nu Carl XIII:s torg) och var på sin tid talrikt besökt. Den bestod af en stor salong med schweizeri på ena ändan och spisqvarter på den andra. Sedan byggnaden efter trädgårdens omstöpning blifvit begagnad för arsenalens samlingar och derpå inrymt en brunnsinrättning, nedrefs den år 1852.

45. *Konkarong* (troligen af förvridning af ordet *conqérante*, eröfrerska): en gammaldags fruntimmers-mössa med en mängd veckade krus, uppburna af en ståltrådsställning.

46. Se noten 27.

47. *Ras-de-maur:* ett kypradt tyg liknande sidensars, som af kavaljererna begagnades till väst och kortbyxor.

48. Se noten 37.

49. *Pontak:* se noten 18.

50. *Platå* ock *beläten:* en flat, vanligtvis spegelbelagd ställning midtpå matbordet, på hvilken ställdes åtskilliga

porslinsbilder.

51. *Klenät:* se noten 17.

52. *Triumfant:* ett fordom begagnadt tjockt ylletyg med blank yta och granna färger i randigt eller fasoneradt mönster.

53. *Robrong:* se noten 36.

54. Se noten 37.

55. *Proba:* fängelse för de studerande vid ett läroverk.

56. Se noten 58.

57. Innan vagnfabrikationen hos oss var så långt utbildad som nu, införskref herrskapsklassen sina förnämsta åkdon företrädesvis från England. *Engelska vagnar* kallades vanligast de, som hade kurar att fälla ned.

58. *Kronans fenkål.* År 1775 förklarades kronan vara uteslutande berättigad till förmånen af bränvinsbränningen, och samma år inrättades öfverallt i riket kronobrännerier under förvaltning af en egen kommission och uppsigt af särskilda inspektörer. Dessa brännerier fortforo ända till 1823, då de fullkomligt afskaffades. Det vid dem tillverkade bränvinet var särdeles starkt. En del deraf försattes med fenkål eller andra kryddor.

59. *La belle:* ett slags hazardspel med kort.

60. *Par-Brikoll:* ett kändt ordenssällskap för munterhet och glädje, stiftadt i Stockholm på 1770-talet och ännu florerande med ett talrikt antal ledamöter, af hvilka somliga vidparentationerna och andra högtidligheter tjenstgöra som härolder, drabanter, o. s. v.

61. *Ånger:* i äldre språket äfven ett adjektiv, ångerfull, men här liktydigt med betagen af ångest.

62. *Korsett:* se noten 14... *Kalmink:* ett slags i figurer väfdt tjockt ylletyg.

63. Författarinnan menar 1664 års myntordning, enligt hvilken en summa af t. ex. 175 koppar-daler, d. v. s. 14 r:dr 28 sk. rgs, var full tyngd för en häst efter nuvarande skjutsförfattningar. Först år 1775 utbyttes ifrågavarande myntordning emot den nu brukliga.

64. *Friserad tur:* håret, antingen det egna eller det lösa, upplagdt i massor af lockar och vanligtvis pudradt.

65. Den af Gustaf III år 1778 införda national-drägten kom allmänt i bruk. Fruntimren buro korsett (se noten 14) med puffärmar och kjol, skärp med nedhängande ändar, derutanpå en framtill öppen rock af temlig vidd och längd, uppfästad och försedd med bandrosor och garnityr. Tyget skulle i allmänhet vara enfärgadt: vanligen hade man det svart med rödt skärp och röda prydnader. Vidare bar man hvit halskrage, cirkelrund och uppåtstående. Hufvudbonaden var obestämd. Småningom öfvergick denna allmänna drägt i bart svart med uteslutande af de röda prydnaderna: sådan begagnades den långt inpå 1800-talet.

66. *Dufvorösten:* »Andelig Dufvoröst eller en gudelig själs enskylta sångandakt» är titeln på en ännu allmänt spridd uppbyggelsebok, författad af Olof Kolmodin (1734).

67. d. v. s. Dimanders *snus*, en den tiden omtyckt sort, tillverkad af en känd fabrikör i Stockholm.

68. *von Aken* (Frans Joachim): en utmärkt skicklig apotekare i Örebro, som väckt särdeles uppseende genom sin uppfinning (på 1790-talet) af ett eldsläcknings-ämne, en blandning af alun, vitriol, lera och rödfärg, upplöst i vatten.69. *Polen:* Pohl, en på den tiden varande konditor i Stockholm.

70. *Rack:* äldre benämning på arack.

71. *Vauxhall:* se noten 44.

72. *Korsett:* se noten 14.

73. *Engelsk vagn:* se noten 57.

74. »Astrilds rol speltes af en storväxt och groflemmad gosse», anmärker här skaldinnan. Med Orphée menar hon förmodligen Glucks opera »Orpheus och Euridice», hvilken i Stockholm uppfördes första gången 1773 och sednast 1816.

75. d. v. s. borgmästaren *Peter Yckenberg*, beryktad för sitt kostliga »Tal öfver kronprinsen Gustaf Adolfs födelse 1778».

76. Tidningen Dagligt Allehanda tog sin begynnelse 1767.

77. Gaffelgränden (löpande från Skeppsbron till Sjömanshuset) har sedan äldre tider varit beryktad för sina nymfer i kärleksgudinnans tjenst.

78. *Panier* styfkjortel.

79. *Traciens Karsten:* d. v. s. den i Tracien födde barden Orfeus, som med sin sång och sin sjusträngade lyra tämde de vildaste djur och kufvade storm och oväder. Då han förlorat sin maka, nedsteg han till underjorden och bevekte genom sina magiska toner Pluto att lemna henne åter. Hon vandrade dock kort derefter ur lifvet... *Karsten:* en af Sveriges störste sångare, född 1756 och död 1827.

80. *Iman:* andlig person eller prest hos muselmännen, som förrättar gudstjensten i moskéerna, gör bön, håller föreläsningar ur koran, predikar, bistår de sjuka, o. s. v., städse åtnjutande stort anseende.

81. *Robrond:* se noten 36.

32. *Korbelj* (corbeille): håret medelst en bred flätanacken uppfästadt till ett slags korg och derinom försedt med en mängd blommor.

83. *Rob:* se noten 21.

84. Se noten 16.

85. »Hjelpreda i hushållningen af *Caisa Warg*» är titeln på en äldre kokbok, intill våra dagar känd och spridd i en mängd upplagor.

86. *Piknick* (pique-nique): a) egentligen måltid genom sammanskott af hvar och en bland deltagarne: b) sällskapstillställning i allmänhet till lek och nöje och utan afseende på sättet för kostnaden.

87. *Vauxhallen:* se noten 44.

88. *Coquelicot:* (egentligen lysvallmo): ett ord, som användes i fråga om lysande, högröda eller brokiga färger.

89. *Lack* (föråldradt ord): fel, brist.

90. *Rack:* se noten 70.

91. *Sven-Vintappargränd:* en af de smala gränder, som från början af Vesterlånggatan nedlöpa till Stora Nygatan.

92. *Sextern:* ett s. k. lägg-papper, d. v. s. sex ark lagda inom hvarandra.

93. *Qvatern:* fyra numror i en dragning (vid det fordna nummerlotteriet) utkomna på en och samma lottsedel.

94. *Fältkommissariatet,* fordna benämningen på nuvarande general-krigskommissariatet; ett embetsverk i fält, som drog omsorg för arméens underhåll med hvad dertill hörer... Skaldinnan påpekar de underslef på kronans bekostnad, som den tiden gjordes till mångens enskilda vinst.

95. Vid begrafningar, då man efter välfägnaden lemnadesorghuset, erhöll slutligen hvarje gäst en saffrans-kringla, någon gång så stor att den kunde trädas omkring armen.

96. *Greiffens klubb:* en sällskapsklubb, som fick sin benämning efter hofjägmästaren Johan Bogislaus von Greiff,

bekant bland annat för sin verksamma åtgärd vid Gustaf IV Adolfs arrestering.

97. *Rack:* se noten 70.

-

Gumman.

Andante alla Polacca. Åhlström.

—

Den lilla tiggarflickan.

*Andante.*Åhlström.

—

Gref Bernhards bröllop.

*Animoso.*Åhlström.

—

Gossen och leksakerna.

*Andante con moto.*Åhlström.

—

En blick på grafven.

Åhlström.

—

En blick på grafven.

Åhlström.

—

Kyrkogården.

a) För bas- eller alt-röst.

Larghetto. Åhlström.

—*b)* För sopran- eller tenor-röst.

Larghetto.

—

Lycklig den!

Andante. Palm.

—

Dansen.

Allegretto. Åhlström. —

Fröken Lise.

Allegretto. Åhlström.

—

Toaletten.

Allegro ma non troppo. Åhlström.

—

Toaletten.

Allegro ma non troppo. Åhlström.

—

Till en girig.

Moderato. Åhlström.

—

Fästmön.

Allegretto. Åhlström.

—

Fästmön.

Allegretto. Åhlström.

—

Min salig man.

Tempo di Menuetto. Trasten.

—

Ålderdomströsten.

Andante. Åhlström.

—

Ålderdomströsten.

Andante. Åhlström.

—

Den välvise.

Duett.

Mennetto. Allegro. Åhlström.

—

Min salig hustru.

Allegretto. Åhlström.

—

Vauxhallen.

Allegretto quasi Andante. Åhlström.

—

Mirza.

*Allegretto.*Åhlström.

—

Dialog på källaren.

*Allegretto scherzando.*Åhlström.

—

Kalaset.

Allegro ma non troppa. Åhlström.

—

Häckburen.

*Andante con moto.*Palm.

—

Till en ung flicka

på hennes födelsedag.

Allegretto. Palm.

—

Gubben.

*Larghetto.*Åhlström.

—

Den lärde.

*Andante.*Åhlström.

—

Pojkarne.

*Andante, dol.*Gluck.

—

Kontrasten.

Andante.

—

Sällheten.

*Andante.*Åhlström.

—

Vintervisa.

Allegro ma non troppo. Åhlström.

—

Gubben Didrik.

Allegretto. Dupuy.

—

Anders och köks-Kajsa.

*Mycket patetiskt.*Hæffner.

—

Lofsång till Bacchus.

*Tempo di Walz.*Dupuy.

—

Till ungdomen.

Andante. Åhlström.

—

Min lefnads mål.

*Andantino.*Trasten.

med vår literatur hafva fått införlifvadt en så framstående skrift. (Dag. Nyh.)

Böcker för unga flickor.

GÜNTHER. En mors berättelse för sina uppväxande döttrar. Pris: 2 kr., inb. 3: 25.

Det är små goda novelletter, som bilda denna samling. De kunna med stort nöje läsas vid den husliga härden, de äro korta, rena och tilltala känslan utan att vara sentimentala eller pjunkiga. (Dagligt Allehanda.)

Föreliggande bok intager en framstående plats inom novellistikens område. Det är en uppfostringsbok, lika mycket för fadern och modern som för de unga fullvuxna döttrarna i huset, — och mången välbetänkt vink i afseende på de unga flickornas uppfostran kunna de förra erhålla i den samma, på samma gång i de senares hjertan genom läsningen af en bok sådan som denna, kan utsås månget helsobringande frö till sanningsfullhet, arbetsamhet, ordning, eftergifvenhet för andra och öfverseende med andras fel med flera af dessa dygder, som, om de finnas, göra samlifvet så angenämt och lärorikt. (Aftonbl.)

GÜNTHER. Nya berättelser för uppväxande döttrar. Pris 2 kr., inb. 2: 25.

Bristen på verkligt god läsning för flickor från 13 till 18 år är särdeles känbar. Förläggaren tror sig derför i någon mån afhjelpa denna brist, då han utgifvit dessa just för uppväxande och vuxna flickor afsedda noveller. De utmärka sig genom sin moraliska renhet, genom sin frihet från all pietism och genom sannt och väl skildrade karaktärer. Boken kan med allt skäl rekommenderas åt alla, som önska en verkligt god och passande bok i händerna på vår qvinliga ungdom.

HEIM. En ung flickas sorger och fröjder. Öfvers. från 7 uppl. Pris: eleg. häft. 2 kr.

Denna bok har i sitt hemland på kort tid upplefvat ej mindre än *åtta* upplagor, deraf den sista är **stereotyperad.** Detta, om något bevisar, att boken är särdeles omtyckt och värderad.